

ПАЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска
25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT,
Македонија 70 ДЕН, 3.50 USD

ISSN 0032-339-x

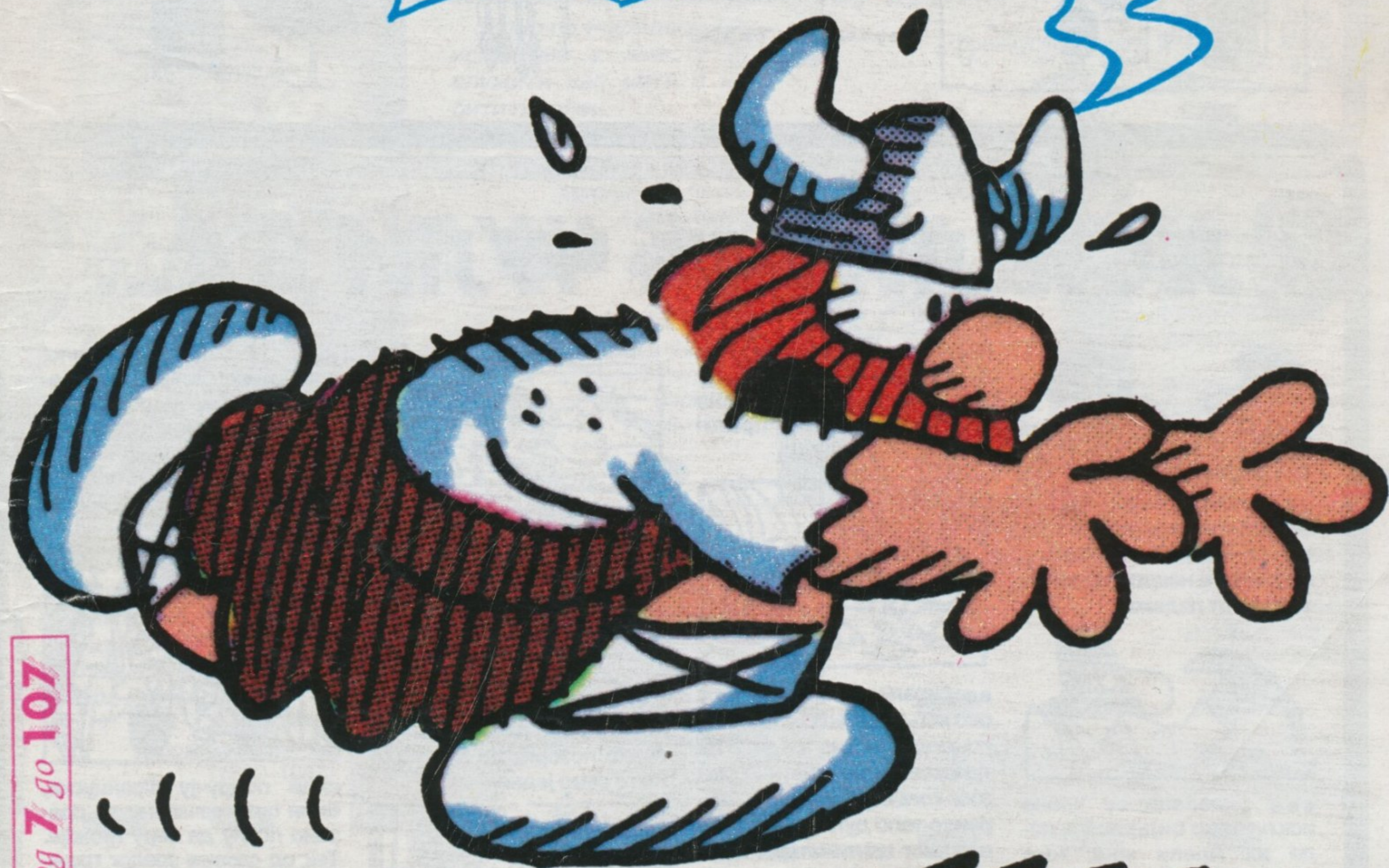
9 770032 339010

ЗАБАВНИК

18. IV 1997. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LIX • ЦЕНА 10 ДИНАРА • БРОЈ 2358

КО ТРЧИ ЗЛО НЕ МИСЛИ!
ПОЖУРИТЕ НА БЕОГРАДСКИ
МАРАТОН!

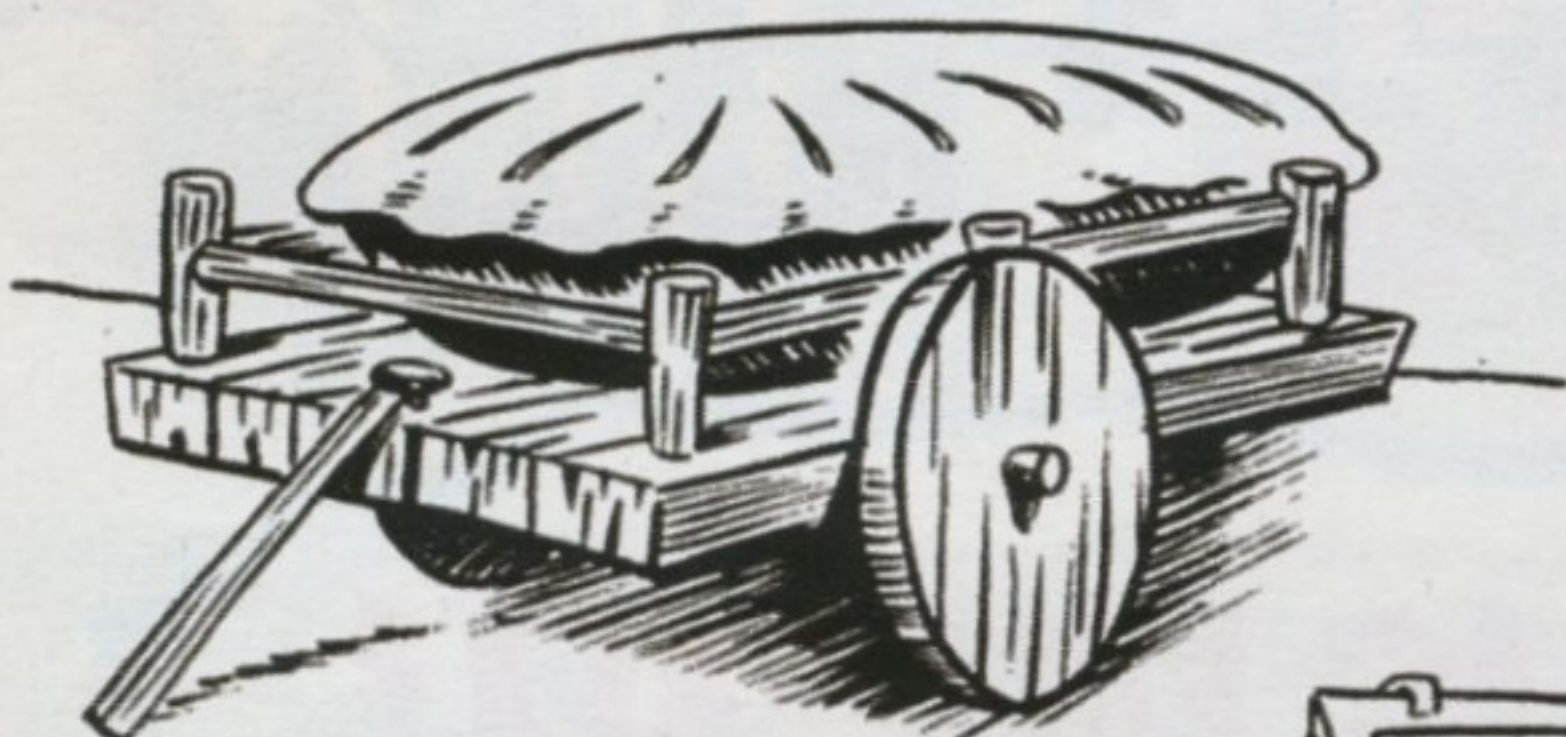

За све од 7 до 107

ПОКЛОН ТЕРМОПРЕСЛИКАЧ
СВАКОМ ЧИТАОЦУ!

ПИТА ОД ШЉИВА

КОЈУ ЈЕ ЈЕДНОМ ПРИЛИКОМ НАРУЧИО ЕНГЛЕСКИ КРАЉ ХЕНРИ VIII (1509-1547) БИЛА ЈЕ ДУГАЧКА 2,7 МЕТРА И ТЕШКА ПРЕКО 74 КИЛОГРАМА, ПА СУ МУ ЈЕ ДОВЕЗЛИ НА КОЛИМА.

ЛАРВЕ БУБЕ ЈЕЛЕНАК

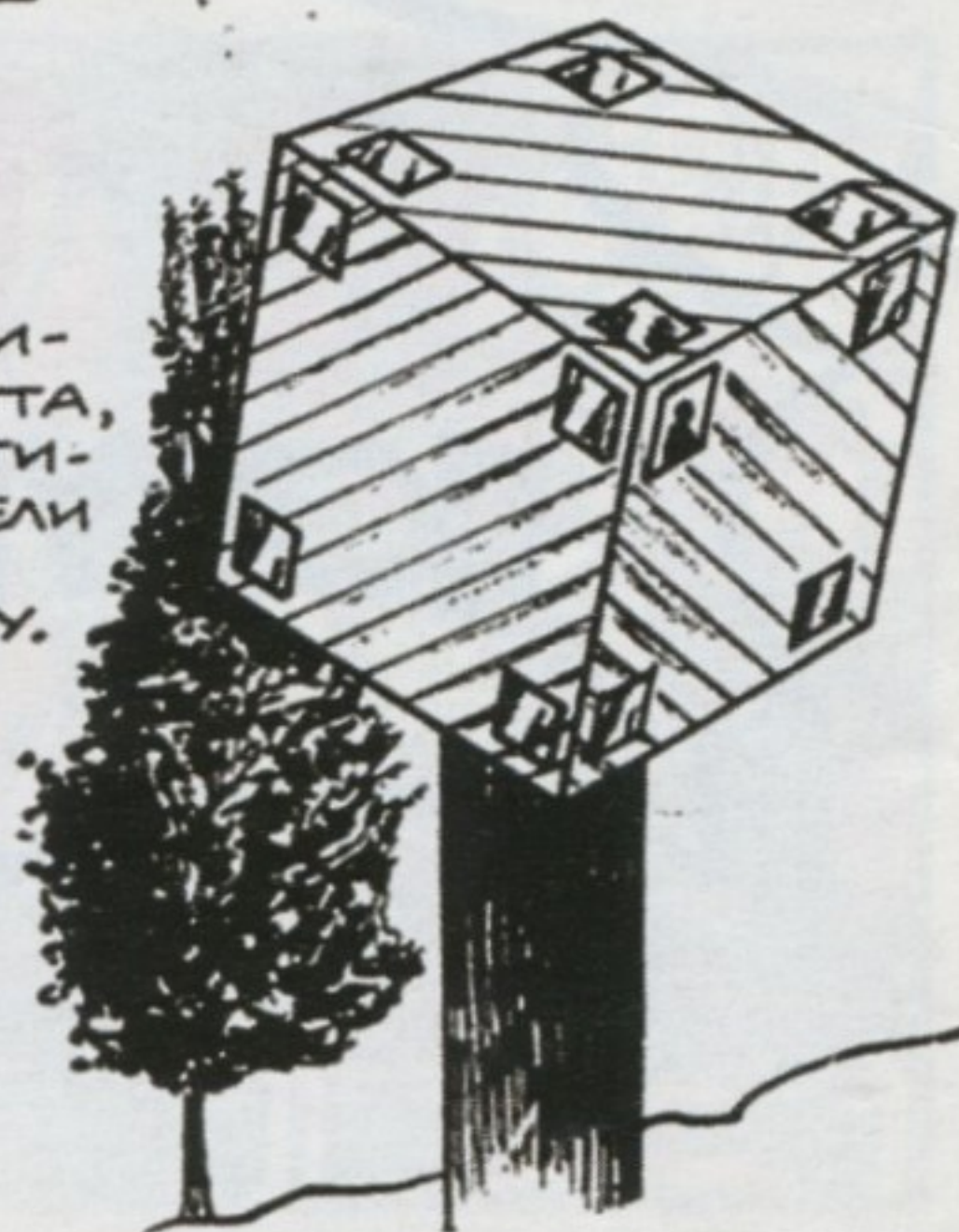
БИЛЕ СУ ПОСЛАСТИЦА ЗА СТАРЕ РИМЉАНЕ КОЈИ СУ ИХ ХРАНИЛИ БРАШНОМ И ВИНОМ.

Куке у облику коцке

ПОВРШИНЕ 111,63 КВАДРАТНА МЕТРА САТЕМЕЉИМА НА ВИСИНИ ОД 5,5 МЕТРА ПРОЈЕКТОВАЛА ЈЕ ФИРМА „ТЕХНОЛОГИЈА ИНКОРПОРЕЈТИД“ ИЗ ТОРОНТА.

„ЧАРОВНА ВАТРЕНА ВРАНА“

ПРОЈЕКТИЛ ИСПАЛИВАН ПОМОЋУ БАРУТА, ИМАО ЈЕ ОБЛИК ПТИЦЕ У ЛЕТУ, А ИЗУМЕЛИ СУ ГА КИНЕЗИ У 16. ВЕКУ.

ДОЧЕКИВАЊЕ ГОСТИЈУ ИСПЛАЖЕНИМ ЈЕЗИКОМ

У ТИБЕТУ СЕ СМАТРА ЗНАКОМ ЛЕПОГ ВАСПИТАЊА.

ОРИГИНАЛНИ РЕЦЕПТ ЗА ПЕКИНСКУ ПАТКУ

ИМАО ЈЕ 15000 РЕЦИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

... језик Чечена спада у најсложеније језике на свету: има шест класа које су нека врста наших родова и четрнаест падежа.

... скакавци се хране искључиво биљкама и мада их Арапи због тога изузетно поштују, ипак их кувају и од њих справљају веома укусна јела. Сличан

је случај и са гуштерима. И ове животињице уживају њихово поштовање јер на ногама имају по пет прстију, баш као и људи.

... краљица термита снесе око хиљаду јајашаца дневно, понекад, за само минут, и по тридесет. Зрела матица има због тога огромно, увек набрело тело дугачко и до деветнаест центиметара. Како не може да се креће, њу негују и хране женке термита – радилице.

... међу морским мекушцима најбољи вид има сипа.

... Жан Расин (1639-1699), велики француски песник и драмски писац, имао је тако добро памћење да је могао без иједне грешке да понови, од речи до речи, свако позоришно дело ако би га само једном чуо.

... у средњовековној Француској било је забрањено почети бербу грозђа пре но што протекне „сто дана од цветања љиљана“. На тај начин сељаци у Бургундији, најпознатијем виноградар-

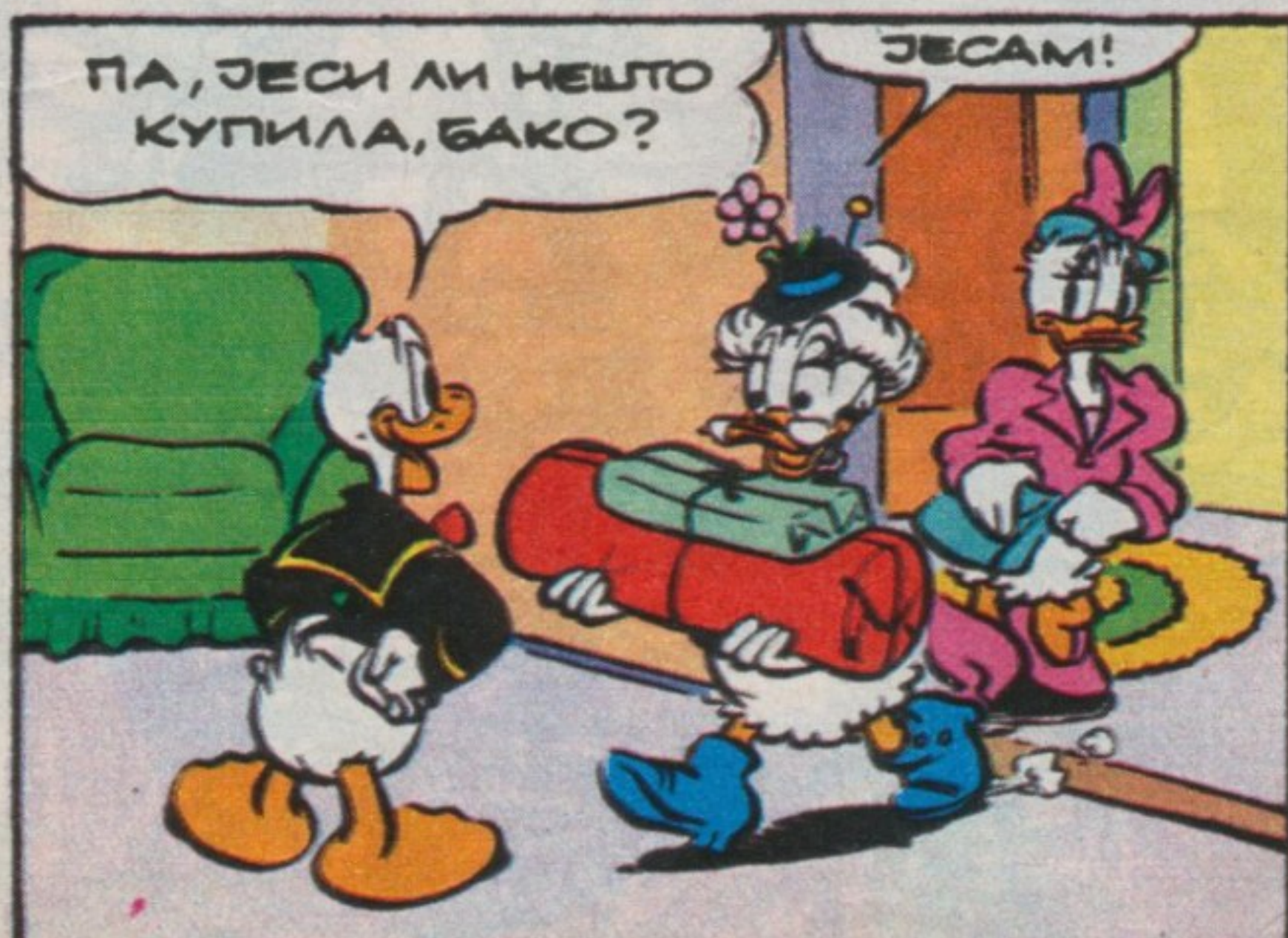
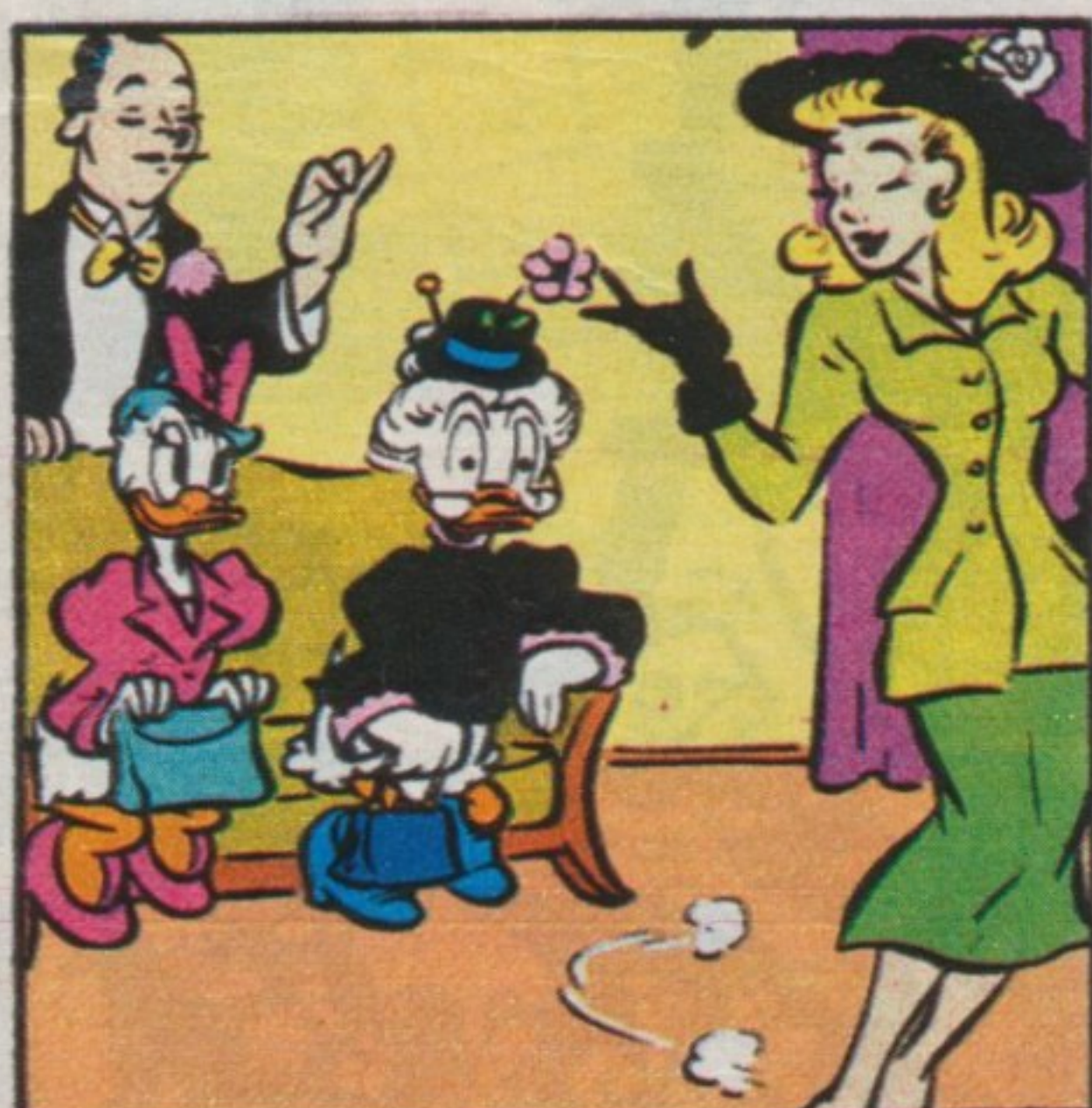
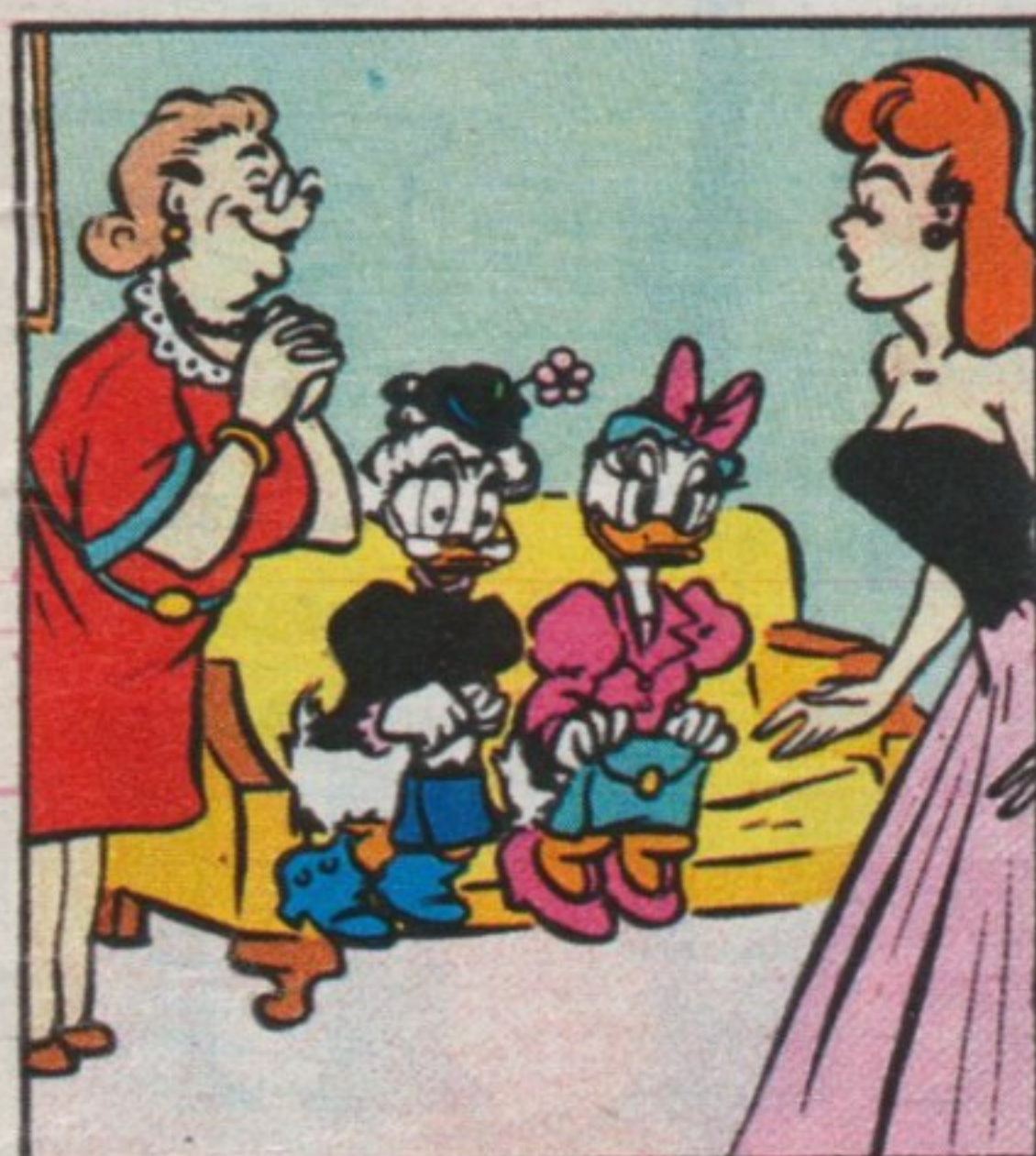
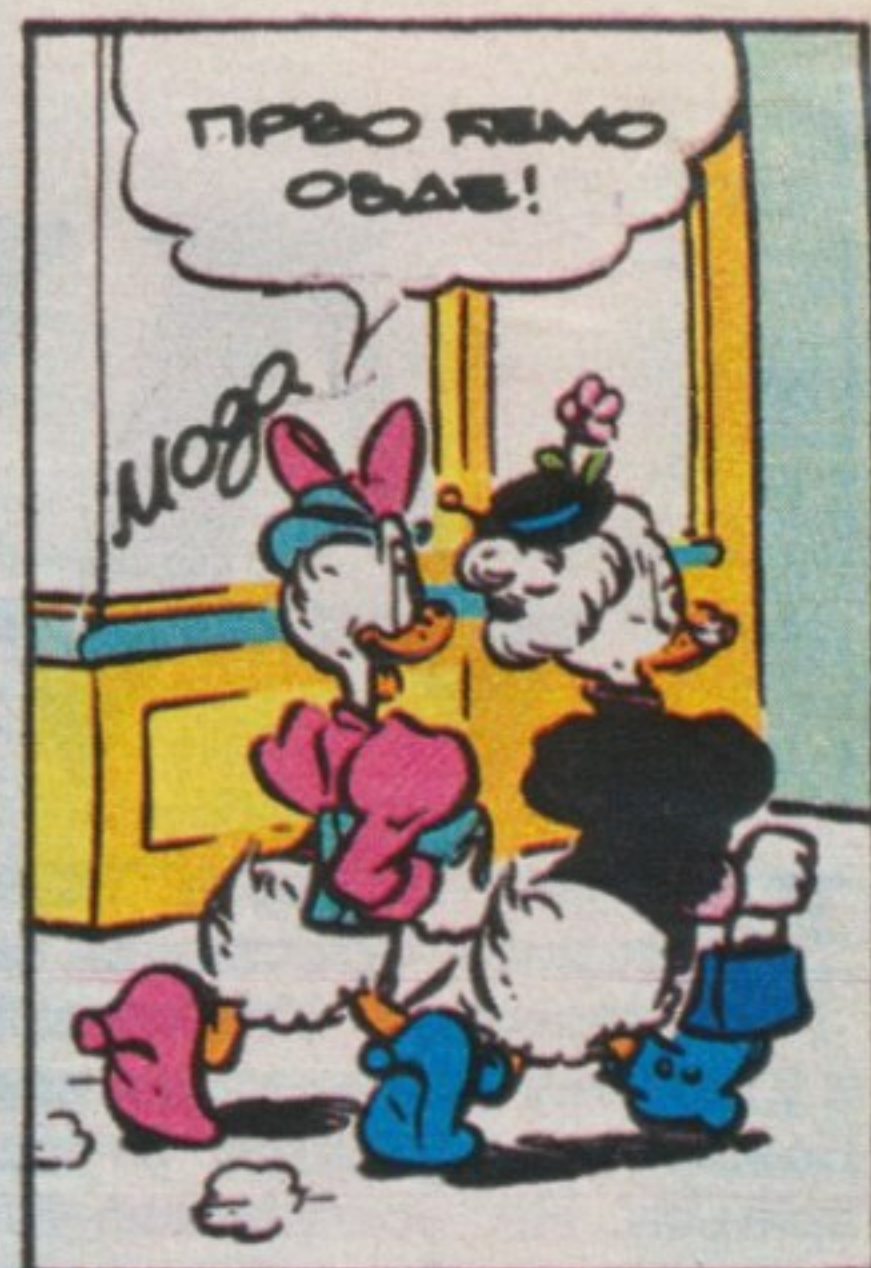

ском подручју Француске, били су спречавани да прерано почну да беру грозђе. Тек од сасвим зрелог грозђа може да се добије изузетно квалитетно и тражено вино звано „бургундац“.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ДУХОВНИ СУД

Наиме, 6. марта 1839. године преставио се Јеремија Игњатовић и у гробљу Скланском код Пожаревца, уредно је сахрањен. Но, ускоро, већ 27. априла, исти је под именом вампир ископан. У овоме случају учествовали су попови Стефан Стојановић, главни парох Склански, затим поп Живко Поповић и поп Добривоје Јеремић и, коначно, поп Јован Поповић. Када су попови дошли, тело су сељаци већ откопали.

Пошто су се састала сва четири попа, у цркви су бденије држали, а потом су отишли на гробље. Ту су на уста умрлог, сахрањеног али откопаног Јеремије, ставили Паскурник, затим га водицом прелили и молитву Боже Духов читали. Потом су га сељаци опет у земљу затрпали. Свему овоме присуствовао је велики број сељака – на чији је захтев тело умрлог Јеремије Игњатовића и откопано.

Случај је доспео пред Духовни суд Српске православне цркве која најстроже забрањује узнемиравање сахрањеног тела како од стране сељака, тако и од стране попова. Извршена истрага показала је да је до ископавања тела заиста дошло, да су тело

Веома дуго, за све у Србији је била тајна зашто се у овој земљи сваки вампир по правилу назива Јеремија (осим оног најпознатијег Саве Савановића). Али, увидом у Протокол Шабачке Конзисторије или Духовног суда из 1839. године открили смо случај који се води под редним бројем 140 (истрага) и 149 (пресуда) и који решава тајну вампира Јеремије

ископавали сељаци, да су позвали свог предименованог пароха који је сам позвао још три попа. Ово је учинио због озбиљности случаја вампирлука и потребе држања бденија и читања молитве, над откопаним телом од стране четири попа.

Духовни суд уопште није разматрао разлоге овога богомрскога чина, није га занимало зашто су сељаци из Сके Јеремијино тело ископавали под именом вампир, нити како су успели да подговоре чак четири попа да држе бденије и читају молитву Боже Духов. Суд је једноставно утврдио да је дело учињено и донео је пресуду.

Пресуђено је, најпре, дејствовалном пароху Скланском који је своју дужност пастирску пренебрегао стадо своје од злог намеренија одвратити и који је, шта више, још три попа себи довео да му у бденију и читању молитве телу Јеремијиним под именом вампир помогну. Има да плати 50 гроша.

Поп Стојан, поп Живко и поп Добривоје да плате по 25 гроша. Није узето као олакшавајућа околност то што су сељаци тело поново у земљу затрпали.

Суд је још наложио да се за узнемирење мртвог тела и обезчественије памјати почившег Јеремије, на Ивандан параостос у истој цркви учини, и то у присуству свештеника вишега чина. Они су добили задатак да у цркви сељаке јавно разобличе и упозоре да се убудуће не упуштају у такво неразумно, безаконно и неупутно дело које је противно и разуму и православној вери.

Једна баба вампир

Ето, од тада је сваки вампир – Јеремија. Поука Шабачког Духовног суда цркве да је ископавање и узнемиравање тела умрлих и проглашавање истих за вампире глупоумно и противно Православној вери није доспела до сваког села у Србији. Тако,

почело је да се догађа да се и баба прогласи вампиром.

У селу Крепољина, округ Хомољски, срез Пожаревачки, Матија Љубеновић, Стојан Дунић, Петар Николић, Тодор Мијаиловић и Јанко Ђорђевић су мртво тело једне бабе из гроба вадиле, ножевима били и пиштољима пуцајући испробијали! Овај криминални случај разматрао је Пожаревачки суд. У истрази је најпре утврђено да су коловође Матија Љубеновић, који је мртво тело бабино јатаганом у образ и у груди убо, и Стојан Дунић, који је пиштољ на њу избацио. Дело су признали. Остала тројица предименованих били су само саучесници. Делу су присуствовали и многобројни сељаци, али дело спречавали нису.

Суд је проценио да су сви глупоумни. Матија и Стојан, као коловође овог богомрског дела кажњени су са по 40 штапова, а саучесници Петар, Тодор и Стојан са по 25 штапова по телу. Казна се имала

извести пред публиком, дакле публично, и то у селу. Сељаци се имају строжајше укорити и потом слободни отпустити.

Откопао сопствену жену која је можда вампир

Ископавање тела бабе из гроба, пробадање ножевима и пуцање у исто, догодило се 6. јуна 1844. године. Већ 22. септембра у истом срезу, истом округу, али у селу Шапина, Милић Вујадиновић ископао је из гроба, своју умрлу жену. Истрага је показала да је исти Милић заиста жену из гроба ископао, да јој је покров са ногу на главу обрнуо, вином је прелио, а потом је ипак закопао.

У случају ископавања тела жене постоји и изговор – Милић Стојадиновић је тврдио да је то учинио што се, одкако је она пре две године умрла, оженити није могао. Пожаревачки суд је закључио да се овај изговор уважити никако не може, као и да је дело сујеверно и глупо. Зато је Милића, поред тога што је већ у петодневном апсу био, још и са 25 батина казнио, а потом га слободног кући његовој отпустио.

Ова два случаја – ископавање тела бабе и тела сопствене жене – нимало нису умањила легенду. Истина о ископаном па поново затрпаном Јеремији чува се у Архиву Србије. Стеван Максимовић, судија, претражио је, пре тачно 99 година, документа Пожаревачког архива и нашао случај бабе вампира и умрле жене која мужу не да да се поново ожени. Ипак, у Србији је вампир – Јеремија-вампир.

НК

Илустровао: Душан Павлић

УМНИ НАРОД

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

УЛОГА СТОЛИЦЕ У ИСТОРИЈИ ЧОВЕЧАНСТВА

Свака цивилизација измислила је свој начин седења: како и на чему човек седи открива његов начин

живота, околину, однос према богатству и моћи. На фотографијама: домородац из Гане на трупцу унутар кога су изрезбарени његови преци и председник Француске Републике Жак Ширак на „Лују XIV”

Палеонтолози су јасни и гласни: наши преци из каменог доба, баш као и савремен човек, патили су од обољења кичме јер су исувише времена проводили – седећи! А седети, зна се, није здраво: кичмени пршљенови притискају један другог, леђа почињу да боле, кичма окоштава. У оговарању седења неки лекари отишли су тако далеко да тврде како је у ствари најбоља столица – кревет! Међутим, пошто у постељи мало који практичан посао може да се обави, а ни стајати се не може бесконачно, морала је да се измисли столица. Пут до ње, међутим, био је дуг и необичан. Најпре је „пронађен” престо, а тек много, много касније обична дрвена кухињска столица.

Трећини човечанства не треба

Вековима је удобно седење само по себи било сумњиво. Сељак заваљен у столицу – то, једноставно, није могло ни да се замисли. Истина, већини заната седење на земљи одговарало је јер су тако мајсторима алатке биле надохват руке. Сести да би се урадило нешто друго, осим да се поједе оброк, значило би свегорђе. У Индији и данас људско тело служи као „покретна столица”, каже један палеонтолог Музеја човека у Паризу. Чучање или седење прекрштених ногу на земљи начин је који тренутно користи трећина човечанства! Уз клечање које су, као и све

Британска краљица Елизабета II уочи заседања Парламента: престо, као и краљица, симболизују врховну власт и моћ уставне монархије Уједињеног Краљевства

Афрички поглавица само се држи једног старог обичаја с европских дворова средњег века – седи у столицу коју његови поданици носе. Једина разлика: ова има облик лимузине, симбол богатства 20. века

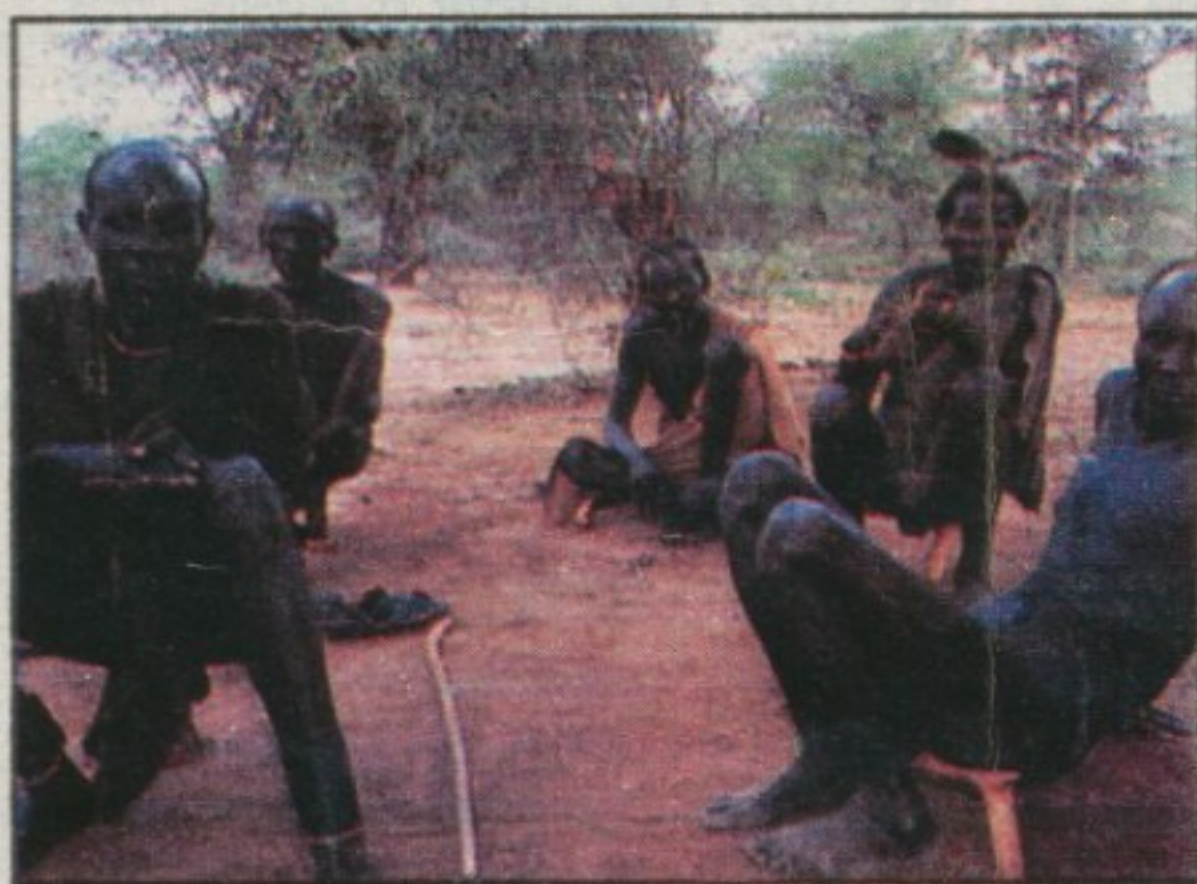
Требало јој је пуних десет хиљада година да освоји свет. Али прича још није завршена

друго на Далеком истоку, измислили Кинези, од њих га позајмили Корејци, а од ових – по старом обичају „увезли“ Јапанци.

Па ипак, најјачи разлог зашто је човек вековима седео на тлу, „доле“, састајао се у томе што је столица била знак моћи и богатства, намењена само онима „горе“, високим свештеницима и владарима.

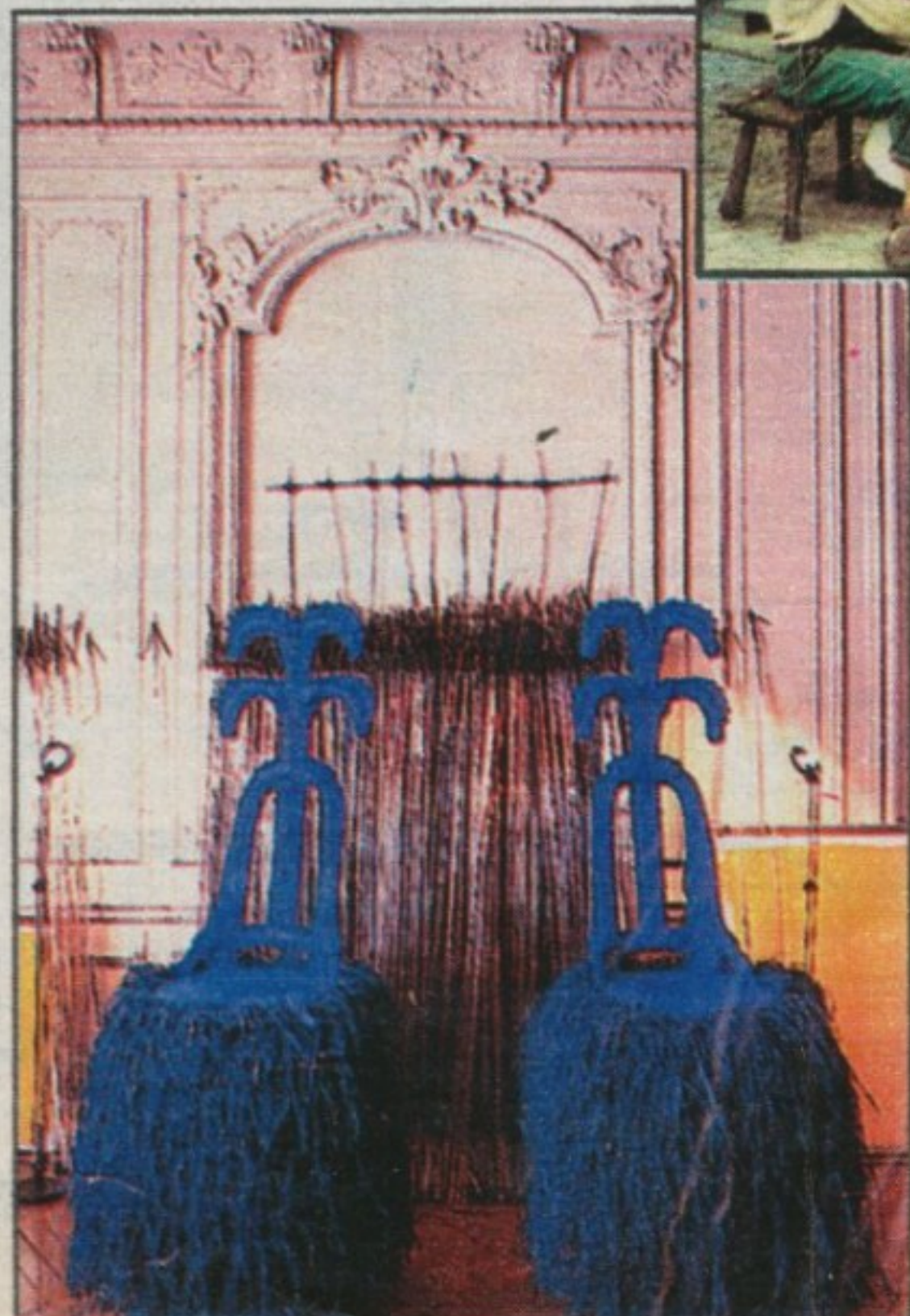
Прва столица која се појавила на свету, у најстарија античка времена, била је владарски престо и значила и буквално **седиште моћи**. Али, и више од тога. Ова столица омогућавала је суверену да изрази своје богатство, префињеност и докаже колико се разликује од обичних смртника... Од старог Египта па надаље, све тамо до енглеског, шпанског или француског средњовековног двора, на свечаним пријемима седео је само владар. Чак и писар, та тако важна и ути-

Неке столице уопште не служе за седење. Обично их потписују најпознатија дизајнерска имена, а у дом савременог човека стижу да би домаћин показао да држи корак с временом. Можете ли себе да замислите у овој китњастој барочној столицу?

У јапанским становима нема столица: жене клече, а мушкарци чешће седе прекрштених ногу на ниским дрвеним постољима која, и поред најбоље воље, не могу да се назову столицама

На селу је седење дуго сматрано – непристојним. И данас је оно на имањима везано за ретке послове, као што је мужа крава, на пример

цајна личност у египатском друштву, није имао право на столицу. Прекрштених ногу седео је на поду и ту радио свој посао.

Код Грка и Римљана једино

За брз живот: високе металне столице с малим седиштем велика су уштеда простора за власника овог бара у Њу Џерсију, САД, баш као што су освојиле већину ресторана брзе хране широм света. На њој ће се посетилац задржати у просеку четврт сата

Афричка сточица је тако ниска да становници жарког поднебља на њој и даље задржавају свој природан (и здрав) положај као да чуче. При том су близу тла где је ваздух најсвежији, а ипак не седе на голој земљи

У нашем веку столица је роба широке потрошње. Производи се серијски, при чему се више води рачуна о цени и сврсисходности него изгледу и лепоти.

су патрицији имали клизмос, скупочену столицу којом су потврђивали свој положај али и богатство – због високе цене намештаја, а нарочито столица, оне су за већину народа остајале само сан. Уосталом, једино су племићи и могли себи да дозволе такав „беспосличарски“ положај. И у средњем веку, кад је у Западној Европи црква постала најважнија, столица – која је у међувремену добила наслон за леђа и руке – остала је и даље искључива привилегија свештеника и владара. Она чак и буквално означава седиште моћи: зар папа и данас не вла-

да верницима католичке вере из Ватикана или „Свете столице“? А стара римска sella curulis, с постољем у облику слова „X“ само се претметнула у литургијску столицу бискупа и других високих црквених великодостојника.

Вековима је тако, одржавајући традицију „права на столицу“, овај део намештаја, и симболично и буквално, придржавао личност и углед њеног власника.

Неки то воле меко

Све до 14. века високошколци Прашког универзитета, затим Сорбоне, Оксфорда и других, слушали су предавања седећи на поду прекривеном сламом. Само је професор имао право на столицу, симбол величине и знања. Касније су студенти стекли право на неколико клупа, али је ова новина изазвала велику буру: шта ако се ђаци превише узнесу и падне им на памет да унесу још неке промене у строго устаљену хијерархију универзитета?

Од 15. века племство почиње да придаје све већу пажњу удобности што је, уста-

Режисер Лукино Висконти први је у свет филма увео столицу с именом: осам летвица и четири комада тканине, баш као царски престо, издавају га од осталих и чине неприкосновеним

лом, била и остала одлика богатих. Посебно је то упадљиво било на француском двору. Столица добија мекано седиште и тапациран наслон за леђа, пресвучене свилом или сомотом. У 16. веку појављују се и „женске столице“, такозвани какетари и какетезе – у буквалном преводу столице за брбљање, оговарање, кокодакање. Испуценог наслона, а без оног за руке, омогућавале су дамама да се удобно сместе, око себе рашире широке тоалете од по десетак метара тканине и започну бла-бла...

Али, упркос свим овим практичним усавањима, столица све чешће постаје само повод да уметнички столари и декоратери покажу шта све знају и умеју. На крају тај украшени предмет једва да и има неке везе с почетном улогом.

Осим украсне и практичне улоге столице савршено одсликавају и време у ком су настале. Тако Волтер у свом „философском речнику“ иронично каже за столицу да је то „важан политички предмет, прослављен по многим свађама и скандалима“.

Објашњење: „просвећено“ друштво 18. века сачувало је у својим обичајима старе поделе на феудалне господаре, вазале, подвазале... Другим речима, сви гледају да одбране већ стечена или тек силом освојена права. А то је укључивало и следеће...

Један од најтежих задатака мајордомова царских кућа састојао се у томе да строго воде рачуна да нека дрска дворска дама случајно не седне на табуре, на шта није имала право, и тиме доведе у питање част владара. Што се краљице тиче, ни ту није било ништа једноставније снаћи се. Даме из њене пратње, супруге маршала и племкиње с титулама, али ако нису принцезе, то јест краљевског рода, имале су право тек на једноставну ниску столицу четвртастог облика. Зато су оне, пише овога пута Сен-Симон, више волеле да стоје него да се спусте тако ниско док су се војвоткиње и принцезе шепуриле на меканим столицама са „X“ ногама или табуреима – ни једна ни друга столица нису имале ни наслон ни доручје, али су биле тако високе, високе...

ИСПРАВИ ЛЕЂА! САВИЈ ЛЕЂА!

Човек одувек има тешкоћа с кичмом. Судећи по остацима костура нађеним у пећини Мадлена у Дордоњи, још пре 10.000 година становници данашње Француске патили су од спондилозе – окоштавања кичменог стуба. Супротно оном што пише у уџбеницима, наши преци из каменог доба нису неморно трчкали ливадама и кроз шуме у потрази за пленом те зато пуцали од здравља, већ су сате и сате проводили седећи и не радећи ништа. А седење је штетно. На камену као и у фотељи, отуд им и спондилоза. Данас невоље с кичмом долазе с више страна.

Милиони ученика жале се на бол у леђима. Разлог су претешке школске торбе, али и још увек неприлагођен намештај. Овај који се користи прављен је малтене према узорцима из 19. века кад су њихови вршњаци у просеку били 20 центиметара нижи. Друго погрешно наслеђе: оно чувено правило наших родитеља: „Исправи се! Исправи се!“, изгледа да и није баш тако исправно. Један познати реуматолог, доктор Перо, оптужује управо овај закон да је као последицу изазвао „седласту кичму“ због чега су највише страдали бубрези. Зато сад препоручује: „Повијте леђа!“

Цртеж из прошлог века открива заокупљеност човечанства „јединим исправним“ усправним држањем

Да би се задовољили захтеви ергономије, сваки ученик би требало да има овакав пулт. Нажалост, врло је скуп

Испада да је на столицу с наслоном и ослонцем за руке у ствари имао право само краљ. Године 1664. лепо се види на једној слици – Луј XIV примио је папиног изасланика седећи у столицу лагодно ослоњен на доручје док је кардинал седео у столицу која је имала само наслон.

Забрањене за седење

У дворанама за пријеме од 17. века столице с наслоном служиле су једино за украс! Са сваке стране добиле су неку врсту „ограде“ што је јасно указивало да се не могу померати. У време рестаурације важило је исто правило, али не за исту врсту столица. У „Речнику дворских правила“ мадам Де Женлис потврђује се њихова улога: „Седи се само на столицама с наслоном а никако на канабету или фотељама које су поређане уза зид одакле се никад не померају...“ Једна једина фотеља, која је припадала принцези, била је постављена крај камина и, по неписаном правилу док је седела у њој поред ње су пролазиле даме племићког рода и биле јој представљане редом...

Мало – помало фотеље почињу да добијају различите облике, а одмор после ручка и друге прилике за ћаскање помажу им у томе. У то време богати грађани преузимају обичаје племства и даље усавршавају, на пример, канабе које коначно постаје удобно. Салони новопечених богаташа широм се отварају и столице, које је Молијер у „Смешној прециози“ двосмислено назвао „commodites de la conversation“ освајају Париз... А за оне радознале: commodite у једнини значи угодност; а у множини, са „с“ на крају нешто много простије – нужник.

Да се зна ко је ко

Историја столице и њеног освајања света везана је за пораст стандарда. Крајем 19. века, на почетку индустријализације и настанка потрошачког друштва, она је доживела „специјализацију“ – за сваку просторију друга врста, већ према намени. У кухињи су дрвене столице с наслоном и хоклице замениле клупе, у гостинским собама канабеа, бержере и фотеље мењају се у зависности од времена и моде... Тако су се 1968. појавили мекани кожни „пуфови“ који су просто изазивали да се на њима ленчари, удобни ниски каучи... У трпезаријама се појављују столице на расклапање које штеде простор...

А у канцеларијама? И овде

баш као на дворовима, шефова столица има да се разликује од столице осталих запослених. Бирајући намештај за предузећа у ствари се успоставља хијерархија. Јер, упркос томе што је заиста постала народска, столица је и дан-данас симбол моћи, а њен облик и те како одређује држање оног ко на њој седи. Ко жели да истакне важност своје личности изабраће фотељу вишу од оне за странке. Сигурно да се човек на дрвеној столицу за расклапање не осећа баш славно као неко ко је заваљен у старинској масивној фотељи. И тако, и у нашем садашњем друштву право на столицу осваја се тачно као што се заузима место у кући. Од платнене столице с именом режисера или филмске звезде до афричке сточице, овај практични свакодневни предмет, на који и не мислимо, остаје и те како добар одраз нашег положаја у фирми у којој ради-те.

Рачунари и телевизор стварају универзалну столицу?

У зависности од цивилизације, столице имају различиту висину: од 8 до 30 центиметара код афричких народа до 50 центиметара код Европљана. И то није случајно. Управо ниске столице најбоље одговарају Африканцу који и ради и одмара се у савијеном положају, тела ближе земљи где је ваздух хладнији. Било је у историји столице и бесмислених висина: у племићким дворовима 17. века масивне изрезбарене столице често су биле толико високе да су узвишеном господару морали да подмећу клупицу под ноге да му не би смешно млатарале у ваздуху. А на Блиском истоку највећи број становника ни данас не користи никакве столице. Уместо њих служи им ћилим, нарочито бедуинима, на коме воде разговоре, пију чај...

Изгледа, међутим, да ће климатизација, уз коју је топло и хладно подједнако при поду као и на таваници, уз нагли продор рачунара, најзад ујединити цео свет и створити јединствену столицу за све. Заправо две. На високој столицу, држећи се право, седећемо испред екрана рачунара, на радном месту или у школи. Код куће ћемо седети ниско, на меканом, испред телевизијског екрана. Човечанство ће коначно добити универзалну демократску столицу једнаку за све!

В. М.

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

ОБРВИЦЕ КАО – ЧЕТКИЦЕ

Георг Бадер није могао да заврши слику. Месецима је трагао за одговарајућим четкицама по свим бечким радњама у којима се продаје сликарски материјал. Није вредело, тако финих какве је он желео нигде није било. Онда је једне ноћи, не могавши да трене, гледао своју супругу Инге како спокојно спава. Гледао, гледао и дошао на идеју. Узео је маказице и одсекао јој обрве сасвим сигуран да ће од њих успети да направи (и успео је, што можда и није небитно за причу) потребне четкице.

Инге Бадер није могла да поверује да јој се то догодило. Кад се ујутру пробудила и погледала се у огледалу, само што није почела да вришти од ужаса. Одмах је одлучила да супруга тужи суду, спремна чак и да се разведе од њега. Развели се нису, али је Георгу званично забрањено да такав чин икада више понови. Уколико се то ипак деси, не само да ће Инге сместа добити развод, већ ће му бити одузете и две трећине имовине.

БОГ КАО СВЕДОК

Џон Смит са Флориде није желео тако лако да одустане. Иако су му у осигуравајућем друштву рекли да нема основа за то што тражи одштету, био је упоран. Како то да одбијају да му исплате одштету ако је, шетајући се улицом, пао и добро се угрувао. Све се то догодило због једне неравнине на тротоару. Кад више нису знали шта да кажу у своју корист, људи из осигурања сетили су се свевишњег: за то што је Смит пао нико није крив сем, можда, Бога. Чим је то чуо, Џон Смит је сместа пресавио табак и осигуравајуће друштво тужио суду. Као једног од сведока навео је Бога уместо кога се у судници појавио свештеник. Треба ли уопште помињати да Џон Смит није добио тражених 25.000 долара?

НЕЋУ ОСИМ АКО – ХОЋУ

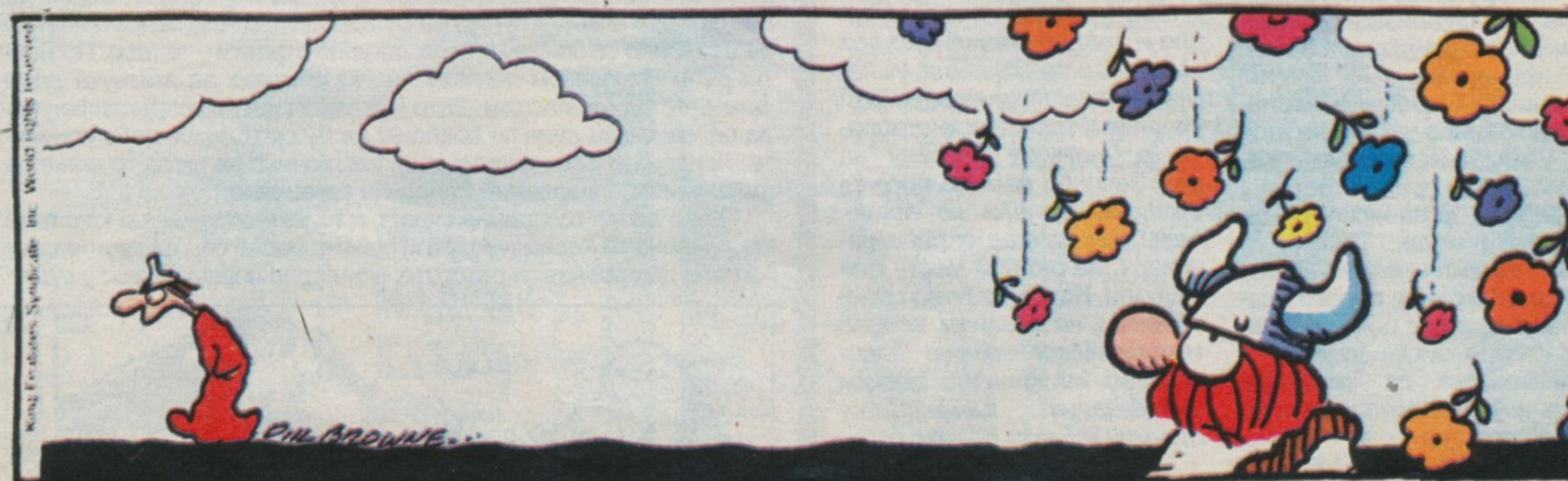
Један судија из Лидса више није могао да крије бес. Пред њим се, већ ко зна који пут по реду, појавио исти човек који је начинио исти прекршај: Мареј Ландон толико би се напио да је, на различите начине, реметио јавни ред и мир. Како се никада није радило о тежим прекршајима, Ландон је, најчешће, морао да плати мању казну, а судија би му одржао лекцију запретивши му да ће га, ако се поново напије, сигурно стрпати у затвор. По Ландоновом скрушеном погледу судија је могао да закључи да је претња уродила плодом. Зато је и био искрено запрепашћен када се, само два дана по обећању да му се то више неће поновити, Ландон поново нашао у суду. На питање да ли за то може да нађе икакво оправдање, Ландон је одговорио:

– Како да не, господине судија, и то јако оправдање које ћете ми, искрено се наддам, уважити. Наиме, морао сам са друговима у кафани да прославим петстото, јубиларно појављивање у суду!

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

МА ШТА

КАЖЕШ

АЛА(К)ВИ

КРИСНАН

Индијац Алак Кришнан једно време је важио за најбаксузнијег путника на свету. У року од годину и по дана, после сваког од шеснаест летова на међународним линијама, нестајао му је пртљаг. На име одштете исплаћено му је преко 900 хиљада динара! То би се, вероватно, тако и наставило да авионске компаније нису откриле превару и пријавиле га властима. ■

AER CAN

ТРУДНИЦЕ,

ИЗБЕГАВАЈТЕ

ЛИФТОВЕ!

У једној пословној згради у Њујорку у лифту предвиђеном за 15 особа недавно су се нашле и четири труднице. Лифт се изненада заглавио и – већ претпостављате шта се догодило. Све четири жене почеле су да се порађају. Срећом, међу „заглављенима” се нашао и један студент медицине који је помогао да на свет дођу – не питајте како – три бебе, док се четврта трудница породила 20 минута касније, кад је лифт прорадио. ■

КО КОПА

– ПРОКОПА

Шест затвореника осуђених на дугогодишње издржавање казне побегло је, на већ познат начин, из Бел Грејда у Флориди, једног од најбоље чуваних затвора у Америци. Од капеле, где су свакодневно одлазили на молитву, прокопали су тунел који се завршавао на безбедној удаљености од зида затвора. ■

НИШТА СЕМ

ГЛЕДАЊА

Пошто се огледао у разним пословима, углавном неуспешно, Американац Глен Џарвис из Канзас Ситија одлучио је да оснује агенцију за чишћење и спремање станова. Своју одлуку је и спровео у дело, али како није имао пара да упосли раднике решио је да ради сам и то гол голцат! Да то не би било погрешно протумачено, Глен је свим муштеријама јасно ставио до знања да цена од 15 долара по сату подразумева само чишћење и ништа друго. Додатне услуге нису предвиђене. А што се гледања тиче, оно је бесплатно. ■

ТРИДЕСЕТ

КОБНИХ

СЕКУНДИ

Возач аутобуса Јапанац Токо Оно само је једном кренуо на пут тридесетак секунди касније него што је предвиђено редом возње – зато што је застао да се поздрави с колегом – и послодавац га је одмах отпустио! Суд у Токију је, међутим, ослободио возача кривице и приморао газду да га врати на посао. ■

КАКВА

ПРЕТЊА!

Четрдесетједногодишња Лидија Бинот осуђена је на осам година затвора због уцењивања власника лондонске робне куће „Херодс”. Претила је да ће уколико јој не исплате „сумицу” од девет милиона фунти (око 13,5 милиона долара) у робну кућу пустити мишеве. Како се власницима једне од најчувенијих радњи у Енглеској није допала помисао да издвоје оволики новац, а још мање да размишљају о последицама појављивања мишева међу њиховим тезгама, обратили су се полицији. Она је веома брзо успела да ухапси уцењивача. ■

ОСВЕТОЉУБИВА

ГОСПОЋИЦА

Крајем прошле године у Токију је ухапшена Теруко Хамакава под оптужбом да је живот једног свог средовечног а нежењеног суграђанина претворила у пакао, а све зарад тога што једном приликом није био вољан да се састане са њом. Начин на који га је кињила није баш јединствен, али је, показало се, био врло делотворан јер је неименованог господина довео до нервног слома. Шта му је урадила? Непрекидно га је зивкала телефоном. Од јануара до октобра, када је ухапшена, осветољубива госпођица окренула је његов број тачно 16.333 пута. ■

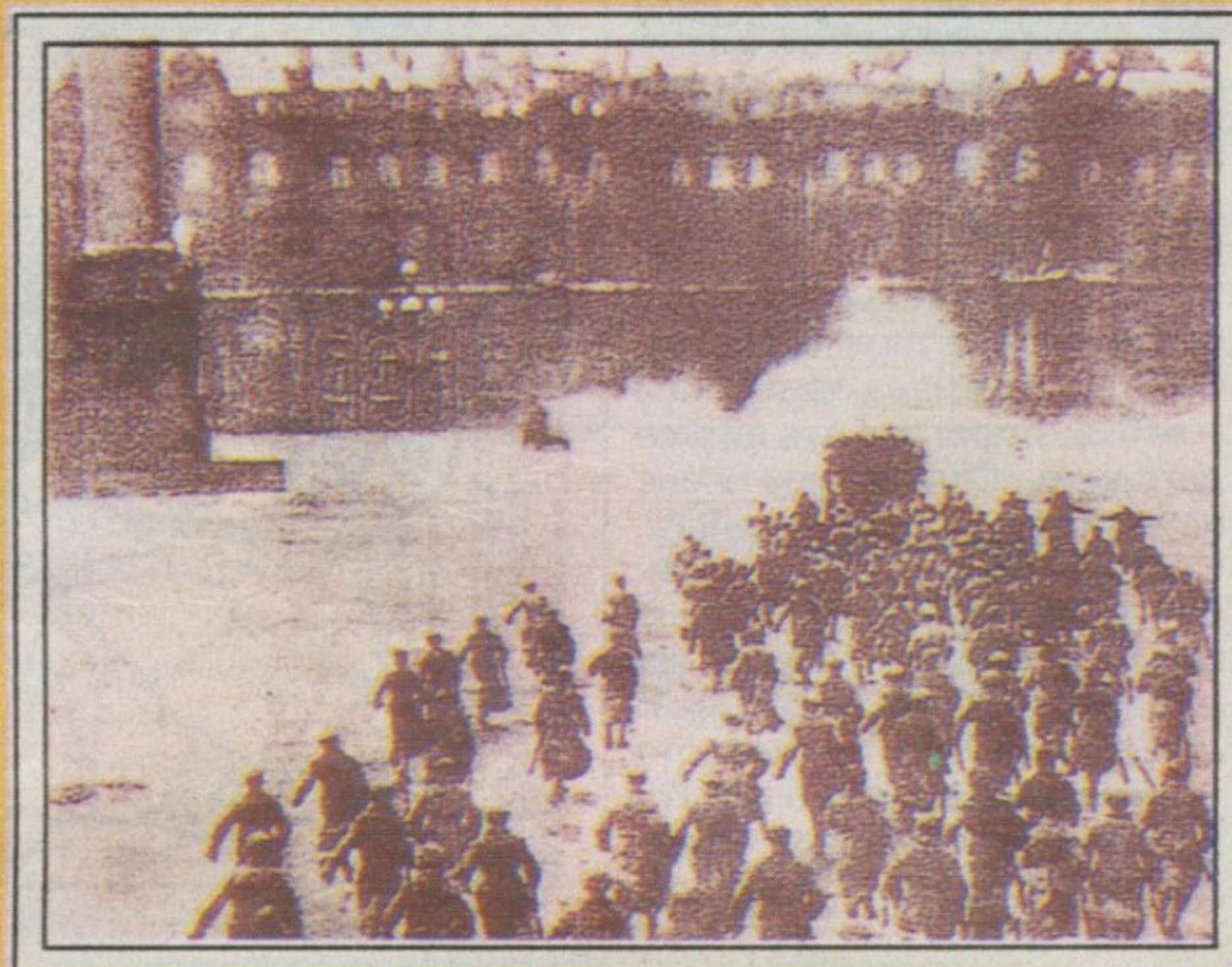
Илустровао: Зоран Петковић Петко

Мусолини са „исламском сабљом”, са и без коњушара

Новинар
Ален
Жобер,
више година
је посветио
раду на
скупљању
„нашминканих”
фотографија
које
налазимо
у његовој
књизи
„Архива
комесаријата”.
Тим
фотографијама
диктатори
двадесетог
века
покушали
су да праве
стварност
по својој
вољи

Крајем јуна 1942. године Мусолини је мислио да је освајање Египта готова ствар. Искрцао се у Африци носећи са собом „исламску сабљу” у намери да је покаже народу. Чак се и фотографисао за ту прилику на једном чистокрвном арапском коњу. Но, како је животиња била нервозна, коњушар је морао чврсто да држи улар. Мусолини, или неко други, наредио је да се коњушар склони да се не би одала несигурност владоца. Што се Каира тиче, Дуче није никада ни стигао тамо.

Лажни напад на Зимски дворца

Лењин, са и без Троцког

САД ГА НЕМА

Две фотографије урађене 5. маја 1920. приказују Лењи-на који говори трупама спремним за пољски фронт. Био је ту и Троцки у војној униформи на слици лево. Али, он је тридесетих година „избрисан“ и са фотографије.

Историјске фотографије, објављене пре 70 година, приказује напад на Зимски дворца 25. октобра 1917. године. Већина грађана је у то веровала и није се питала одакле је све то могло да се слика. Сада се зна да је све то било намештено.

Још једна неоткривена тајна. Оригинална фотографија снимљена је у парку Берлинске канцеларије 1937. године. Приказује Хитлера и са његове леве стране министра пропаганде Јозефа Гебелса и редитељку Лени Рифенштал.

На другој слици, вероватно по фиреровом наређењу, Гебелс је избрисан. Зашто? Претпостављало се да је на тај начин кажњен због љубавне везе са редитељком, авантурице која се фиреру није допала.

На следећој слици још један пример савршене цензуре. На горњој фотографији види се Маоцедунг који заједно са председником општине Пекинг Пенгченом копа на сип. Како је Пенгчен критиковао „културну“ револуцију и седамдесетих година био ухапшен, и фотографија је „очишћена“ од незгодних лично-

Грађевински радови Маоцедунга

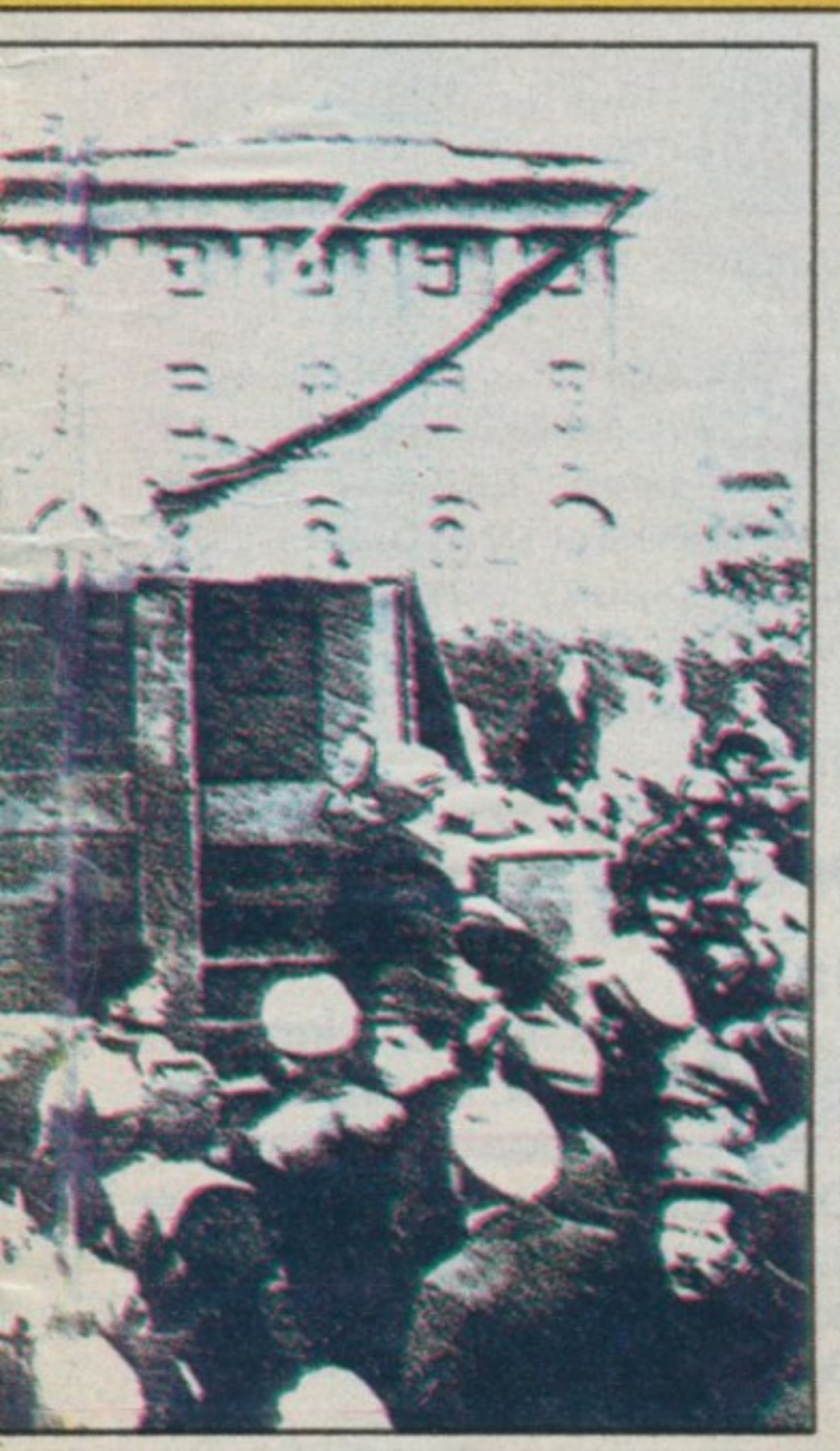
сти. Још једна мала измена била је неопходна. „Скинута“ је капа совјетског типа иза Маових леђа јер су се покварили односи између Пекинга и Москве.

Свакој диктатури својствена је цензура. Енвер Хоџа, скоро 50 година шеф партије и владе Албаније, није био изузетак. Фотографија из 1944. године приказује га како говори у Тирани поред дру-

гих команданата партизанског отпора. Али, био је љут што је изједначен са друговима по оружју. И од тада не само да је историја земље преиначена, него са историјом и фотографија.

Хитлер, са и без Гебелса

ЗЕМЉЕ И

Идемо на мало путовање око света. Реч је, наравно, о нашем помало необичном квизу који ће вам открити колико познајете поједине државе и њихове главне градове

1 Белгија је по површини (око 30.000 km²) једна од мањих европских земаља, али се по привредној развијености сврстава међу водеће државе и то не само на Старом континенту. Главни град те уставне монархије је:

а) Лијеж – идите на број 28

б) Брисел – идите на број 16

в) Антверпен – идите на број 8

2 Тачно. Хараре је име главног града те земље већ 17 година, односно од стицања независности. Старо име овај град је носио пуних 90 година (од 1890), а добио га је по свом оснивачу, Енглезу Р. Солзберију. Идите на број 40.

3 Погодили сте. Реч је о Уругвају, републици председничког типа. Њених око 3,5 милиона становника живе од близу 177.000 km² простора између Атлантика и две, по површини, највеће јужноамеричке земље, Бразила и Аргентине. Идите на број 24.

4 Краљевина је по свом унутрашњем уређењу, и ова скандинавска држава. Она је чувена по мноштву необичних морских залива – фјордова. Та држава је:

а) Норвешка – идите на број 11

б) Данска – идите на број 20

в) Шведска – идите на број 34

5 Тачно. Та афричка земља је Нигерија. На њених 923.000 km² живи око 100 милиона становника. По томе је Нигерија прва на континенту и 10. у читавом свету. Идите на број 35.

6 Не. Мапуто је до пре неколико година био назив главног града суседног Мозамбика. Данас се тај град зове Лоренцу Маркеш. Вратите се на број 35.

7 Нисте погодили. Непал је наследна монархија у централном делу Хималаја. Њен главни град је Катманду. Вратите се на број 40.

8 Погрешили сте. Антверпен (франц. Анверс) главни је град само истоимене покрајине и највеће морске луке у Белгији. Вратите се на број 40.

9 Не. Ванкувер је назив највеће луке на западној обали Канаде. Вратите се на број 27.

10 Према уставу из 1874. године, Швајцарска је и данас формално конфедерација, али је у пракси чвршћа заједница од многих федерација. Главни град те алпске земље је:

а) Берн – идите на број 35

б) Цирих – идите на број 31

в) Базел – идите на број 26

11 Тачно. Норвешка заузима западни и северни део Скандинавског полуострва. Она се простире на нешто више од 324.000 km², а морска обала дуга јој је укупно 2.650 km. Идите на број 10.

12 Нетачно. Лима је престоница Перуа. Овај град на обали Тихог океана основао је 1535. године шпански освајач Франциско Писаро. Вратите се на број 15.

13 Погрешно. Тегусигалпа је главни град суседног Хондураса. Вратите се на број 24.

14 Не. Парагвај је унитарна република у централном делу Јужне Америке. Главни град Парагваја је Асунсион. Вратите се на број 19.

15 Венецуела је савезна држава у северном делу Јужне Америке. Већину становништва (око 75 одсто) ове земље чине мелези, а слично је и у главном граду Венецуеле који се зове:

а) Богота – идите на број 25

б) Лима – идите на број 12

в) Каракас – идите на број 39

16 Тачно. Брисел је главни град Белгије (од 1830) и њене покрајине Брабанте. У овом граду је и седиште Европске заједнице и НАТО пакта. Идите на број 4.

17 Није тачно. Лусака је главни град суседне Замбије. Она се, до

стицања независности од британске колонијалне власти, 1964. године, звала Северна Родезија. Вратите се на број 35.

18 Не. Мало је република председничког типа у западном континенталном делу афричког континента. Главни град Малија је Бамако. Вратите се на број 30.

19 Монтевидео је престоница једне од најмањих, али економски најразвијенијих јужноамеричких држава. Као та држава зове се и река која са Параном чини Ла Плату. Реч је о:

а) Боливији – идите на број 22

б) Уругвају – идите на број 3

в) Парагвају – идите на број 14

20 Није тачно. Данска је заиста монархија, али се, строго узевши, не налази на Скандинавском полуострву него на полуострву Јиланд. Вратите се на број 4.

21 Тачно. Отава је главни град Канаде, али не и провинције Онтарио, у којој се налази, већ је то Торонто. Идите на број 30.

22 Не. Боливија је од тражене државе по пространству већа готово шест пута и, поред суседног Парагваја, једина од свих јужноамеричких земаља нема излаз на море. Вратите се на број 19.

23 Не. Авганистан јесте република, али се не налази у централној Азији, него на североистоку иранске висоравни. Главни град ове државе је Кабул. Вратите се на број 40.

24 Централноамеричку земљу Никарагву Колумбо је открио 1502. године. У то доба на овом подручју живела су бројна индијанска племена. По једном од њих зове се само држава, а по другоме име је добио главни град. То је:

а) Тегусигалпа – идите на број 13

б) Манагва – идите на број 36

в) Гватемала – идите на број 39

25 Погрешили сте. Богота је главни град суседне државе, Колумбије. Тај град на источним падинама Анда основали су Шпанци 1538. године. Вратите се на број 15.

26 Не. Базел је главни град полукантона Базел-град и лежи на реци Рајни. Вратите се на број 10.

27 Канада је, по свом пространству, највећа северноамеричка, и друга у свету, земља. Државно уређење Канаде је федеративно, а њен главни град је:

а) Монреал – идите на број 32

б) Ванкувер – идите на број 9

в) Отава – идите на број 21

28 Није тачно. Лијеж је главни град само истоимене провинције. Овај културни центар Валонаца настао је на ушћу Урта у Мас. Вратите се на број 1.

29 Не. Гватемала је престоница истоимене централноамеричке државе. Вратите се на број 24.

30 Лагос је главни град најмногољудније земље целе Африке. Ова савезна република у западном делу афричког континента зове се:

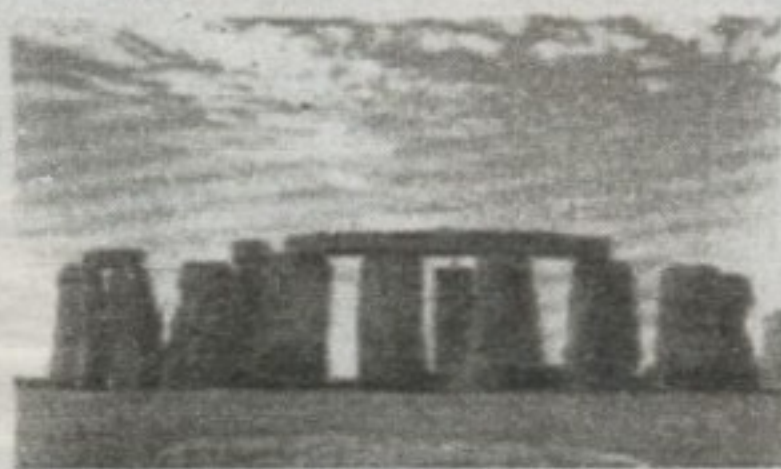
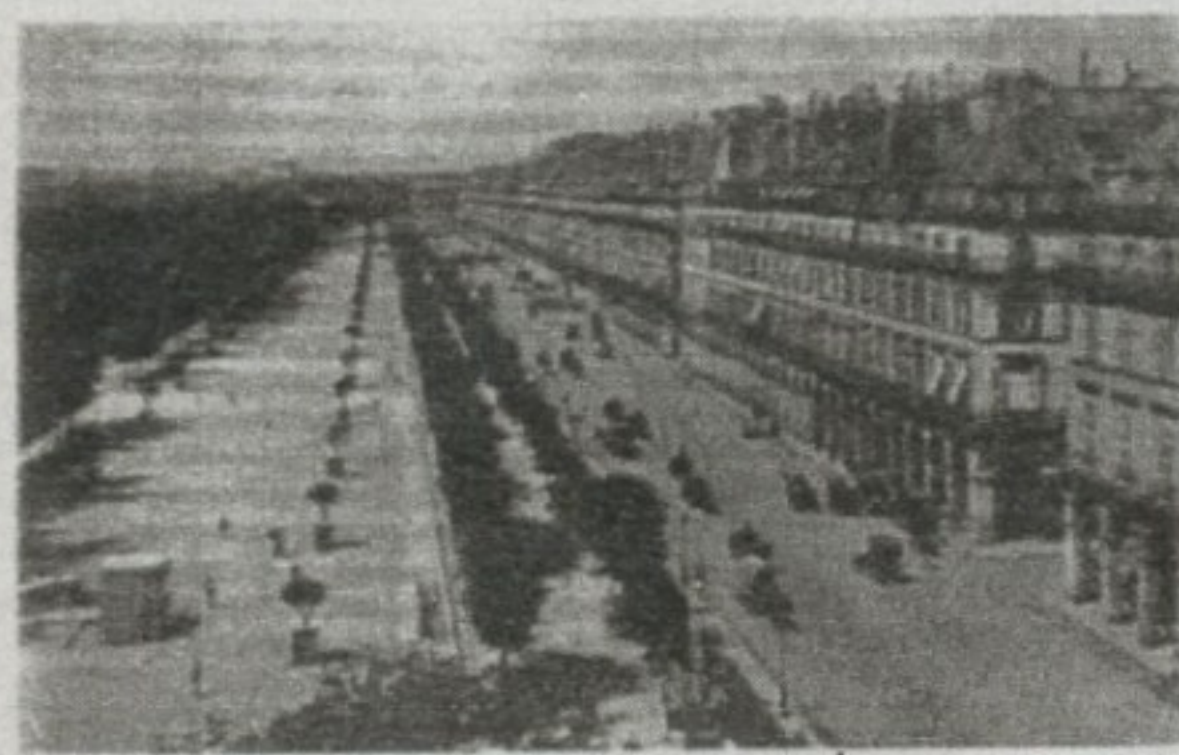
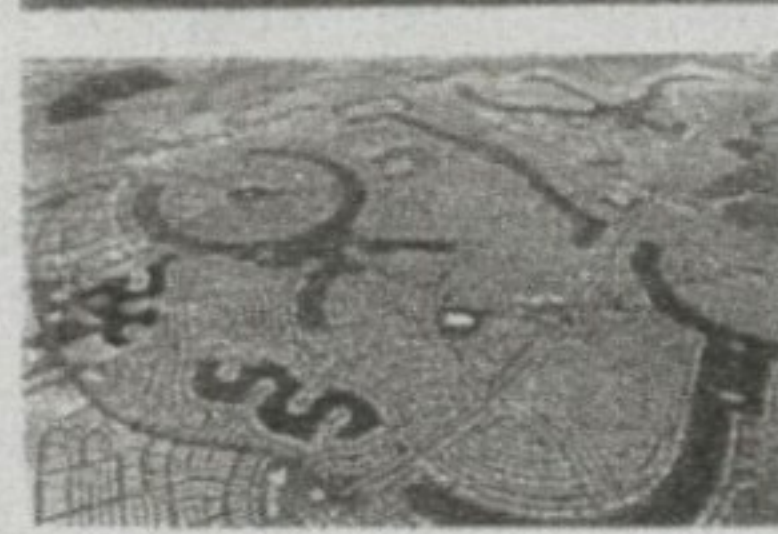
а) Нигер – идите на број 37

б) Нигерија – идите на број 5

в) Мали – идите на број 18

31 Није тачно. Цирих је највећи, али не и главни град Швајцарске. Овај врло стари град никао је на месту где река Лимант истиче из Циришког језера. Вратите се на број 10.

CBETA

32 Не. Монреал је најважнији трговачки, индустријски и лучки град Канаде, али се њена престоница налази на другом месту. Вратите се на број 27.

33 Тачно. Берн је главни град Швајцарске (од 1848) и истоименог кантона. Идите на број 15.

34 Не. Шведска је такође краљевина и налази се на Скандинав-

ском полуострву, али није позната по фјордовима. Вратите се на број 4.

35 Бивша афричка колонија Велике Британије, Јужна Родезија, од стицања независности (1980)

зове
се Зимбабве.

Исте године, њен главни град Солзбери променио је име у:

2 а) Хараре – идите на број

б) Лусака – идите на број 17

6 в) Мапуто – идите на број

36 Погодили сте. Главни град Никарагве је Манагуа. Овај град тешко је страдао у земљотресу 1973. године. Идите на број 27.

37 Не. Нигер је западно-афричка држава која се граничи са Нигеријом, али, за разлику од ње, нема излаз на море. Вратите се на број 30.

38 Тачно. Та централно-азијска република је Монголија.

39 Тачно. Престоница Венецуеле зове се Каракас. Тај град су основали Шпанци 1567. године. Идите на број 19. Стигли сте до краја квица.

40 Некада је народ ове азијске земље био познат по својим ратничким походима и војсковођама. Данас је то врло ретко насељена република у централној Азији. Њено име је:

а) Авганистан – идите на број 23

б) Монголија – идите на број 38

в) Непал – идите на број 7

● За сваки тачан одго-
● вор дајте себи по три,
● два или један поен, за-
● зависно од тога да ли
● сте погодили у првом,
● другом или трећем
● покушају.

Када саберете све поене, успех вреднујте овако: 26–30 поена: одличан; 21–25: врло добар; 16–20: добар; 11–15: довољан; 10: недовољан.

ПРОПАЛИ

Нилски коњи су, зна се, вегетаријанци и не једу људе. Темплер, чија се глава налазила у чељустима нилског коња, није знао где је. „Јесам ли ја то упао у нешто?“ питао се док га је озлоглашени усамљени мужјак вукао дубоко у реку

обродошли на моћну реку Замбези! поздравио је Пол Темплер шесторо туриста које ће повести на трочасовну возњу чамцима низ једну од најдужих афричких река. Они су се надали да ће, идући према славитим Викторијиним водопадима у Зимбабвеу, видети слонове, крокодиле, нилске коње. Било је савршено афричко мартовско поподне 1996. године с плавим небом и поветарцем који је освежавао.

Двадесетседмогодишњи Пол Темплер, главни водич овог излета, одмах је објаснио туристима, а то су била три пара: „Ово зовемо краљевском пловидбом јер ми весламо, а ваш посао је да седите и уживате.“ Затим, показујући руком футролу с пиштољем о свом појасу: „Овде није сасвим безбедно. Река врви од крокодила и зато немојте вући руке кроз воду. Њима то може да личи на рибу којом се хране.“

„Друга опасност могу да буду нилски коњи“, наставио је. „Они имају своје територије

тако да знамо која места треба избегавати. Али, често се нађе понеки који је устао на леву ногу и он ће намерно преврнути чамац. Ако се, случајно, нађете у води, немојте да паничите. Нилски коњи вас неће појести, они су вегетаријанци.“

У екипи Пола Темплера налазили су се: тридесетједногодишњи водич Мајк Макнамара, који је групу пратио у кајаку, и веслачи домороци двадесетчетворогодишњи Бен Сибанда и весели двадесетдвогодишњи Еванс Намасанго који се спремао да полаже испит за помоћника водича.

Темплер је поделио туристе. У његовом чамцу седели су Јохем Штахман и његова жена Гунди из Бремена у Немачкој. У Сибандином су се сместили Миријел Фишер и њен вереник Пјер Лагардер, а у Намасанговом Натали Грасо и Марк Скорупка. Ова два па-

ра били су службеници француске авио-компаније „Ер Франс“ из Париза.

Темплерово срце је певало док је мала флотила пловила благом струјом Замбезија. Он је ту одрастао живећи по далеким војним базама пошто му је отац био британски официр некадашње британске колоније Јужне Родезије пре него што је она постала независна држава Зимбабве.

Зуби као маказе

Уместо да студира, како су желели његови родитељи, он је постао професионални водич. Био је снажан, атлетски грађен и као створен за овај посао у који је спадала и безбедност туриста у дивљини. Једном је морао да заустави групу Јапанаца који су се, шкљоцајући фотоапаратима безбрижно приближавали лавовима. При пловидби реком увек је вребала опасност од

нилских коња којих се туристи углавном не плаше.

А нилски коњи могу да буду веома опасни. Одрасли мужјак има два главна доња зуба дугачка до 20 центиметара који штрче право нагоре као шиљци виљушкарa и два велика горња очњака који се, сталним трењем о доње зубе, непрекидно оштре као маказе.

Нилски коњи с времена на време ударе неки чамац и, понекад, преврну људе у воду. Један такав мужјак је већ пола године кидисао на чамце и превртао их. Водичи редовно преносе једни другима где се такве звери налазе и тако их избегавају. Пол Темплер није знао да је усамљени мужјак променио територију и водио је своје чамце и туристе у њима право према његовом новом пребивалишту.

Темплеров чамац пловио је лагано, на весло раздаљине од обале речног острва. Три-

ИЗЛЕТ

Када нилски коњ разјапи чељусти као да зева, то значи опасност.

десетак метара даље налазило се крдо нилских коња. Због, иначе тамне, коже покривене црвеном излучевином која их штити од сунца изгледало је као да су обливени крвавим знојем.

Већи од „мерцедеса“

Тихим гласом Темплер је објаснио да нилски коњ, хипопотамус, може да буде висок преко метар и по, дугачак преко четири метра од њушке до врха репа, тежак више тона. „Па он је већи од мог мерцедеса“, помислио је Јохем Штахман.

Док су пролазили покрај женке која је лежала у води са заспалом младунчетом главе ослоњене на њена леђа, сунце се спуштало према врховима дрвећа. Темплер је помислио да за 40 минута морају да стигну до пристаништа где ће камион чекати туристе да би их одвезао до њихових хотела.

Мајк Макнамара спустио се у свом кајаку низ широку, 30 центиметара високу ивицу стене преко које је река падала у миран „базен“ пречника шездесетак метара. Иза њега, чамцем окренутим под углом, спустио се Бен Сибача. Затим је, сасвим близу, следио Темплер лупајући по свом чамцу да би нилске коње, уколико су скривени испод воде, натерао да исплове како веслачи не би налетели на њих. Иза њега пловио је Еванс Намасанго.

Чамац на леђима звери

Изненада се зачуо тресак као да је гром ударио. Велики нилски коњ мужјак лупио је Намасангов чамац. Задњи део чамца полетео је метар увис и Намасанго је из њега испао. Темплер се хитро окренуо у седишту и угледао задњи део Намасанговог чамца на леђима нилског коња – оног усамљеног мужјака који је нападао

људе. У чамцу су се путници Натали Фишер и Марк Скорупка борили да одрже равнотежу.

Темплер је завеслао уназад према Намасангу. „Дижи се, ево ме!“, викнуо му је. Остављени и без веслача и без весла Натали и Марк заборавили су на крокодиле и веслали су рукама трудећи се да што пре оду ван домаћаја нилског коња. Сибанда је свој чамац окренуо према пливачу и његови путници Миријел и Пјер убрзо су изишли и успентрали се на стену.

„Звер се сигурно неће вратити“, помислио је Пол Темплер окрећући чамац према Намасангу. Супружници Штахман нагнули су се на десну страну држећи равнотежу док се Темплер сагнуо налево пруживши Намасангу руку. Њихови прсти само што се нису додирнули када је нилски коњ као тана излетео из воде

сличан великом отвореном камиону.

Из његових разјапљених чељусти прскала је вода, а рика, заглушујућа као топовска паљба, долазила је из његовог ружичастонаранцастог моћног грла. Нилски коњ за трен ока је смотао Темплера који му је улетео у чељусти главом напред. Огромни горњи зуби звери пробали су му пазуха, а затим се зарили у крста. Онда је нилски коњ заједно с Полом Темплером нестао испод воде.

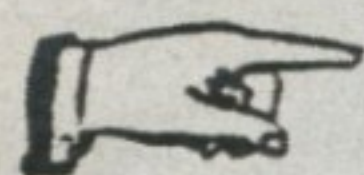
Пливај, Евансе!

Напад се одиграо тако муњевито да се Темплеров чамац лагано преврнуо тек неколико дугих секунди касније. Гунди и Јохем Штахман нашли су се у води реке Замбези што ће, вероватно, памтити док су живи и препричавати својим унуцима.

Пол Темплер, чија се глава налазила у чељустима нилског коња, није имао појма где је. „Јесам ли ја то упao у нешто?“, питао се док га је озлоглашени усамљени мужјак вукао дубоко у реку. Веома снажан притисак на његовим грудима одједном је попустио. Нилски коњ је отворио чељусти, Темплер је из њих извукао једну руку и почео њоме дивље да маше. Под прстима је осетио оштре чекиње њушке.

Темплер се пресавио и почео да гура што је јаче могао. Био је чудновато миран, као да самог себе гледа на филму. Чим је ослободио и другу руку, њоме је напицао ослонац дебеле коже и још јаче наставио да гура. Моћни зуби нилског коња засекали су му образе и потиљак. Усред те борбе жи-

вотиња га је пустила, као да је на њега заборавила, и он је запливао нагоре, према светлости.

Прво што је видео када му се глава обливена крвљу нашла изнад воде био је Намасанго који се борио за дах покушавајући да се одржи на води. „Пливај, Евансе!“, викнуо му је Темплер. Али, Намасанго као да је био у трансу. Темплер га је ухватио за браду и повукао према обали.

Још једном и још једном

А онда је осетио како му ногу притиска нека ужасна сила. Нилски коњ се вратио! Овога пута зграбио је Темплера отпозади и, заривајући му зубе у стопала, повукао га надоле. Темплер је испустио Намасангову главу и потонуо.

Знајући да нилски коњ може да остане под водом шест минута, а да он неће без ваздуха издржати више од три-четири, почео је да се рита ударајући животињу по њушци. Из чељусти је тако ослободио ногу, али је у њима остала рука. И даље је ударао звер по њушци говорећи у себи: „Марш од мене!“ Нилски коњ га је, као да је чуо његове мисли, сасвим неочекивано пустио.

Чим је Мајк Макнамара видео како се Темплерова глава указује на површини, окренуо је кајак према њему. Нилски коњ је био бржи: израњајући до пола из воде, шчепао је Темплера за груди тако да су му глава и рамена висили с једне а ноге с друге стране чељусти.

Лева Темплерова рука почивала је, прогрижена између два очњака, а зуби животиње биле су му заривене у груди. Осећао је како му пуцају ребра док га је нилски коњ махнито витлао час га спуштајући у воду, час подижући у ваздух. Покушао је да се маши пиштоља али оружја више није било у футроли. Мада му се свест мутила, наставио је да удара слободном руком по дебелој кожи животиње која то, сигурно, није ни осећала, али га је, опет изненада, испљунула у воду и заборавила.

Каша мяса, костију и коже

Темплер је изронио код Макнамариног кајака, ухватио се за уже и промумлао: „Води ме одавде!“ А чим га је Макнамара довукао до плићака, Темплер је помислио на туристе који су му били поверени. „Треба да их пребацимо до пристаништа“, рекао је. „Где

је Еванс?“

Миријел Фишер и Пјер Лагардер видели су како се Еванс Намасанго помаља из реке неких 50 метара низводно машући рукама изнад главе, а затим тоне. Нилски коњ је, пропињући се, излетео из воде и плъснуо право на место где се час пре тога налазио Еванс. То је било све.

Темплер је тек сада осетио бол. „Изгледа да ме је добро грицнуо“, покушао је да се нашали. У његовом искиданом левом рукаву Макнамара је угледао праву кашу мяса, костију и коже. Надлактица му је била смрвљена на два места, с подлактице згуљена сва кожа. Из рана на грудима текла је крв, а кроз велику рупу на леђима видело се једно плућно крило.

И кутија с прибором за прву помоћ и радио нестали су када се Темплеров чамац преврнуо. Макнамара је скинуо целофан у који је била умотана њихова ужина и њиме зачепио рупе на Темплеровим плућима. Сибанда је зграбио весло и гурнуо чамац низ струју. „Пол неће ово преживети“, мислио је Мајк Макнамара.

Намасанго је мртав, његов убица жив

Али, имао је среће. У пристаништу, где су стигли после шест минута, налазила се на вежби локална медицинска спасилачка екипа. Они су одвезли Пола Темплера у оближњу болницу која није имала хирурга. Друга најближа била је у Балавају удаљеном преко 400 километара.

Тамо су Темплера, на операцији која је трајала седам сати, „лепо закрпили“, како је касније рекао. Морали су да му ампутирају унакажену леву руку и касније је, уместо ње, добио одличну протезу. Он сада води туристичке експедиције кроз дивљине Зимбабвеа, Намибије и Боцване.

Тело Еванса Намасанга нађено је, два дана касније, сасвим низводно. Нико од људи који живе крај реке Замбези не памти, чак ни из прича дедова, да је икада један нилски коњ тако упорно кидисао на људе као усамљени мужјак који је обогаљио Темплера и убио Намасанга.

Мада су професионални ловци у Зимбабвеу настојали у Министарству за националне паркове и заштиту дивљине да се нилски коњ-убица убије, о томе није донета никаква одлука и он је још на реци Замбези и њеним обалама где чека нове жртве.

Б. Д.

● психолошке грицкалице ●

У овом броју
веома су
калоричне.
Припазите
ако тешко
варите...
осећања.

ТЕРАПИЈА

Дневно су нам потребна:

- четири загрљаја да бисмо преживели,
- осам загрљаја да бисмо се одржали и
- дванаест загрљаја да бисмо се развијали.

И зашто ти петнаестогодишњаци не схватају да то важи и за четрдесетогодишњаке?

СВЕ ШТО
МИ ЈЕ
ПОТРЕБНО
НАУЧНО
САМ ЈОШ
У ОБДАНИШТУ

Ево шта сам научио: Мораш све да делиш са другима. Врати ствари на место са кога си их узео. Поспреди неред који си за собом оставио. Не узимај оно што није твоје. Извини се кад неког повредиш. Не ударај друге. Оперу руке пре јела. Повуци воду за собом у тоалету. Дремни после ручка. Кад излазиш, пази на саобраћај, држи пара за руку и не одвајај се од њега. Сваки дан уради нешто, научи нешто ново, размишљај о нечему, цртај и играј се.

Замислите колико би свет био бољи када бисмо сви дремнули поподне покривени ћебетом, враћали ствари тамо одакле смо их узели, средили неред који смо направили и држали се за руке да се не изгубимо!

ШКОЛА

БРАТ

Једном мом пријатељу брат је поклатио ауто. Увече, кад је изашао из канцеларије, око његових сјајних нових кола обилазио је неки клиња, загледао их и дивио им се. „Да ли су то ваша кола?“, упитао је. „Да, добио сам их од брата на поклон“. Дечак је био запањен: „Хоћете да кажете да вам их је брат дао и да вас она нису коштала ни динара?“.

„Па, да“, постајало је мало неугодно. „Знате, желео бих...“, оклевао је... „желео бих да могу да будем такав брат“.

ИСТИНА

Деца коју стално критикују науче да осуђују.

Деца која стално осећају непријатељство науче да се бију.

Деца која стално осећају страх науче да се плаше.

Деца која стално осећају сажаљење науче да осећају самосажаљење.

Деца која стално осећају љубомору науче шта је завист.

Деца која стално наилазе на подсмех науче да буду стидљива.

Деца која стално доживљавају похвале науче да воле себе.

Деца која стално добијају подстрек стичу самопоуздање.

Деца која стално осећају да су прихваћена могу да открију љубав у свету.

Деца којој се стално одаје признање умеју да нађу циљ.

Деца која виде да се све дели знају да буду дарежљива.

Деца која стално осећају сигурност стичу поверење у себе и оне око себе.

Деца која стално осећају пријатељство схватају да је свет лепо место за живот.

Деца која стално осећају спокојство стичу душевни мир.

Илустровао: Растко Ђирић

Једном давно животиње су отвориле школу која је, срећом, кратко радила.

У школи се учило пливање, трчање, пентрање и летење. Све животиње морале су да уче све предмете.

Патка је била изванредна у пливању, али је добила једва прелазну оцену из летења, а трчала је очајно. Зато је морала да остаје после школе и одрекне се пливања да би вежбала трчање. Тако је било све док јој се опне на ногама нису израњавиле, па више није могла добро ни да плива. Међутим, у школи се прихватала просечност, па се нико осим патке није због тога узбуђивао.

Зећ је у почетку био најбољи у трчању, али је на крају имао лош просек јер је све време морао да вежба пливање.

Веверица је била одлична у пентрању, али је подбацила у скакању и то онда када ју је наставник терао да скаче са земље на дрво. У обрнутом смеру она је боље скакала, али то се није важило. Доживела је стрес и добила упалу мишића од претераног напора, а затим је оцењена тројком из пентрања и четворком из трчања.

Орао је био несташно дете. На часу пентрања победио је остале у трци до врха дрвета, али је био упоран да на свој начин тамо стигне.

На крају године, јегуља, која је умела изузетно добро да плива, али сасвим слабо да трчи, пентра се и лети, имала је најбољи просек и била је похваљена.

Преријски пси нису давали децу у школу и бунили су се зато што управа не жели у распоред часова да унесе копање и закопавање. Своју децу дали су на занат код јазавца, а затим су се удружили са мрмотима и кртицама да би основали једну добру школу.

У ШЕЋЊИ

— Зашто си се насмешио и овој жени и тако је погледао кад не изгледа ништа нарочито? Допада ти се?

— Не, али ако је учитељица, њен разред ће данас имати сјајан дан.

КО ТО ТАМО МИРИШЕ?

Доњи веш, рукавице, торбица за шминку које одашиљу пријатан мирис – управо то омогућава нова техника названа микрочаурица.

Парфемом у микрокапсулама, из велике четвртасте боце, миришете се на посебан начин: концентрисано уље у микроскопским балончићима „лепи“ се за муслинску ешарпу, на пример. Кад свила дође у додир с кожом, микролоптице пуцају ширећи мирис. Парфем је отпоран на пет прања!

Технику је измислила позната групација „Перен“. Парфем је затворен у мехуриће величине једног микрона који се за тканину лепе посебним везивом. Минијатурна величина капсула парфема омогућава им да се померају и размештају кроз мрежу намиришаних влакана. Кад одећа или предмет дођу у додир с рукама или телом, трење изазива постепено пуцање капсулица које шире најфинији мирис.

ПОЛИТИКИН

БОМБАРДЕР – МЕШАНАЦ

Крила и труп су амерички, мотори британски: ускоро ће стратешки бомбардер Б-52 Америчке авијације поносно објавити своје „двојно држављанство“. Армија САД одлучила је пре извесног времена да чувеној фирми „Боинг“ повери подмлађивање прослав-

љене летеће тврђаве, а „Боинг“ је позвао на сарадњу чувену британску фирму „Ролс-Ројс“ да направи мотор за ново издање бомбардера. У првој верзији Б-52 имао је осам млазних мотора, али су конструктори одустали од

ове замисли: будући авион имаће само четири реактивна мотора RB-211.

СИР ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА

Млеко камиле разликује се од свих осталих које човек добија од сисара по томе што не може да се згруша. Од њега је зато немогуће направити сир! Номади у пустињи морају да га искористе док је свеже, што значи да највећи део пропадне. У време киша, кад се стада камила налазе на испаша, далеко од насеља, а чува их само неколико чобана, вишак млека не може се сачувати: ако га не дају домаћим животињама, они га баце. А после – гладују, патећи нарочито од недостатка беланчевина.

Убудуће неће бити тако. Професор Раме из Француске

успео је да створи адитив на бази млечних фермената и ензима, ками-флок, који омогућава да се од камиљег млека добије једна врста качкаваља. Кад се грудa сира осуши на сунцу, може да траје и више месеци а да се не поквари: стари пуномасни сир права је протеинска бомба, управо оно што највише недостаје исхране сиромашних становника пустиње. Довољно је да измрве комадић и додају га у мил (житарицу која је главна храна номада у Нигеру, Сомалији, Етиопији и Малију, од које они праве све, од кус-куса до пива), па да се избегне неухрањеност, нарочито мале деце и жена дојиља. Да заувек нестану потресне слике живих скелета с рукама и ногама као шипчицама и отеклим стомацима које је тешко и гледати...

Зато овај сир од камиљег млека можда вреди и више од злата.

ВИРТУАЛНИ СТАДИОНИ 21. ВЕКА

Јапанци имају професионалну фудбалску лигу тек три године, а већ намеравају да у овај спорт унесу промене. И те какве.

Да би привукли што већи број гледалаца на Светски куп 2002. године, који припремају заједно с Јужном Корејом, водеће фирме јапанске индустрије – „Сони“, „Фуџицу“, „Мацушита“ – смислиле су да саграде „виртуалне стадионе“.

Док седе на трибинама стадиона (на коме се не игра никаква утакмица), гледаоци ће моћи да прате меч у три димензије, као да му заиста присуствују и то захваљујући то-

ме што су на стадиону постављена два џиновска равна екрана на течне кристале која се протежу од једног до другог краја бочне стране терена. Права, стварна, утакмица биће снимана потпуно новим методом у 3D високог квалитета, а слика ће затим путовати помоћу оптичких влакана до замишљених стадиона.

До 2000. године десетак стадиона у Јапану биће опремљено овим скупим уређајима. Али, хоће ли ова техника освојити Европу или Јужну Америку где су навијачи тако страшно везани за спортски спектакл уживо? Кога ће гађати новчићима или празним пластичним боцама?

ЗАБАВНИК

СЕРГЕЈ БУБКА

БЕЗ МОТКЕ

У „ТРЦИ ЗАДОВОЉСТВА”

Светски рекордер по светским рекордима правиће друштво учесницима „Трке задовољства” на 5.000 метара у којој ће се читаоци „Забавника” препознавати по опреми са натписом „FUN RUN”

У суботу 19. априла у 10 часова десети пут пуцањ топа даће знак за старт „Београдског Штарк maratona”, тркачке приредбе намењене активним, елитним тркачима, али и љубитељима спорта, рекреације и дружења, и то свих узраста. Они најспремнији могу да се окушају на стази од 42.195 метара, они који још немају пуно поверење у сопствену снагу и издржљивост могу да се одреде за стазу од 21.097 метара, а сви остали могу да се докажу лепим трчањем, осмесима и забавом у „Трци задовољства” на пет километара.

У њој ће, верујемо, бити и највећи број читалаца „Политикиног Забавника” којима спонзор „Београдског Штарк maratona”, познати произвођач кондиторских производа „Штарк”, и овог пута поклања термопресликач са знаком ове трке. То је нови „Штарков” производ — „FUN RUN”, а то је и енглески назив за „Трку задовољства”. Слатко задовољство намењено је баш вама, љубитељима трчања и слаткиша. Учесници „Трке задовољства” треба до 9 часова да дођу на зборно место — пред Скупштину Савезне Републике Југославије, а стартоваће у 10,05 часова. Циљ је на Теразијама и до њега могу да дођу било којим темпом — трчећи, трчкарајући, ходајући...

Термопресликач треба прислонити на мајицу, или дукс, у којој желите да трчите, а затим два-три пута пређите преко њега врућом пеглом и он ће заувек остати на вашој одећи. По њему ће се у „Трци задовољства” препознавати „Забавниковци”, а њима ће друштво правити један од највећих спортиста свих времена, светски рекордер међу светским рекордерима Украјинац Сергеј Бубка.

Сергеј Бубка је светски рекордер у скоку мотком са 6,14 m на отвореном и са 6,15 m у дворани као и светски рекордер по броју оборених светских рекорда. Од 1984. када је са 5,85 први пут постао светски рекордер „цар Сергеј” је седамнаест пута поправљао светски рекорд на отвореном, а осамнаест пута је дотеривао светске рекорде у дворани, од 5,81 m 1984. до 6,15 m 1993. Нико никад, па ни легендарни „летећи Финац” Паво Нурми, који је имао прилику да се окуша у више дисциплина, није оборио толико светских рекорда.

Бубка је био и европски и олимпијски шампион, победник Светског купа и, опет једини, победник на свим светским првенствима. Њих је додуше, било само пет, али Бубка је на трону већ 14 година. Баш на Првом светском шампионату у Хелсинкију 1983. године, недалеко од статуе Пава Нурмија, подигнуте још за његовог живота, блеснуо је двадесетогодишњи репрезентативац тадашњег Совјетског Савеза. Мада аутсајдер, освојио је титулу светског првака. Од тада Сергеј Бубка суверено влада овом дисциплином.

Бубка је био и европски и олимпијски шампион, победник

Рекорди „Београдског Штарк maratona”

Маратон, мушкарци

1990. Џозеф НЗАУ	(Кенија)	2:19,32
1991. Агапијус МАСОНГ	(Танзанија)	2:16,20
1992. Николас НИЕНГЕРАИ	(Зимбабве)	2:16,07
1994. Владимир БУХАНОВ	(Украјина)	2:12,27

Маратон, жене

1990. Сузана ЋИРИЋ	(Југославија)	2:45,09
1993. Сузана ЋИРИЋ	(Југославија)	2:40,27
1994. Кристина ПОМАКУ	(Румунија)	2:33,07

Полумаратон, мушкарци

1990. Стенли МАНДЕБЕЛЕ	(Зимбабве)	1:02,28
1993. Владимир АФАНАСЈЕВ	(Русија)	1:02,25
1994. Христо СТЕФАНОВ	(Бугарска)	1:00,17

Полумаратон, жене

1990. Анута КАТУНА	(Румунија)	1:15,41
1991. Сузана ЋИРИЋ	(Југославија)	1:13,18
1992. Галина ИКОНИКОВА	(Русија)	1:11,46
1994. Луминица ГОГИРЛЕА	(Румунија)	1:11,34
1995. Фијарија СУЛТАНОВА	(Русија)	1:10,41

Светског купа и, опет једини, победник на свим светским првенствима. Њих је додуше, било само пет, али Бубка је на трону већ 14 година. Баш на Првом светском шампионату у Хелсинкију 1983. године, недалеко од статуе Пава Нурмија,

подигнуте још за његовог живота, блеснуо је двадесетогодишњи репрезентативац тадашњег Совјетског Савеза. Мада аутсајдер, освојио је титулу светског првака. Од тада Сергеј Бубка суверено влада овом дисциплином.

ЗОВУ ИХ ЦИГИТИМА

ДОНЕСИ КАМЕН

Рођени у планинама, слични су
кавказским орловима: слободо-
љубиви су, неустрашиви, горди,
не праштају увреде

НА ПОКЛОН!

Клисуре и северни огранци Кавказа колевка су Вајнаха, народа који се дели на Чечене и Ингуше. Планинске са Кавказа одувек су ценили због њихове оданости. Вајнаси су били гарда последњег руског цара Николаја II и нису га напустили ни пошто се он одрекао престола. Многи од њих животима су платили ту своју верност.

Две стотине припадника овог народа остало је 1941. године на мртвој стражи браће Брест, прву препреку на путу немачких фашиста који су надирали у Совјетски Савез. И никад ниједан није био заробљен јер је за њих ропство горе од смрти.

Природа је подарила Вајнасима – Ингушима и Чеченима који себе називају Нахчинцима – планине где је ваздух прожет мирисима разних трава, реке чија је вода бистрија од сузе, шуме и планинске пропланке за многобројна стада оваца. Али, да би могли да гаје житарице, они су са дна клисура у корпама носили земљу и просипали је по вештачки направљеним трасама.

Најезда за најездом

Миран живот горштака од памтивека су реметили налети номадских народа: Скита, Сармата, Алана. Затим су у те крајеве продрле хорде Цингискана, касније и Тамерлана, које су огњем и мачем покушавале да продру у планине и дубине шума. Да би се одбранили од разних најезди, Вајнаси су морали да подижу тврђаве и утврђене домове.

У та далека времена сматрало се као обавеза да сваки гост домаћину донесе као поклон – камен. Камен по камен, и домаћин је могао да сагради вишеспратну четвртасту кулу и себи гробницу. Кад би у некој породици кћерка стасала за удају, ро-

дитељи су најпре проверавали да ли будући младожења има кулу која му омогућава да заштити своје огњиште и своје будуће потомство.

Почетак подизања куле био је прави празник: први редови наслаганих каменова поливани су крвљу жртвеног овна. Било је веома важно да се зидање заврши за само једну годину. При зидању је коришћен малтер који ни зуб времена не може да нагризе: песак се мешао не са водом већ с киселим млеком и беланцима од кокошијих јаја. Када би кула била готова, мајстор зидар остављао би свој „заштитни знак”: уклесао би обресе својих прстију на једну од камених плоча.

Метак за пролазак

У почетку куле су имале приземље и један или два спрата који су имали своју намену: у приземљу је била стаја за стоку, на првом спрату одаја с огњиштем и соба за спавање, а на другом, ако га је било, соба за пријатеље. Касније су куле „порасле” до четвороспратних и петоспратних. По неписаном правилу, подизане су у неприступачном пределу и служиле су као први ред одбране села – аула – у позадини. Данас су оне само споменици историје и архитектуре.

Власници највиших кула – величина је сведочила о моћи породице и рода – били су властелини, господари одређеног краја који су сматрали својим правом да наплаћују друмарину чак и тамо где друмова није било. За пролазак стада требало је дати овна, од каравана се узимао део терета. Појединачни путник морао је, за дозволу да прође, дати мало барута или један метак.

Брђанина из ових крајева било је немогуће замислити без коња и дечаци су стављани у седло још пре но што

би проходили. Постати прави цигит, смео и вешт коњаник, био је сан сваког од њих. Такмичења која су приређивана за свадбе, па чак и за сахране, била су прилика да се најбољи јахачи покажу пред свима. Најтежи испит била је у ствари права игра са смрћу. Од ивице планинског понора одмерили би десет или дванаест корака и ту повлачили црту. Цигит је био дужан да се на коњу удаљи до одређеног растојања а затим, без права да га зауздава све док не пређе повучену линију, да ободе коња и појури према понору. Уколико се коњ заустави ближе ивици понора, утолико се цигит сматрао бољим. Било је и таквих јахача који су успевали да зауставе свог коња на самој ивици, па чак и оних који би на самом крају стазе подизали коња на задње ноге док би му предње „висиле” над понором, окрену га и врате се према црти.

У 16. веку, после пропасти такозване Златне хорде, феудалне монголске државе чија је војска опустошила планинске огранке Кавказа, почела је сеоба становника према равница-

ма где су, међу невисоким брдима, почели да граде своје „станице” називајући себе брдским Козацима.

Године 1770. збио се историјски догађај за Вајнахе: потписан је договор о присаједињењу Русији. Дошао је и 20. век, буран и испуњен преокретима и сукобима, догодила се и велика револуција, дошла је совјетска власт са свим оним што је доносила са собом. Година 1944. донела је праву несрећу: грађани Чеченско-Ингушке аутономне републике проглашени су издајницима и протерани из своје земље. Пошто су добили свега двадесет минута да се спреме, били су потрпани у теретне вагоне и отпремљени у Казахстан и Средњу Азију. Њихово изгнанство трајало је тридесет година.

Пре три године Ингушетија се са својих 254.000 становника одвојила од Чеченије. На референдуму одржаном по отцепљењу одлучено је да она остане у саставу Руске Федерације.

Шта се догодило и шта се догађа са Чеченијом и Чеченима читамо скоро свакодневно у новинама.

К. В.

Увек за џуковника

НАПИСАО: ПИТЕР О ДОНЕЛ

НАЦРТАО: НЕВИЛ КОЛВИН

РЕЗЕРВИШИ ПРВИ
ЛЕТ ЗА КАРАКАС! ЗОВИ
САМЧА ДЖАРА ДА ОР-
ГАНИЗУЈЕ НАЈБРЖИ
ПРЕВОЗ ДО САМ
ПЕДРА...

ТО СЕЛО ЈЕ БЛИЗУ
ГРАНИЦЕ ПРЕМА ПА-
МАДОРИ! РЕЦИ ДА
ПОНЕСЕ ТОРБУ
ЗА ХИТНЕ
СЛУЧАЈЕВЕ!

ДВЕ
ТОРБЕ!

ИСПАД
САМ ЛОША
ДОМАЊИЦА,
АЛИ ПРИЈА-
ТЕЉ ЈЕ У
НЕВОЉИ...

НЕ ИЗВИЈАВАЈ
СЕ! И ЈА САМ ЈЕ-
ДИНОМ БИО ПРИЈАТЕЉ
У НЕВОЉИ И ТИ СИ
ДОШЛА!

ВИДИ И ЈА ЋЕМО БРЗО
КРЕЊУТИ! МОЛИМ ТЕ,
ОСТАНИ ПРЕКО ВИ-
КЕНДА! ВЕНГ ЋЕ
СЕ БРИЊУТИ О
ТЕБИ!

ХВАЛА
ТИ!

ГО-
СПО-
ДЕ!

ДОБИО САМ
МЕДУ, ПРИ-
ЧЕЗО!

ВРАТИ ГА! ТИ
СИ ПРОФЕСИО-
НАЛАЦ! УСТА-
ЛОМ, ОВАЈ СМО
ДА ГУБИМО
НОВАЦ!

А КО ТИ ЈЕ
ТАЈ ПРИЈА-
ТЕЉ, ФЕР-
НАНДО?

ТАКСИСТА
ИЗ ВЕНЕЦУ-
ЛЕ!

МНОГО ГОДИНА
РАДИЛА САМ ЗА
МРЕЖУ У МАРАКА-
ИБУ! УПАЛА САМ
У ЗАМКУ...

ЗАШТО
СМО СЕ
ЗАУСТАВИ-
ЛИ?

ЗАТО ШТО НЕЋЕМО
ПРИЧАТИ О ПОСЛУ,
КАО ШТО СТЕ МИ-
СЛИЛИ, НЕГО ЋЕМО
СЕ РАЗИБИ, СЕ-
ЊОРИТА!

ПРАВИ РАЗЛОГ САСТАН-
КА ЈЕ ТАЈ ШТО ЈЕ ВА-
ША МРЕЖА СПРЕЧИЛА ДО-
ЛАЗАК МОЈИХ ДЕВО-
ЈАКА ИЗ СЕВЕРНЕ
АФРИКЕ!

ДАА!
ТО ЈЕ
ТАЈНО!

НЕ
ПОДНО-
СИМ
ШВЕР-
ЦЕРЕ!

ЈА САМ
СИРОМАШАК
БЕЗ ТАКВИХ
НАЗОРА!
МОРАМ НАДО-
КНАДИТИ ШТЕ-
ТУ С ВАМА, СЕ-
ЊОРИТА!

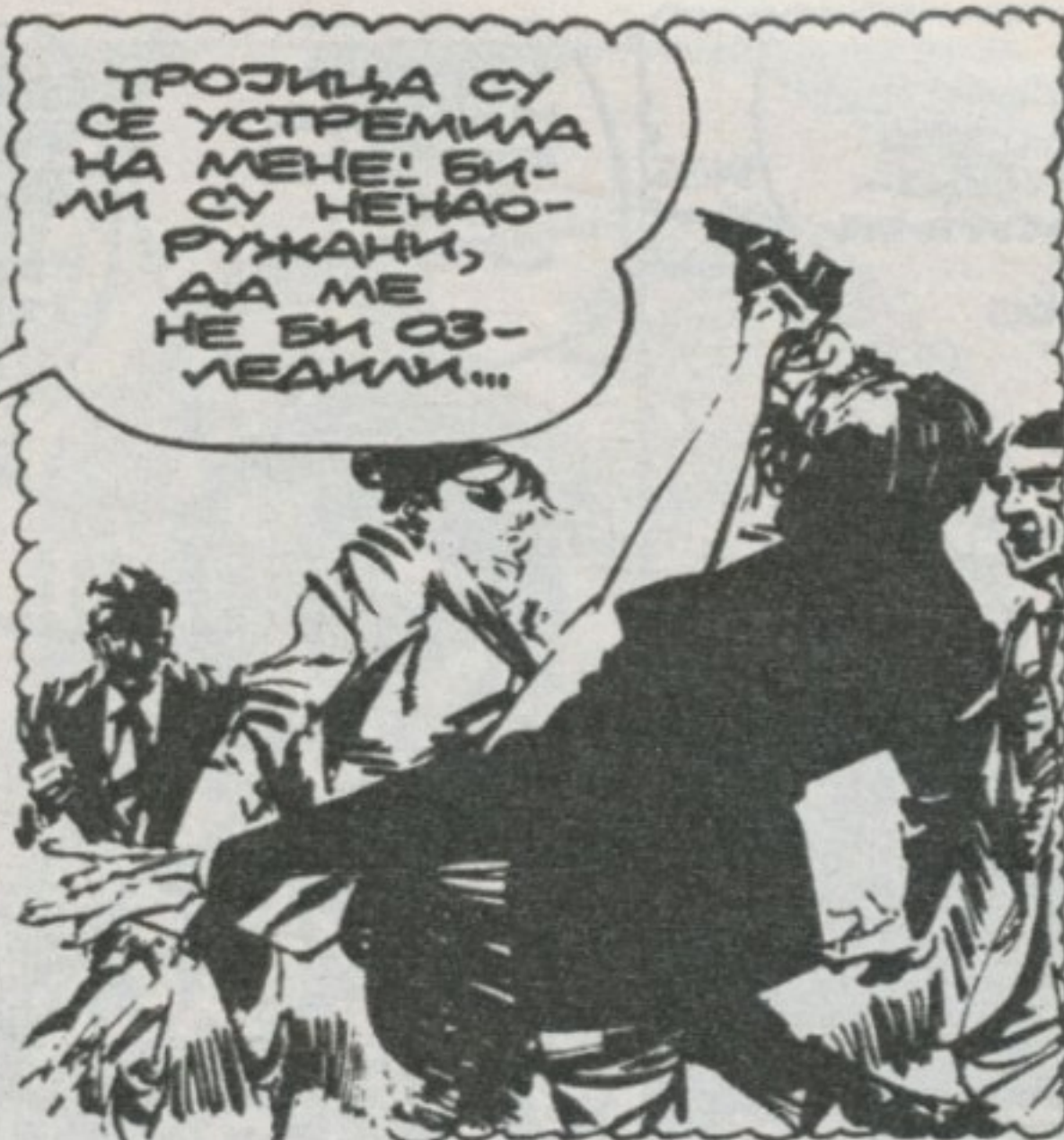
ИЗЛАЗИТЕ
ИЗ КОЛА!
ЧЕКА ВАС
ИСКУСНА
ПРАТЊА!

МОДЕСТИ ЈЕ ПРИЧАЛА О ПРОШЛИМ ДО-ГАЗАЈИМА...

5432

БИЛО ЈЕ ТО У ЛУ-ЦИ МАРАКАИБО! МРАЧНА УЛИЦА, НИ-ГДЕ НИКОГ! ИЗБА-ЧЕНА САМ ИЗ КОЛА...

ТРОЈИЦА СУ СЕ УСТРЕМИЛИ НА МЕНЕ! БИ-ЛИ СУ НЕОА-РУЖАНИ, ДА МЕ НЕ БИ ОЗ-ЛЕДНИ...

ТАКСИ ЈЕ СКРЕНУО У УЛИЦУ...

НЕЗГОДНА ЈЕ ЗА ПРО-ДАЈУ! ОТА-РАСИ ЈЕ СЕ, КАР-ЛОСЕ!

ДОБРО, ГАЗДА!

АЛИ, ТАКСИСТА СЕ УМЕШАО...

СТАНИ! НЕГУ ДОПУСТИ-ТИ ДА НИТКОВИ УБИЈУ СЕБОРИ-ТУ!

ЈЕ-ДАА-УДА-РАЦ СВЕ ЈЕ ОКОН-ЧАО...

ХВАЛА, СЕЊОР! АКО ЈЕ ТАКСИ СЛОБОДАН, УЗИМАМ ГА!

ЧЕТИРИ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ...

ОНДА СМО ОТИШЛИ У БАР И ПРИЧАЛИ УЗ БОЉУ ВИНА И ТАЊИР ТАМАЛЕСА*!

3 *ТЕСТО ОД КУКУРУЗНОГ БРАШНА ПУЊЕНО МЕСОМ

КОЛИКО МУ ЈЕ БИЛО ГОДИНА?

5434A

ОКО ЧЕТРАЕ-СЕТ... НЕ МНО-ГО ВИСОК, АЛИ ХРАБАР ЗА ШЕСТОРИЦУ...

КАД САМ ГА ПИТАЛА ЗАШТО СЕ УМЕШАО САМ, РЕКАО ЈЕ ДА ЈЕ ТО ПИТАЊЕ ЧАСТИ!

НАДАМ СЕ ДА ТЕ НЕЋЕ ПРЕПО-ЗНАТИ... ИПАК, ЧУВАЈ СЕ...

НИСУ МЕ ВИ-ДЕЛИ! УСКОРО ОДЛАЗИМ ИЗ МАРАКАИБА...

ПРЕСТАЈУ ДА
ТАКСИРАМ! УКОРО
БУ УШТЕДЕТИ ДО-
ВОЛНО ДА КУПИМ
ИМАЊЕ
НЕДАЛЕКО
ОД МОГ
СЕЛА!

5435

ЖЕНА
И ДЕЦА
БЕ ТАМО
БИТИ
СРЕЊИ!

ФЕРНАН-
ДО, ДОЗ-
ВОЛИ ДА
ТИ ДАМ
КОЛИКО
ТИ НЕДО-
СТАЈЕ!

ОДБИО ЈЕ... НА-
ТЕРАЛА САМ ГА
ДА ОБЕГА ДА
БЕ МЕ ЗВАТИ
КАД ЗАТРЕБА...
ЕТО, САД МЕ
ЗОВЕ!

ТРИДЕСЕТ ДВА ЧАСА
КАСНИЈЕ...

5436

САМО ДА
НЕ ЗАЛУТА-
МО ПРЕКО
ГРАНИЦЕ!
У ПАЛМА-
ДОРИ ЈЕ
БУКНУО
УСТАНАК!

ЗА ПЕТ МИ-
НУТА НАДЛЕ-
ГЕМО САН ПЕ-
ДРО! СПРЕМИМО
СЕ ЗА ИСКА-
КАЊЕ

ЖАО МИ ЈЕ
ШТО ЈЕ МОРА-
ЛО ОВАКО, АЛИ
ТРАЖИЛИ СТЕ
НАЈБРЖИ
НАЧИН!

ЈЕСМО!
ОДЛИЧНО
СИ ОБАВИО
ПОСАО, САНЧО!

МОДЕСТИ
И ВИЛИ
ИСКОЧИЛИ
СУ НА НЕ-
КОЛИКО
СТОТИНА
МЕТАРА...
ПОНЕЛИ СУ
И ОПРЕМУ...

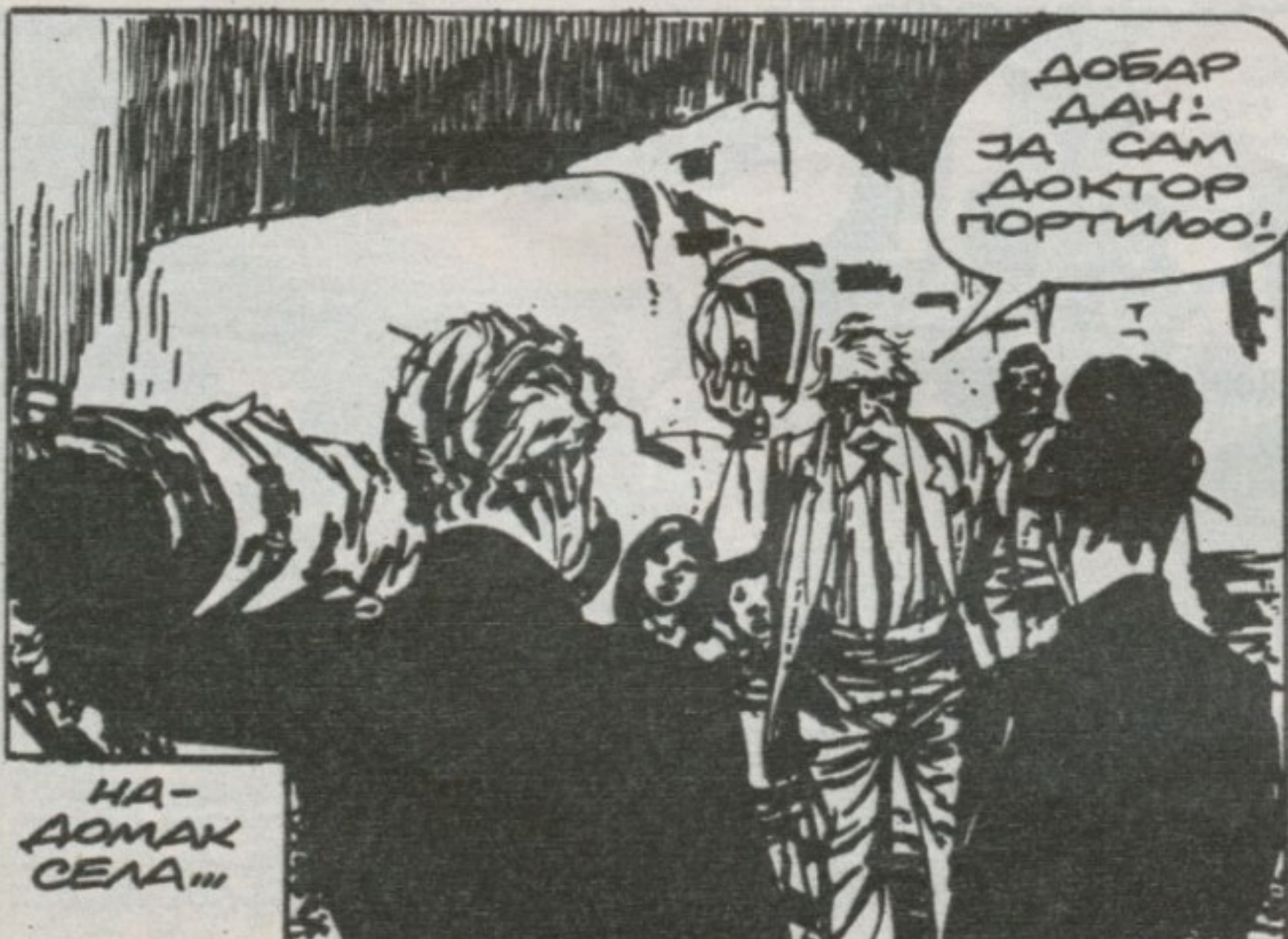
ФЕРНАНДО, ДОГОВОРНО СЕ
НЕШТО ЧУДНО!
СПУСТИЛА СУ
СЕ ТРИ ПАДО-
БРАНА!

ПАДОБРАНА?

5437

АХ... ТО ЈЕ
СИГУРНО СЕ-
ЊОРИТА
БЛЕЈЗ... БРЗА
ЈЕ... ЗНАО САМ
ДА НЕ ДАЈЕ
ОДАКО ОБЕ-
ЋАЊА!

ДОБАР
ДАН!
ЗА САМ
ДОКТОР
ПОРТИМО!

НИСМО
ВЕРОВАЛИ
ДА ЛАРИ ДА
БЕ НЕКА ЕНГЛЕ-
СКИЊА ДОГЛ
ДА МУ ПОМОГНЕ!
ЈЕСТЕ ЛИ
ВИ СЕЊОРИТА
БЛЕЈЗ?

ДА...
ЈЕ ЛИ
ЈАКО
БОЛЕ-
СТАЊ?

ПОД-
ЛЕГАО БИ
РАНАМА
ДА ГА
КРИ НИЈЕ
ИЗВУКА
ИЗ ПАЛ-
МАДОРЕ!

НА-
ДОМАК
СЕЛА...

5438

ФЕРНАНДО ЈЕ
СЛАБ, БОЈЕ
ДА ВАМ ЈА
СВЕ ИСПРИЧАМ...

У ТЕЛЕ-
ГРАМУ
ПИСЕ ДА
МУ ЈЕ КЕМ
У ОПАС-
НОСТИ!

ДА... ЛИСА,
АВАДЕСЕТ ДВЕ
ГОДИНЕ... ОПАТИЦА
КОЈА ПОДУМАВА
НАХОЧАД У
МАДАЛЕНИ,
У ПАМАДОРИ...

УЛИ СМО
ДА ЈЕ ТА-
МО ИЗБИЛА
ПОВУНА!

У ТОМЕ ЈЕ
НЕВОЉА!

МАМА,
ДОКТОР ПОР-
ТИМО СТИЖЕ
СА НЕКОМ
ЦРНИКОМ И
ПЛАВОКОСИМ
МОМКОМ!

КАО ШТО
САМ РЕКАО...
СЕЊОРИТА
БЛЕЈЗ РЕ
ДОБИ ДА
ПОМОГ-
НЕ...

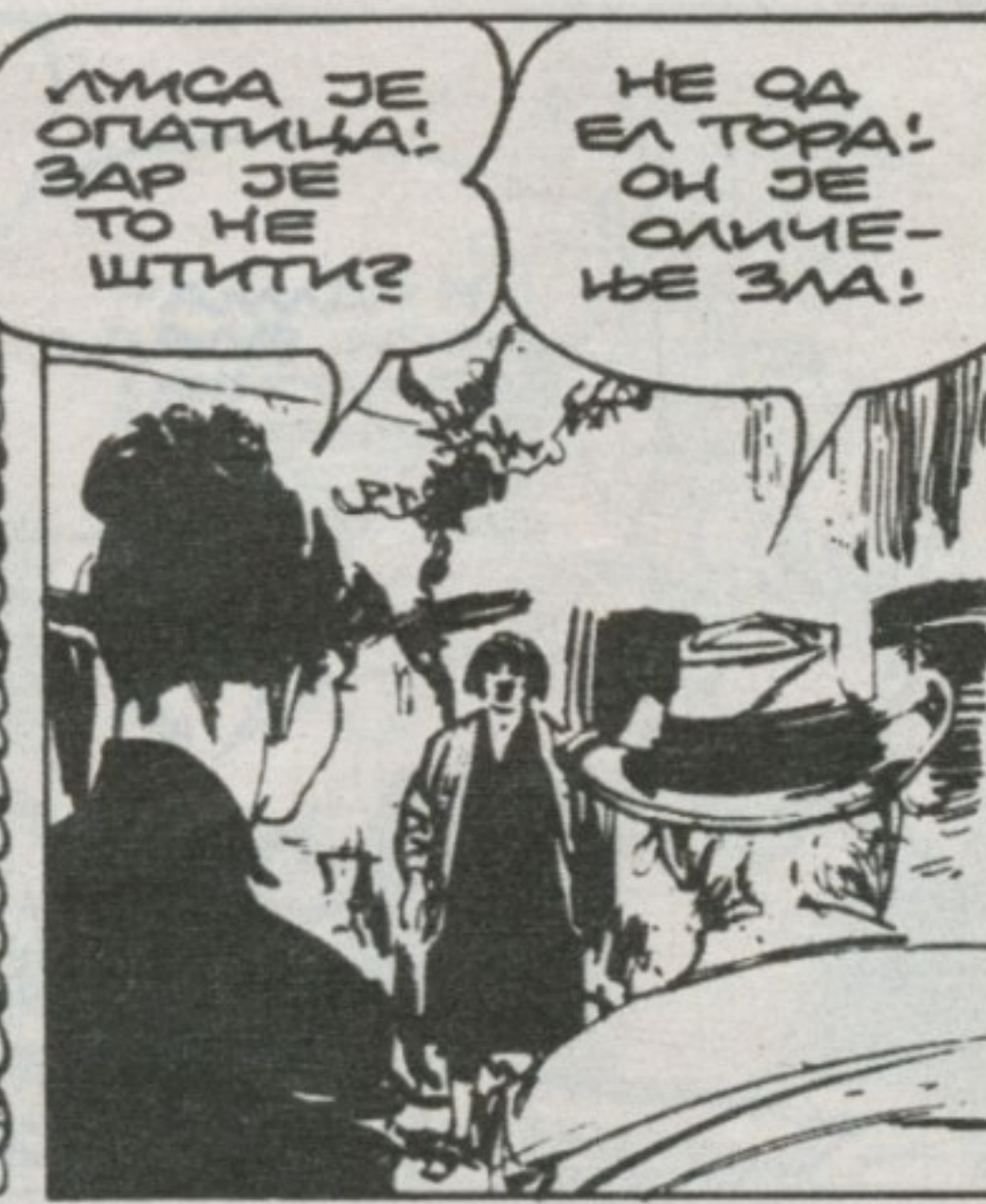
ПОВЕЛА ЈЕ И
ЕНГЛЕЗА О КОМЕ
МИ ЈЕ ПРИЧАЛА
ОНЕ НОКИ...

КАД ЈЕ ИЗБИЛА
ПОВУНА, ФЕРНАН-
ДО ЈЕ ОТИШАО
У ПАМАДОРУ
ДА ДОВЕДЕ
ЛИСУ...

...АЛИ У
НЕГА СУ
ПУЦАЛИ
РАЗБОЈНИ-
ЦИ БАНД-
ТА ЗВАНОГ
ЕЛ ТОРО!
ОН ТАМО
ХАРА И
ГИДАЧКА...

ЛИСА ЈЕ
ОПАТИЦА!
ЗАР ЈЕ
ТО НЕ
ШТИТИ?

НЕ ОД
ЕЛ ТОРА!
ОН ЈЕ
ОЛИЧЕ-
ЊЕ ЗЛА!

ФЕРНАНДОВА
СУПРУГА
И СИН
АНСЕМО!

ДОБРО
ДОШЛИ,
ГОСПО-
ДО!

ЛУДОСТ ЈЕ
БИЛА ЗВАТИ ВАС,
АЛИ, ФЕРНАНДО
ЈЕ ТАКО БОЛЕСТАН
И НИЈЕ ОДУСТАО
ДОК ГА НИСАМ
ПОСЛУШАЛА!

КАЖЕ ДА СТЕ
СНАЖНА
ЖЕНА... АЛИ
КО ТУ МО-
ЖЕ ПОМОГИ...

ВИДЕ-
РЕМО...
ДОВЕЛА
САМ И
ПРИЈА-
ТЕЉА!

ДУГУЈЕМ
ВАМ ЖИВОТ!
ЗАР СТЕ МИ
СЛИИ ДА БУ
ЗАБОРАВИ-
ТИ?

СЕЊО-
РИТА,
ДОШЛИ
СТЕ...

ДОКТОР
МИ ЈЕ ИСПРИ-
ЧАО СВЕ О ЛУ-
ИЗИ! ХОБЕТЕ
ДА ЈЕ НАЂЕМО
И ИЗБАВИМО
ИЗ ПАМА-
ДОРЕ?

АКО
МО-
ЖЕ-
ТЕ...

ЈЕ ЛИ ЈОШ
У СИРОТИШТУ
У МАДА-
ЛЕНИ!

НЕ... ЧУЛИ
СМО ДА ЈЕ
СА ОСТАЛИМ
ОПАТИЦА-
МА ОДВЕ-
ЛА ДЕ-
ЦУ!

ВЕРУ-
ЈЕМ ДА
ЈЕ ЛУИСА
СА ДЕВОЈ-
ЧИЦАМА У
МАНАСТИРУ
ДВАДЕСЕТ
ПЕТ КИЛО-
МЕТАРА
ОД ГРА-
НИЦЕ!

ИМАТЕ
ЛИ МА-
ПУ?

НЕ, АЛИ
АНСЕЛМО
БЕ ВАС ОД-
ВЕСТИ! ОН
ПОЗНАЈЕ
ПЛАНИН-
СКЕ СТА-
ЗЕ...

ХОБЕ ЛИ
ГА МАРИЈА
ПУСТИТИ?
ЈОШ ЈЕ
МАЛИ!

ПОШТО ЈЕ
ОТАЦ БОЛЕ-
СТАН, ЈА САМ
ГЛАВА КУЋЕ!
МОРАМ ДА
ИДЕМ!

У ПАМА-
ДОРИ ВЛАДА
БЕЗАКОНЕ!
РАЗБОЈНИК
ЕЛ ТОРО ЈЕ
САД ГЛАВНИ!

ПОКУША
РЕМО ДА
ГА ИЗ-
БЕГНЕ-
МО!

КАСНИЈЕ...

ИМАТЕ
ЛИ СВЕ
ШТО ВАМ
ТРЕБА,
ДОКТОРЕ?

НЕДОСТА-
ЈУ МИ
АНТИБИОТИ-
ЦИ... ТЕШКО
СЕ НАБАВ-
ЉАЈУ!

ПРЕТ-
ПОСТАВИ-
ЛИ СМО!
ЕВО,
УЗМИ-
ТЕ!

ОВО БЕ МУ
ИЗЛЕЧИТИ ТЕ-
ЛО АКО МУ ВИ
ИЗЛЕЧИТЕ
ДУШУ...

МОРА-
ТЕ ЈЕСТИ
И ОАМО-
РИТИ
СЕ ПРЕ
НЕГО ШТО
КРЕНЕТЕ!

ТО СМО БЕГ
ОБАВИЛИ У АВИ-
ОНУ! АКО САД
ПОЂЕМО, МО-
ЖДА БЕМО СЕ
СУТРА
ВРАТИТИ!

АЛИ
НЕ БРИ-
НИТЕ
АКО
ЗАКАСНИ-
МО

ДО-
БИ,
АНСЕЛ-
МО!

МО-
ЛИЉУ
СЕ ЗА
ВАС!

МАМА
НЕ ЖЕ-
ЛИМ ДА
ОДГОВА-
РАМ ЗА ЈЕ-
ДНУ ЖЕНУ...

ОТАЦ ЈЕ ВИ-
ДЕО КАКО ЈЕ
НАДЈАЧАЛА
ПЕТОРИЦУ! СЛУ-
ШАЈ ЈЕ, СИНЕ...

ЈЕ ЛИ ЕЛ
ТОРО ОДВЕО
МОЈУ
СЕСТРУ?

АА, АЛИ СЕ
НАДАМ
ДА БЕМО НО-
БАС СПАСТИ И
ЊУ И ДЕ-
ВОЈКЕ!

БЛЕД СИ, А
ЗУБИ ТИ ЦВО-
КОБУ! ТО НЕ ПО-
МАЖЕ ВЕГ ИС-
ЦРПЉУЈЕ ТЕЛО
И УСПОРАВА
МОЗАК!

КАКО БЕ
ПРОТИВ ШЕЗ-
ДЕСЕТ РАЗ-
БОЈНИКА?

ИЗВЕДИ БЕ
ИХ, ПУКОВ-
НИЧЕ!

5459

АНСЕМО,
КАЖЕШ ДА ПОСТОЈИ
ПУТ ДО ГРАНИЦЕ! МО-
ЖЕ ЛИ СЕ КОЛИМА?

ПА...
МОЖДА,
СЕЊОРИ-
ТА!

ЈАКИМ
КОЛИМА!

ИМАМО
ИХ!

ПОВЕШЉЕМО
И СЕСТРУ ТЕ-
РЕЗУ! НЕ МО-
ЖЕМО ЈЕ ОС-
ТАВИТИ!

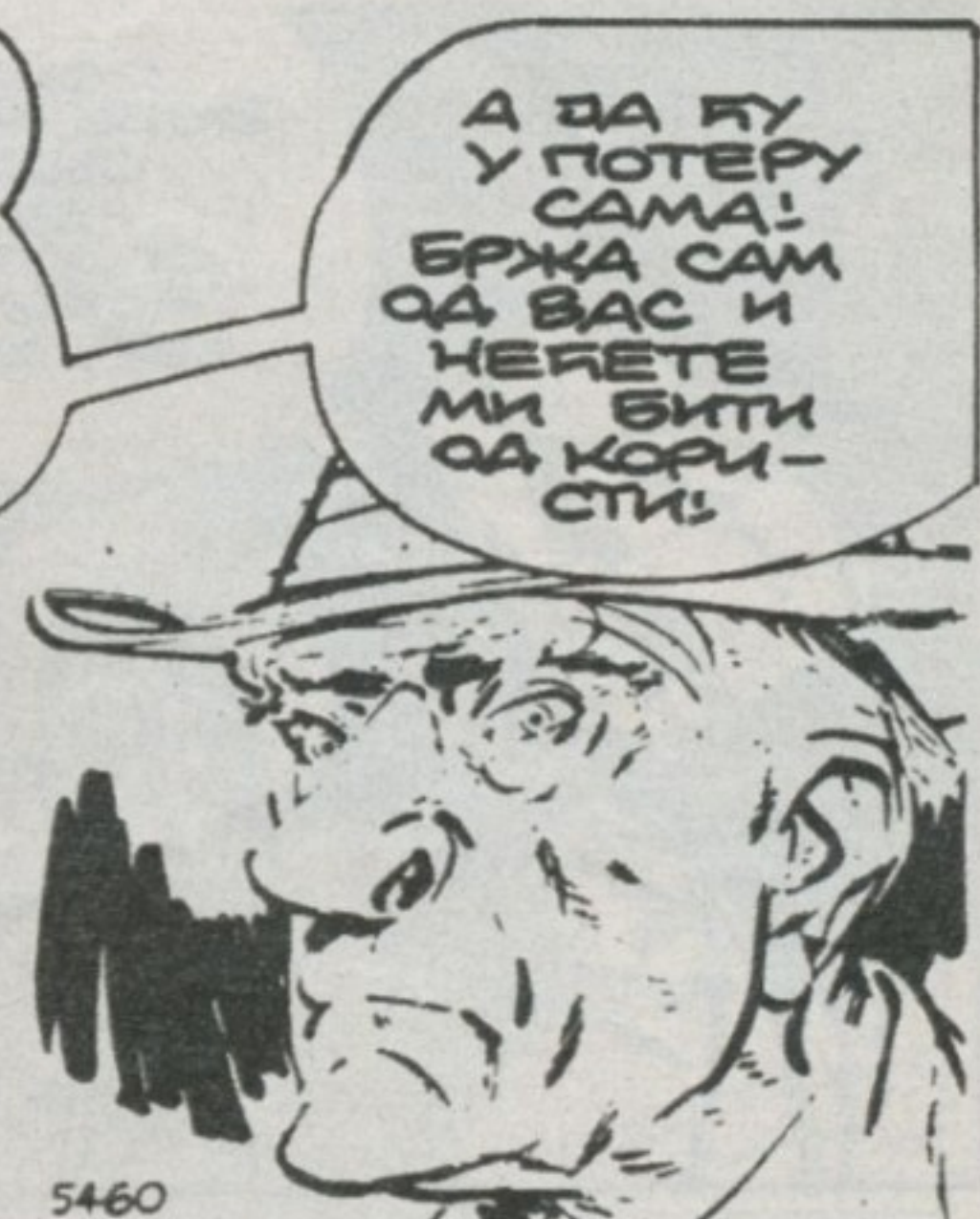
5459A

ОСТАВЕТЕ
ОВДЕ СА СЕСТРОМ
ТЕРЕЗОМ, А ЈА ЋУ
ОДВЕСТИ ГАРВИНА
И ПОКУШАТИ
ДА СПАСЕМ
ЛУИСУ И
ДЕЦУ!

ПУКОВНИЧЕ...
МОЛИМ ВАС,
ОДВЕЗИТЕ ЈЕ
ДО ГРАНИЦЕ!
АКО ОДБИЈЕ-
ТЕ, ВРАТИТЕ
ТО УМИНИТИ!

А ДА БУ
У ПОТЕРУ
САМА!
БРЖА САМ
ОД ВАС И
НЕБЕТЕ
МИ БИТИ
ОД КОРИ-
СТИ!

5460

11

НЕ
ГОВО-
РИТЕ
МИ
ШТА
ДА РА-
ДИМО! МОГУ
ОТАЦ ДА
ВАМ БУ-
ДЕМ!

ГОВОРИМ
ШТА МИ
ДА РА-
ДИМО!

ВИ БИСТЕ НАД-
БОЈЕ ПРЕВЕЗЛИ
РАЊЕНУ СЕСТРУ И
ЗАТО СЕ НАДАМ ДА
БЕТЕ МЕ ПО-
СЛУШАТИ!

ЈА НЕ-
МАМ
ИЗБОРА!

5461

А ТИ,
МЛАДИЋУ
МОРА ДА
СИ ЛУД
КАД СИ СА
ОВОМ ДЕ-
ВОЈКОМ!

ТАКО
НЕКАКО,
ПУКОВ-
НИЧЕ!

ОТКРИО САМ
ГДЕ СУ СЕ-
СТРА И ДЕ-
ВОЈНИЦЕ!

А ЗА ГДЕ
ЈЕ ЕЛ
ТОРО!

ОИ И ЈОШ ДЕ-
ВИЦА БАЦИЛИ СУ
СЕ НА ПИФЕ, АЛИ
БЕ УСКОРО ДО-
ВЕСТИ ЛУСУ!

5465

УБИЋУ
ГА!

УРАДИТЕШ
САМО ОНО
ШТО ТИ КА-
ЖЕМО, МИ
СПАСАВАМО,
НЕ УБИЈА-
МО!

ПО-
НЕГУ РЕЗЕРВ-
НУ ОДЕ-
ВУ!

СВЕ ШТО ТРЕ-
БА ДА УРАДИМО
ЈЕ ДА ЗВЕКНЕ-
МО СТРАЖАРА!

АЛИ И
ЕЛ ТОРА И
ОНА ДВА
ТИПА... ОНИ
ЧЕКАЈУ
ЛУСУ...

УЗЕБЕМО ТРИ
КОЊА ДА БИ
ДЕВОЈКЕ
НАИЗМЕНИЧНО
ЗАХАЛЕ!

КРАЈ ЛОГО-
РА ИМА
ДОСТА
РАТА!

СТРАЖАР
ЈЕ МО-
ТРИО
НА ЗА-
РОВАЊЕ-
ЊЕ...

МОРАБЕШ
ДА УПО-
ТРЕБИШ
ПРАКУ,
ВИЛИ!

5467

ЛОПТИЦА
ЈЕ ОД ОЛО-
ВА ОБАВИ-
ЈЕНОГ
ВОСКОМ...

СТРА-
ЖАР
ЈЕ
ПАО...

СЕСТРО
ЛУИСА,
НЕ БОЈТЕ
СЕ МИ
СМО ПРИЈА-
ТЕЉИ!

ПОБРИНИ
СЕ ДА МИР-
НО СТАВА,
ВИЛИ!

ВАЖИ!

КО СТЕ
ВИ?

ПРИЈАТЕЉИ ВА-
ШЕГ ОЦА! УЗМИТЕ
ДЕВОЈКЕ И ОДМАХ
ПОЈИТЕ ЗА ГОСПО-
ДИНОМ, СЕСТРО
ЛУИСА!

5468

НЕКИ ТИП
СЕ СПУСТА
НИЗ ПАДИНУ!
СИГУРНО ГА
ШАЉЕ ЕЛ
ТОРО!

ИСКОРИСТИ-
БЕМО ТО!
ДАЈ МИ
НОЖ!

ВИДИ ЈЕ
ПОВЕО
ДЕВОЈ-
КЕ...

5469

МОДЕСТИ
ЈЕ ОСТАЛА
У КАЛУЗЕР-
СКОЈ ОДЕЖИ...
МАЛО КАСНИ-
ЈЕ...

ПАБЛО!
ДОШО САМ
ПО ЖЕНУ! ЕЛ
ТОРО ЈЕ
ЧЕКА!

ИЗНЕНА-
ДА...

НИ РЕЧИ,
АМИГО, АКО
ТИ ЈЕ ЖИВОТ
МИО!

МОДЕСТИ
СЕ ПОБРИ-
ЊУЛА ЗА
ДРУГОГ
РАЗБОЈНИ-
КА...

РУКЕ НА ЛЕЂА,
СЕНБОР!

5469A

СТОТИНАК
МЕТАРА
ДАЉЕ...

ЗАШТО СМО
ОСТАВИЛИ ОНУ
СЕНБОРИТУ?

ДА БИ
БИЛИ
СИГУРНИ
ДА НИКО
НЕ СА-
ЗНА ЗА
ВАШ
БЕГ!

ЧЕКАЈТЕ
МЕ ДА УКРА-
ДЕМ... ОВАЈ...
ПОЗАЈМИМ
КОЊЕ,
СЕСТРО!

ПОСТ!
ПРИЈАТЕ-
ЉИ СУ
ДОШЛИ
ПО НАС!

ШТА
СЕ ДО-
ГАЂА,
СЕ-
СТРО?

ЕНГЛЕЗ
ЈЕ ОТИШАО
ПО КОЊЕ!

МАЛО ЈЕ
ПРОСТО-
РА ЗА
ПРАЊКУ...

5470

ВИДИ ЈЕ
ХИТЉУО
КУГАУ
РУКОМ...

УЗЕЋУ
И СЕ-
ДЛА!

14

ЕВО МАЊУЛА
СА СЕСТРОМ!
ДОБРО БЕМО
СЕ ЗАБАВИТИ!

ОСЕЂАШ
ЛИ ВРХ НОЖА,
АМИГО? САМО
КОЈИ ЦЕНТИМЕ-
ТАР ОД ТВОГ
СРЦА...

5471

АКО ПОКУ-
ШАШ ДА
ИХ УПОЗО-
РИШ, ГОТОВ
СИ!

АИОС,
КАКВА
ЈЕ ОВО
ОПАТИ-
ЦА?

КРАЈ У ОДЕЖИ БРОЈУ

У
КРУШЕВЦУ
ГРАДУ...

ПРЕДЕО СЛИКАН БОЗОМ

Крајем 19. века чланови Српске краљевске академије, касније преименоване у Српску академију наука и уметности, почели су да прикупљају податке о култури народа. Видели су како ново време потискује старо, а од тога што је полако почело да ишче-зава није смело ништа да се занемари – записивали су о веровању народа у зле очи, о бацању чини, значењу ватре и цвећа, о предањима, о небеским појавама... До 1960. године објавили су 75 књига.

У овом великом послу податке су на терену прикупљали, по упутствима, учитељи, свештеници, писмени сељаци. Један од тих истраживача био је и Станоје М. Мијатовић, учитељ. Између 1910. и 1914. године обишао је расионске занатлије у области око Крушевца и марљиво забележио податке о 92 заната.

Утврдио је да се до краја 19. века у Крушевцу нису користили производи које су израђивале бомбонције, колачари, лицитари, шећерције, једноставно зато што до тада није било занатлија које би их правиле. Закључио је да ови мајстори сада вредно раде, а занати напредују. Крушевачка област у то време је имала око 25.000 кућа.

**Свилене бомбоне,
долдрма, баклаве,
буреци...**

Бомбонције или посластичарски мајстори израђивали су свилене бомбоне, чоколаде, долдрму (сладолед), баклаве, бурека, филоване колаче. Употребљавали су шећер, брашно, какао, мед, јаја, маст, бутер, укувано воће, сок од воћа, млеко, орахе, кестење, бадем, лешник. Алат су им биле разне машинице – за мућење јаја, за млевање ораха, бадема, лешника, затим калупи за сечење колача и бомбона, казанчићи за кување шећера, мермерне плоче за његово хлађење, тепсије за печење, плехови за сушење бомбона. Осим тога, било је неопход-

но да поседују велики зидани шпорет.

Муштерије су служили у самој радњи у којој је све блистало од чистоће. Баклаве и колачи продавали су се на комад, а буреци, пите и гибанице на „исечак“ или на меру. У посластичарски бурека стављала су се јаја, млеко, сир, кајмак, месо, јабуке, дулеци. Сличан је пекарском буреку, али је укуснији.

Бомбоне су се правиле и по порубини, а цена је била од два до осам динара килограм, у зависности од састава.

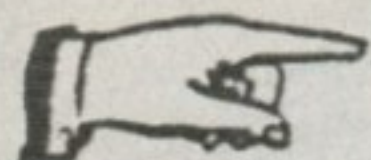
Учитељ Станоје М. Мијатовић истакао је да је посебност овог заната то што мајстори од својих момака скривају вештину свога рада. Момци – шећрти, помажу само у споредним пословима, па занат могу до „испеку“ само ако га укралу, дакле – кришом науче.

**Срца, папучице,
лицитарске луткице**

Колачарски или лицитарски занат некада је био спојен са воскарским, отуда што су воскари увек имали мед, главни састојак колача које израђују колачари. Алат за израду лицитарских колача је сасвим скроман. Потребно је неколико столова, сито, аван с тучком, разноврсне модлице, оклагија и плехови. Штедњак је обавезан.

Срца, папучице, луткице, ромбови, праве се од најфинијег белог брашна које се замеси са медом, медовином, шећером и саланкаријом. Замешено тесто рас-

тањи се и суши на тихој ватри. По жељи се обоји у жуто, помоћу шафрана, или црвено, помоћу „врзила, броћа и крмеза“.

Приликом израде лицитарских колача, на килограм медовине иде килограм и четврт брашна, а на килограм меда и 1/2kg брашна, док на килограм шећера иде три и четврт брашна. Вода се додаје меду и шећеру, а медовини не. Тесто се сече према жељеном облику помоћу разноврсних модлица. Када се колачи охладу, шарају се нарочитим скробом разних боја. Потом се лепе сличице деце или анђела, а срца се украшавају огледалцима. Обавезно се увијају у хартију, што лепшу и што шаренију.

Колачари — лицитари обично немају своју посебну радњу, већ своје ђаконије приказују у излогу радиони-

це. Колаче носе у корпама или на таблама окаченим на ремењу испред себе. Опасани су чистим белим кецељама. Они вичу и нуде колаче.

Деца воле да једу лицитарска срца, папучице и луткице, а огледалца чувају за украс. Продавани су по 20 до 80 пара комад.

Котарчићи, луше, шипке, једном речју — шећерлеме

Котарчићи, луше, шипке, печати, али и загоретина, алва, ратлук, слатка проја или патишпањ, сутлијаш, па, богами, и лимунада, били су производи шећерџијског заната. Шећер, мед, брашно, млеко, пиринач, јаја, гриз — главни су састојци шећерлеме. У радионици се од алата налазе: казанче, аван с тучком, теразије с тековима, лопатице, мућкалице, табле на

ногарима и вазда других помоћних алата. Шпорет обавезно.

Шећерлеме се праве овако: у казанче се сипа на један килограм шећера једна пивска чаша воде, те то ври на тихој ватри. Непрестано се меша, а кува се док не почну шећерни конци да се кидају с варјаче. Кад се то догоди, маса се хитро изручи на зејтином подмазану мермерну плочу и одмах растеже у жељене облике. Кад пређуте (престоје), шећерлеме постају крте и целовите и могу се продавати. Шећер се боји на уобичајен начин — жут је ако се боји шафраном, а црвен ако се боји крмезом.

Загоретина се прави од шећера, меда и туцаних ораха. У казанчету се кувају мед и шећер у подједнакој количини, а кад се маса згусне, додају се туцани ораси. Ова се смеша, мрке боје, изручи на мермерну плочу, згодним алатом се обликује у виду дугачке пирамиде и одмах сече на парчад.

Осим сутлијаша и лимунаде, све остало што израђују шећерџије, продаје се на таблама које момак носи испред себе, идући улицама и гласно нудећи слаткише. Један дециметар ратлука кошта пет пара, сутлијаш 20 пара тањирић, лимунада пет пара пивска чаша...

Боза

Мајстори који праве бозу зову се бозације. Праве само њу и ништа више. Од алата имају казан од најмање 100 литара, велико текне (корито) и сито. Шпорет је и овде обавезан.

Справљање бозе уопште није једноставно. Посао започиње рано ујутро. У казан се сипа вода и пројино или просано брашно и кува се целог дана, на тихој ватри. Увече се скувано брашно изручи у корито и дода се квасац или парче хлеба. Корито се покрије чистим платном. Смеса престоји до ујутро да ускисне. Ујутро се разређи водом и опет престоји једно два сата. Затим се процеди на густо свилено сито. Томе се дода шећер — на 100 кг бозе, 5 kg шећера. Све се потом сипа у дрвене каце.

Мада се боза продаје и у радњи, обичај је да се продаје на улици. Бозација виче: „Боза 'ладна!“. То понавља често и врло гласно. Дрвену канту с бозом носи на леђима, а бозу продаје у пивар-

ским чашама с ручком. За испирање чаша служи водиче с водом. Једна чаша — пет пара.

ВАЖНА НАПОМЕНА

или: није тачна изрека „просто к'о боза“

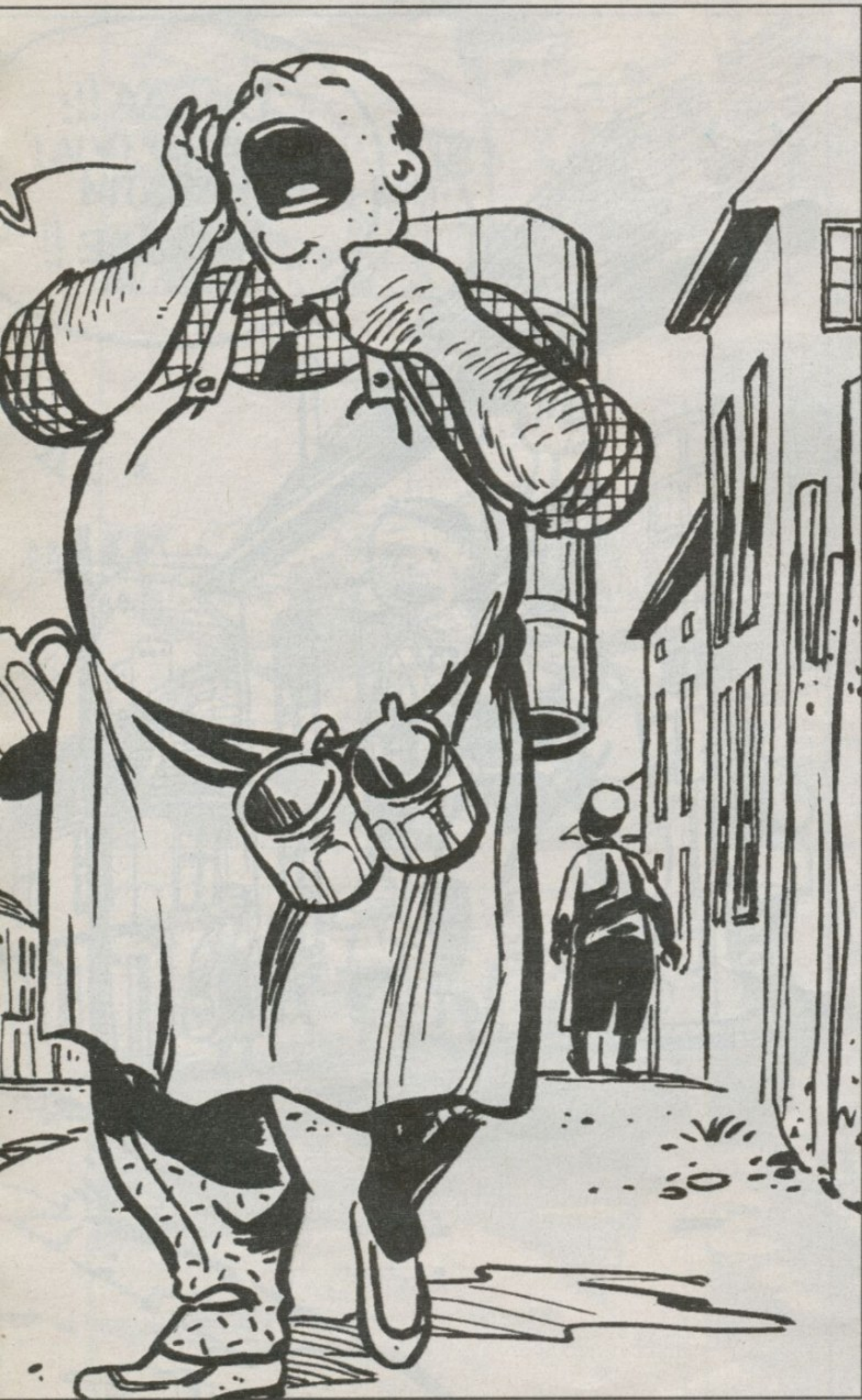
На селу се зна да се свилене бомбоне, луше, шећерлеме, боза, купују у радњи. Међутим, у варошима, штавише и у варошицама, постоје жене које и данас, потпуно саме, служећи се рецептом из куvara, праве понеку старинску шећерлему. Овим чином желе да покажу своју приврженост обичајима. Посебно се огледају у справљању бозе. Покушавају да је лично направе, не обазирјући се на то што немају основни услов, алат — казан од најмање 100 литара, корито, свилено сито и дрвено буре. Не поштују ни још један важан услов: строго придржавање рецепта.

Госпође сматрају да бозу усавршавају додајући јој лимонтус. Оне врше „термичку обраду“ уместо да бдију над бозом два дана. Прогласиле су бозу за здраву храну. Када ову своју вајну бозу зготове, сипају је у пластичне флаше од кока-коле и ставе у фрижидер да се хлади. Касније, у фрижидеру уместо флаше затекну балонче настало под дејством природног наставка рада квасца који садржи и њихова лажна боза.

Ове бозацике-аматере следеће изненађење чека кад се маше поменутог балончета да би га отвориле и понудиле укућане. Експлозија приликом отварања боце доброг шампањца далеко је слабија од оне која се догоди када се отвори пластични суд с бозом надобудне аматерке. Муњевитом брзином боза се просто размножи и може се наћи свуда — на плафону, на дечјим свескама за домаће задатке, на дневницима студенткиња, на компјутерима, бидермајер намештају. Отприлике само половина садржаја балончета остаје за послужење згранутих гостију, запрепашћених укућана и постиђеног аматера.

Тако, дакле, горње описе израде шећерлеме, луша и бозе никако не би требало схватити као рецепте. Иза чињенице да бозу знају да направе бозације — мајстори, стала је Српска краљевска академија још 1914. године.

Наталија Каћански

Илустровао: Мирољуб Милутиновић

ЏУНГЛА НА АСФАЛТУ

Док се успорено возећи, и по службеној дужности, кретао аутопутем у близини места Џексонвил, на аутомобил па-

тролне полиције из Флориде насрнуо је џиновски алигатор дугачак преко четири метра.

Запрепашћени полицајац М. Р. Фојд који се налазио за воланом овог возила морао је да прикочи, што је животиња искористила и својим снажним и оштрим зубима зграбила браник аутомобила. За тили час одвалила је парче дугачко педесетак центиметара.

Изненађени и престрашени полицајац успео је да се прибере и да вешто избегне следећи напад. Затим је хитно позвао колеге које су хитно и стигле. Пошто није било много времена за размишљање, донели су одлуку да хицима из пиштоља усмрте алигатора који је, онако разјарен, стојећи наспред пута, већ био заставио саобраћај.

СУЗАВАЦ У НАРОЧИТОМ ПАКОВАЊУ

Око двадесетак чувара путева у Немачкој и припадника саобраћајне полиције имало је, у близини места Котбус, тежак и нимало пријатан задатак.

С аутопута А-15 морали су хитно да уклоне пет тона црног лука у гајбама које су испале из једног холандског камиона.

Посао је, наравно, обављен у зноју, али и у сузама!

ЈАПНАЦ – ИНДИЈАНАЦ

У строгом центру главног града Јапана ухапшен је Шигенори Сакамаки, таксиста у пензији који је металним стрелама гађао аутомобиле у пролазу и, при том, ранио једну

жену. У полицији је изјавио да му је дојадилa бука возила испод његових прозора и да је дотичну особу ранио сасвим случајно.

Неће, међутим, моћи да избегне суђење за покушај убиства, а биће позван на одговорност и због тога што је истим стрелама – из ко зна ког разлога – гађао и пловке у језерцу у оближњем парку.

90 ТОНА ПРОТИВ 400 ПУТНИКА

Оштар звук ломљаве разлегао се околином и распукла дизалица, тежине преко 90 тона, сручила се на шине ко-

јим је ускоро требало да пројури воз на релацији Торино – Милано...

Сналажљиви Дино Роси који је управљао дизалицом не само да је успео да на време искочи из кабине, већ је стигао и да о свему обавести железничку полицију. Она је, у последњем тренутку, зауставила воз са око 400 путника и тако спречила несрећу.

БЕЗ ЊЕ (НЕ) МОЖЕМО? ЊЕНО ВЕЛИЧАЊСТВО

Било да је у питању зашиљено дрвце које после употребе бацамо или вреднији примерци од сребра или злата које после употребе не бацамо, прочакаћемо мало по пореклу тог танушног предмета старијег од човечанства

Шта урадити кад вам храна западне међу зубе, а налазите се у посети или ресторану, без тако неопходне четкице? Узимате чачкалицу и одстрањујете остатке јела – ситне али сасвим довољне да вас доведу до лудила.

Е, сад се поставља питање колико је пристojно урадити то у друштву, кад вас сви гледају, а и они који се праве да не примећују ипак виде шта радите? У погледу „ишчачкавања“ бонтон није сасвим одређен. Обично се наводи да то можете да урадите и пред свима, али тако да се потрудите да руком што више покријете уста и прикријете ту, мора се признати, врло непријатну (да не кажемо – изразито ружну) радњу.

Ако сте се икада запитали шта да радите, да ли да ишчачкате зубе или не, вероватно вас занима и како су ту недоумицу решавали наши преци?

Најстарија људска навика

Једно је сасвим извесно. Употреба те, често тако неопходне „справице“, траје још од времена кад је наша врста била тек „у припреми.“ Наиме, антрополози су закључили, по откривеним лобањама, да је за то нешто што је могло да се завуче међу зубе знао још неандерталац. Како? Лепо, то се види по траговима који јасно указују да је нечим копао по зубима. Зато Кристи Тарнер,

Чачкалице могу да послуже и као „грађевински“ материјал. Американац Џо Кинг употребивши 110.000 ових дрвених шипчица, саградио је копију Ајфелове куле високу седам метара

антрополог са Универзитета у Аризони, с правом сматра да је чачкање зуба једна од најстаријих људских навика.

Да ли сте можда чули за Агатокла? Овај војсковођа, потом краљ у Сиракузи, рођен 360. године пре наше ере, затражио је после једне вечере да му донесу чачкалицу. Није могао ни да сања да је тако себи потписао смртну пресуду. Седамдесетједногодишњи краљ није ни ишчачкао зубе кад је почео да се превија од ужасних болова а потом се сручио мртав. Њего-

ву чачкалицу неко је претходно замочио у отров.

Пророк Мухамед (570–632), оснивач ислама, толико је често користио зашиљено дрвце алоје да је у својој пратњи увек имао човека кога је звао – господар чачкалица. На Мухамедов миг овај је морао да му донесе „свежу“ чачкалицу а носио их је заденуте иза уха.

За Парсе, етничку групу која се од осмог века исељавала из Персије пред најездом ислама, ишчачкавање зуба било је верски чин. А Гонди,

дравидско становништво средње Индије, убичавали су да своје мртве сахрањују са разним предметима – да им послуже на оном свету. Никада нису заборављали да, између осталог, ставе и неколико чачкалица.

Доспеле и у музеј

Ако је у неким раздобљима употреба чачкалица била сасвим обична појава, памте се и времена када је њено коришћење сматрано недопустивим. Тако се у приручнику из 1393. године, који се сматра неком врстом тадашњег бонтона, строго забрањује царање по устима и зубима. Било је незамисливо да неко користи чачкалицу у друштву исто као што није смео да брише нос пред свима или да подригује.

Та забрана кратко је трајала. Како је раздобље европске ренесансе одмицало, а покривало је отприлике два века, од 14. до 16, и чачкалица је доживљавала свој препород. То наводи Ханс Саш који је 1967. године издао књигу под називом „Чачкалица и њена историја“. У својој студији Саш пише о „златном добу“ ове справице која је почела да се израђује од племенитих метала, претежно од злата, и често је украшавана драгим камењем. Поједини богаташи носили су драгоцени „шилјак“ на ланцу, око врата.

Ко је посетио Гетеов музеј у Фрнакфурту, сигурно је приметио да се међу личним стварицама чувеног немачког песника и мислиоца (1749–1832) налазе и три чачкалице израђене од слонове кости. Оне, додуше, нису припадале самом Гетеу, већ његовој мајци.

Све је ствар рекламе

Док су богаташи златом одстрањивали вишак хране који се задржавао међу зубима, сиромашнији слојеви решавали су то чачкалицама које су израђивали најчешће сами и претежно од дрвета. Тек у 19. веку могле су, такође ручно издељане да се купе у радњама.

Тако је Чарлс Фостер, боравећи послом у Бразилу, наишао на дрвене чачкалице

ЧАЧКАЛИЦА

Замишљено Чачкалиште

„made in“ Португал. Иако су биле ручно израђене, цена им је била више него приступачна. Ако почну машински да се праве, биле би још јефтиније, помислио је Фостер и одмах одлучио да нешто предузме.

Кад се 1865. вратио у Бо-

стон најпре се, пошто није имао довољно новца, запослио у једној радионици у којој су се, између осталог, производили и дрвени клинови за ципеле. У слободном времену Фостер је радио на

прављењу машине која би серијски избацивала чачкалице. После четири године пошло му је за руком да такву машину направи и да, сакупивши довољно новца, отвори сопствену фабрику. Фо-

стерова машина за само један минут избацивала је онолико чачкалица колико је неко, правећи их ручно, могао да изради за читав дан.

Најпре у Бостону, Чарлс Фостер касније је преместио своју фабрику у градић Стронг у држави Мејн јер је са тог подручја користио дрво беле брезе које се показало као најбоље за чачкалице — било је без мириса, а довољно савитљиво да послужи сврси. И данас у Стронгу, који локалне власти називају „светском престоницом чачкалица“, постоји фабрика која је давно прешла у руке других власника.

У овој фабрици, где је иначе запослено десет људи, у току једног дана направи се 20 милиона чачкалица. А годишње? Кад би се те чачкалице поређале једна за другом, каже садашњи директор Кембал, тридесет пута би опасале Земљину куглу.

Људи од најстаријих времена користе чачкалице, али како да створе навику да су те „справице“ само за једнократну употребу? Фостер је сте основао фабрику, али требало је да смисли како да огромне залихе и распрода на тржишту.

Кад је упознао неке професоре са бостонских факултета, замолио их је да му, уз новчану надонакду, учине услугу. Пошто су се они често окупљали у једном ресторану где су се служили рибљи специјалитети, свако од њих требало је, после обода, да од келнера наглас затражи чачкалицу. Кад овај не би могао да удовољи молби, професор би љутито напустио ресторан, опет на сав глас изјавивши да ту више никада неће јести. Тако један, тако други, трећи... Кад је власник схватио да ће изгубити угледне госте, није му преостало друго него да направи залихе чачкалица. А од кога је могао да их купи по тако ниској цени него од Фостера?

Остатак приче је познат. Чачкалице су одавно ушле у наше домове као предмети за једнократну употребу и о њима више не размишљамо као о стварима вредним помена, него их, једноставно, користимо.

В. С.

ОНИ НЕ СЛУШАЈУ НИКОГА

Београдски Радио Index започео је своју издавачку делатност једним занимљивим издањем. На две касете под називом „Нас слушају сви, ми не слушамо НИКОГА!“ објавили су избор од 22 песме које су се од почетка студентских протеста најчешће слушале на њиховим програмима. Исти материјал, додуше без три песме, објављен је и на истоименом компакт диску. Сви извођачи одрекли су се било каквог ауторског хонорара, а касете и диск продају се по више него приступачној цени.

Од понуђених песама ту је већ чувена Балашевићева „Слобода – не“ која се први пут појављује на неком званичном издању, песма „Глас“ у којој су учествовали водећи музичари млађе генерације београдских група, а помогао им је и Раде Шербеџија. Група „Ца или бу“ приложила је концертни снимак своје песме „Устани и крени“, „Деца лоших музичара“, такође концертну али акустичну верзију песме „Добар дан“ – али са прилагођеним текстом, ту је и концертна верзија загребачке групе „Филм“ и њихове песме „Заједно“, као и обрада исте теме састава „Плејбој“.

„Деца лоших музичара“ и Рамбо Амадеус направили су микс старог шлагера „Ви што маштате о срећи“, Бора Ђорђевић дао је своју песму „Пацови из подрума“, а Бајага најновију „Што не може нико, можеш ти“. Ту су и „Mix за Србију“ дуета Дигитал ресистанце, K2 са песмом „Рано је...“, Инстант Карма и „Дан Победи“, Дон Савони, Гуардианс и пријатељи са темом „Црвена ружа“, Гоблини и њихова „Има нас“. Група Orthodox Celts заустављена је песмом „The Celts Strike Again“ а један од најзанимљивијих је микс двојице диск цокеја подгоричког радија „Антиена“. Они су се назвали „Мозак елиминатор“ и на хит „Макарена“ направили песму „Добар дан, чика Слобо“ чији текст гласи овако:

ДОБАР ДАН ЧИКА СЛОБО

Текст: Грифон Дукљански

Оригинал: „Масагена“ – Лос

Дел Рио

Продукција: Радио АНТЕНА М

Добар дан чика Слобо,

јели кући мали Момо,

еееј чика Слобо!

Добар дан чика Слобо,

јели кући мали Момо,

еееј мали Момо!

Сви причају, сви говоре у

староме граду,

чика Момо за изборе даће чоколаду.

Па ја прво дођох к' теби, к' теби чика Слобо

да те видим и да питам јели е Момо проб'о.

Обећао за изборе и слатких бомбона,

кад се једу кажу зазвоне сва звона.

Пробудиће Момо сваку главу снену

кад у коло заигра чачак-

Макарену

(ђе си комшија опет ми нешто приводиш...

ок мене, ок пресмечеме нешто)

Добар дан чика Слобо...

Нећу будит друге, лише ваших глава

Само оћих да видим да ли

Момо спава

Немој да се љутиш Слободане мили

ми смо ти вазда овако

слободни били

(е јес' богами)

Добар дан чика Слобо...

Гутен таг фрау Миро да није

Момо ту

Узалуд га будиш јер Он се

никада

неће пробудити друкчији и

нови...

Добар дан чика Слобо...

Макарена, знаш ти ђе је Мило

можда?

ФИЛМСКИ ИЗЛЕТ

Неуморни Мајкл Стајп – певач групе R.E.M. – снимио је за филм „Албино алигатор“ Кевина Спејсила песму „Болесни ветар“. Помогли су му Фли из групе „Red Hot Chili Peppers“ и Џими Скот, сарадник Лу Рида. Стајп је изјавио да су му овакви, самостални излети добродошла промена.

СОПСТВЕНИ ЗВУК

Крушевачка група „Scars“ настала је 1990. године, а прву касету под називом „Игра“ објавили су 1992. Јануара 1994. снимили су нови материјал, али те песме, због разних тешкоћа, излазе са закашњењем од скоро две годи-

не. После бројних промена чланова, група се устаљује у постави: Саша – гитара и вокал, Иван – бас, Злаја – бубњеви. Недавно су објавили трећу касету под називом „Ruding On The Cloud“ и о њој говори оснивач групе Саша Огњановић.

– Током ових година група је прилично изменила свој звук. Наш помак у музици, као и текстовима који

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ ВИДИМ СЕ

Јуче сам срела се
идем ни сама
не знам где
саму сам себе питала
лепо смо причале
не знам да ли сам са
собом причаш
не знам да ли и ко то
други ради
стварно не знам и
више немам куда
можда луда сам
нисам сигурна
можда луда сам
никад нећу сазнати да
ли сам другачија
молим те реци ми
не знам више
нисам сигурна

• Текст и музика: Никола Павковић • Изводе: „Оружјем противу отмицара” •

КО УМЕСТО СЛЕША?

Потврђено је да је гитариста Слеш напустио састав „Guns N'Roses”, али је највеће изненађење ко га је заменио. Током снимања нове плоче преосталим члановима придружио се Стив Џонс из групе „Sex Pistols”. Стив је требало да свира у неколико песама, но накнадно је одлучено да постане члан групе. Пре тога повремено је наступао у суперсаставу „Neurotic Outsiders” у коме су још били Даф Мекаган и Мат Сорум из „Guns N'Roses”.

су претежно на енглеском, настао је као последица упорног слушања разнолике музике, тако да смо поред старих узора, као што су „Pixies”, „Metalica”, „Ministry”, пратили остварења и нових група. Упркос разноврсним узорима, сматрам да смо изградили сопствени стил, што нова касета и потврђује. ■

Без букача – фанатика

Чланови групе „Ева Браун” из Бечеја кажу за себе да су почели да компонују оног дана када је Џон Ленон убијен, давне 1980. године. Ипак, до своје прве плоче „Прислушкивање” стигли су тек 1992. Албум је објавила приватна дискографска кућа „Carlo Records” у ограниченом тиражу, тако да су само најупорнији успели да је набаве – они који су се у групу заљубили на први поглед. Критика је њихов деби оценила врло повољно.

„Ева Браун” је затим, у априлу 1993, имала акустичарски наступ у Музеју Кинотеке, а снимак тог концерта објављен је на касети, такође у врло ограниченом броју примерака. Своје прво право дискографско представљање имали су тек крајем 1995. када им је на компакт диску изашао албум „Pop Music”. Они који су се тек тада упознали са музиком њихове групе, покушали су да дођу и до првог

албума, али њега већ одавно није било у продаји. Стога је недавно издавачка кућа „Automatic” поново објавила „Прислушкивање” и то на касети, а као поклон песма ту се нашла обрада „Хајде, сањај ме, сањај” коју су „Идоли” својевремено снимили на свом албуму „Одбрана и последњи дани”.

Како је дошло до те обраде? Прошле зиме током боравка Владе Дивљана у Београду чланови групе упознали су се са њим, а будући да су велики поштоваоци његовог рада, пожелели су да нешто и сниме заједно. Једне зимске вечери свирали су заједно у Бечеју, њихов наступ допао се публици, а следећи корак био је да обраде ту стару баладу „Идола”. Тако се на касети – поред осталих песама са „Прислушкивања”: „Кућа лутака”, „Дан победе”, „Јагодна поља”, „Сва твоја ћутања” и других – нашла и „Хајде, сањај ме, сањај”.

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Странци

у сопственој земљи

Педесетогодишњи Корпун је сеоски старешина папуанског племена Дани. Живи у западном, индонежанском делу острва Нове Гвинеје, Иријан Ђаји, а то на његовом језику значи: Топла, победничка земља.

Шта би Корпун урадио да му неко украде свињу?

— Поштујући обичаје свога народа, убио бих лопова. Али га не бих појео — уверава нас учитељ сеоске основне школе.

Забрањено је јести људе!

На Западном Иријану, што је званични назив за ову индонежанску провинцију, живи око милион Корпунових сународника, Папуанаца. За неке од њих камено доба још траје. Живе од лова, риболова и сакупљања плодова и нешто мало најпримитивније земљорадње у северном, планинском делу острва. До пре тридесетак година били су људождери. Последњи пут 1970. године.

Тада је, наиме, папуанско племе из мочварних равница на југу и церемонијално појело једног европског мисионара и његових дванаест помоћника оптуживши их да су им крали земљу и заводили жене.

Данас је, бар званично, људождерство строго забрањено на Иријану. Забрањени су и племенски ратови, а индонежанска војска непопустљива је у спровођењу закона. Напореда са људождерством и племенским сукобима, неумитно ишчезава и папуанска култура каква је на острву постојала хиљадама година пре доласка белих људи.

За Иријан Ђају и њене становнике будућност је почела 1963. године када је Индонезија преузела од Холандије власт над западним делом Нове Гвинеје, последње холандске колоније на Далеком истоку. (Године 1975. источни део острва постао је независна држава Папуа — Нова Гвинеја.)

Јаз између муслиманске културе нових власти и анимистичке културе Папуанаца — веровање да се душе

ПОСЛЕДЊИ

ДО ПРЕ ТРИДЕСЕТАК ГОДИНА БИЛИ СУ ЉУДОЖДЕРИ И ЛОВЦИ НА ЉУДСКЕ ГЛАВЕ. КАКО ДАНАС ЖИВЕ?

ИРИЈАН ЂАЈА, ЗЕМЉА ПАПУАНАЦА: Некадашња холандска колонија од 1963. припада Индонезији, милион и 900 хиљада становника, од тога око милион Папуанаца. Главни град: Ђајапура.

умрлих настањују у живим бићима или у предметима — готово да је непремостив, а у сукобу та два супротстављена света губитници су Папуанци (малајски *rariwah* = ковчег).

Иако је Западни Иријан (милион и 900 хиљада ста-

новника, од тога 250 хиљада оних које је населила индонежанска влада) још увек царство кишних прашума, мочвара и планинских врлети, ствари се убрзано мењају.

— Ми верујемо да смо деца прашуме, Индонежани да у њој живе ђаволи и да је зато треба уништити — каже један Папуанац.

Домородачком становништву не иде на руку ни то што се на Иријан Ђаји налазе огромна природна богатства и што на острву, за разлику од остатка земље који је пренасељен, има још доста слободног животног простора. Изглед да ће Папуанци успети да очувају свој начин живота а природа остати нетакнута скоро су никакви. Подједнако мало изгледа на успех имају и борци покрета

„Папуа Мердека“ који се за независност папуанског народа боре наоружани углавном луковима и стрелама.

Посечеш шуму, купиш транзистор

Папуанци, за сада, чине огромну већину становника Западног Иријана, али је питање докле ће то тако бити. Свакој досељеничкој породици која се одлучи за живот на острву, индонежанска влада поклања два хектара земље, потребне алатке и храну и одећу за годину дана.

На полуострву Барау Французи трагају за уранијумом, у области Коровај Аустралијанци траже злато, у потрази за нафтом и гасом Енглези и Американци буше на све стране. Све у свему, Иријан Ђаја лагано се претвара у тропски Сибир, упркос чињеници да је, бар званично, шестина острва национални парк и требало би да буде под заштитом државе.

Како време пролази, све је мање домородачких племена која живе далеко од цивилизације и с дошљацима немају никакве везе. Пловећи узводно, агенти индонежанске владе стижу и до оних најудаљенијих, нудећи им три хиљаде рупија (око две марке) за свако посечено стабло. Неки прихватају понуђени посао, неки не, али је ових других све мање. За новац који зараде крчењем прашуме купују одећу, транзисторе, неки штеде како би децу послали у школу.

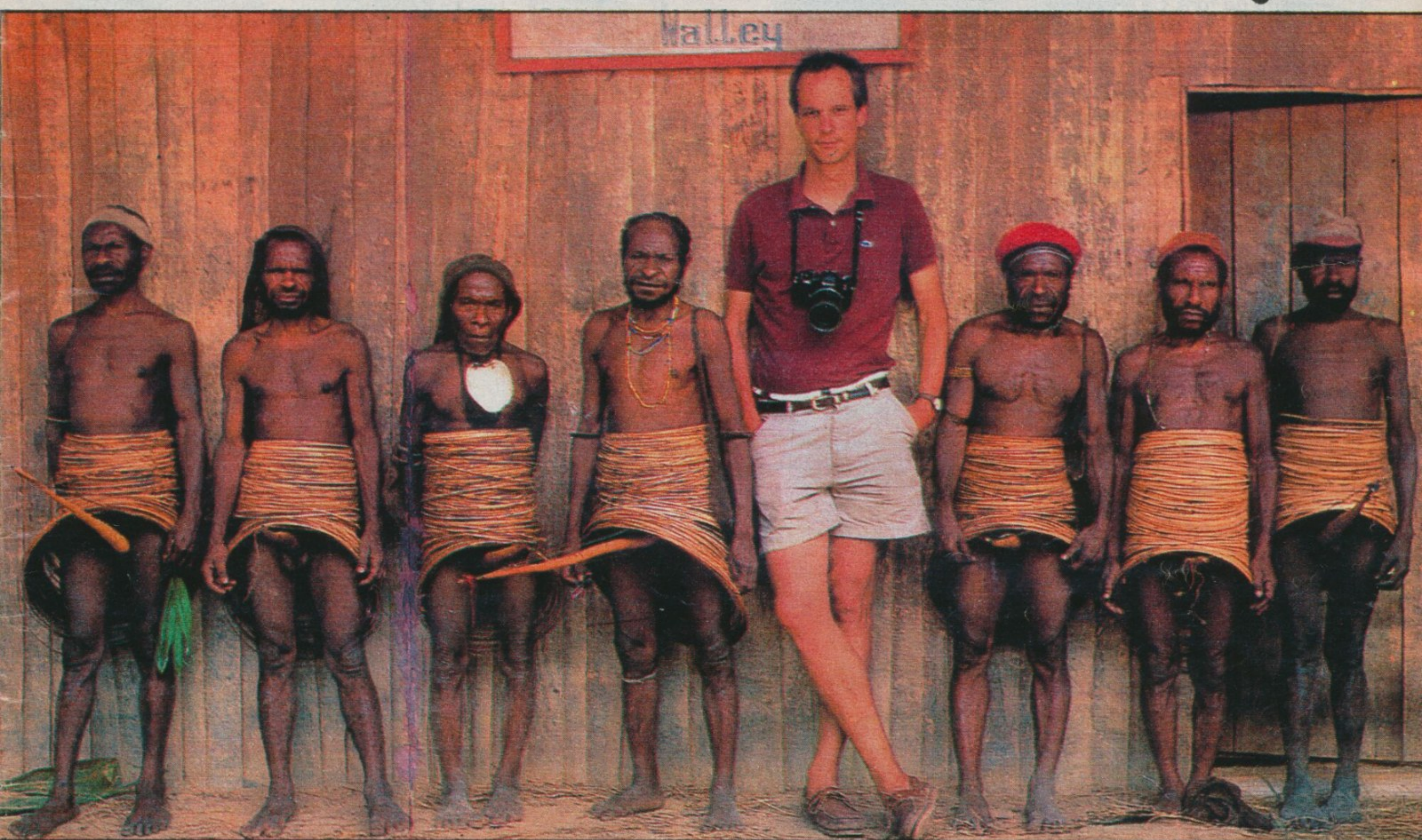
— Те ствари су нам потребне, али зар не бисмо могли да их зарадимо на неки други начин, а не сечом наших шума? — пита се Помбај, поглавица из племена Асмаат.

Што је село веће, промене су очигледније. На зеленој пијаци у Ангуруку продају се и купују слатки кромпири, пасуљ и шећерна трска, али се плаћа папирнатим новчаницама, а не порцеланским шкољкама као некада. На околним пољима мушкарци

ОСМЕХ ДРАГОГ ПОКОЈНИКА: Мумифицирани остаци папуанског ратника данас су туристичка атракција. Једно шкљоцање фото-апаратом: три немачке марке...

ИХ МИЛЛИОН ПАПУАНАЦА

ЗОВЕШ СЕ ДУГАЧКА СВИЊА: Фото-репортер Џорџ Стајнмец и његови модели. Прозвали су га Дугачка свиња, ваљда у сећање на дане када су били људоджери.

секу трску мачетама од челика, а не каменим сечивима. Село има и католичку црквицу и парохijsку клинику у којој се деца лече од маларије.

Иако су први туристи из Европе почели да пристижу чак и у овај део света, неке ствари се споро мењају. Холанђанин Герит ван Енк, протестантски мисионар, признаје да ни након десет година службовања на Иријану, није успео да покрсти ни једног јединог Короваја, припадника једног од више стотина папуанских племена која овде живе. (На острву се, иначе, говори преко 250 различитих, папуанских и аустралоазијских језика.)

Папуанци се тешко одричу још једне ствари: старог начина одевања. У случају жена то су сукњице од трске, огрлице од шкољки и кости слепог миша провучене кроз ноздрве; најживописнији део мушке ношње су сукње од влакана дрвета и футроле за најмужевнији део мушке анатомије које се праве од дугачког кљуна једне врсте изузетно крупне острвске птице.

О кукавицама, ловцима на главе и телу Христовом

Ипак, где год су се приближили дошљацима, начин на који се одевају претрпео је бар неке измене, па тако папуанске жене по пијаци и гра-

ду шеткају у прслучићима од јевтине синтетике и најлонским подсукњама...

За Папуанца клан је све, а онај ко, рецимо, одбије да учествује у одмазди за штету или увреду нанету племену, кукавица је и издајник. Иако су међуплеменски ратови забрањени, млади и дан-данас одрастају уз приче о некадашњим победама и херојствима. Короваји, рецимо, и даље граде своје куће у крошњама дрвећа како би се заштитили од непријатеља.

Многи су покушали да их преобрате у хришћанство и углавном постизали трагичке резултате. Једно америчко католичко братство верује да је коначно нашло формулу успеха: некадашњи људоджери и ловци на људске

главе могу се превести у нову веру само ако се не дира у њихове обичаје.

Само, ни оцу Винсу Коулу не иде сјајно. Смукани, ватиканска доктрина и папуанско незнабоштво и поред најбоље воље дају чудан коктел. Амати су, рецимо, некада јели своје непријатеље не само због тога што су их мрзели, него да би на тај начин присвојили њихове најоље особине, рецимо храброст или памет.

— Покушавам да им објасним да и католици на симболичан начин, наравно, једу тело Христово и да смо у том погледу слични — каже отац Коул и додаје: — Само, ма колико се трудили, никада нећемо успети да на свет гледамо њиховим очима. **М. И.**

САВЕТОДАВЦИ:

НАДЕЖДА МИЛЕНКОВИЋ,
специјални педагог

ДОБРИЛА МИРКОВИЋ,
клинички психолог

Не сналазим се у друштву, чини ми се да сви уживају, само се ја осећам глупо и као да ми ту није место. Сви испричају понеки занимљив догађај, умеју да причају вицеве, свима се догађа свашта занимљиво, а мени — ништа од тога. Са неким људима дружим се годинама и сваки пут када се видимо они имају бар три згоде у два дана, а ја немам толико ни за три године (као да мени дани трају један сат, а њима четрдесет осам). Кад размислим и покушам да будем поштена према себи, изгледа да ме пријатељи позивају на дружење само зато што им је жао мене. Кад то схватим, још ми је теже јер сажаљење не могу да поднесем.

Како да постанем занимљива у друштву и како да привучем младиће који ми се допаду јер овако нећу моћи још дуго да издржим?

Драга наша досадна пријатељице,

Постоји увек и црње и горе. Помисли само како би ти било да си звезда у друштву, па си у обавези да све и сваког забављаш и онда када ти није ни до чега. Не верујеш ваљда да се твојим пријатељима стварно дешавају све те згоде којима се ти слатко смејеш? Мислиш да је њима лако када морају да изсмиле догађај у коме су испали глупи у друштву, само да би се друштво смејало и радовало и да се не би претворило у групу досадних и пуних самосажаљења људи који седе и очајавају?

Ако би и покушала да постанеш као они, имала би нову невољу, постала би „Најбоља другарица“. Да ли си приметила да шармантне, духовите брбљивице које су увек спремне на шалу углавном немају младиће? Оне на журке долазе најчешће саме или у друштву другарица и другова. И тако и одлазе са журке. Још горе, ако им се и допада неки младић, можеш да се опкладиш да ће је питати да му „набаци“ другарицу. О, да, он ће радо разговарати са њом, приметиће колико је паметна и духовита, можда ће јој чак тражити и број телефона, али само да би некако стигао до оне друге, оне која само седи и гледа у даљину.

Шта тиме хоћемо да ти поручимо? Ни за живу главу немој покушавати да се измениш. Нарочито не изнутра. (Зар да прођеш као Најбоља

другарица?) Ако теби и треба нека промена, то је само мало шминке, односно имица. Ево како ћеш то постићи. Кад немаш шта да кажеш, или се плашиш да ћеш испасти глупа, ти ћути, али тако да изгледа као не желиш да са друштвом поделиш своје ставове. Јер, забога, то што ти мислиш толико је озбиљно и дубоко да они то сигурно не би схватили. Добро је да при том мало преврћеш очима, отпунеш повремено понеку шишку са чела и, уопште, изгледаш као да се помало досађујеш. Разумеш ли разлику? Тако испада као да ти је досадно а не као да си ти досадна!

Ако те неко баш и пита нешто, смешкај се и узврати питањем: „А шта ти мислиш?“ Тако се нећеш одати (да немаш мишљење), а и друга осо-

ба ће уживати да ти каже свој став (већина људи највише воли да слуша себе). Дакле, ти ниси празна, ти си тајанствена.

(Нажалост, ови савети не вреде за младиће. Младићи који само ћуте нису тајанствени, него — шоње. Од њих се ипак очекује да буду вође, они који знају куда се иде и зашто

и који све настале невоље решавају у ходу. Па неће ваљда они да изигравају принцезе а ми да им будемо принчеви на белом коњу? Или коњи, можда?)

Једина невоља са оваквим имицом је у томе што ће ти се вероватно дешавати да се допаднеш оним људима које ни у лудилу не би изабрала кад би

БУВА ЛЕПО ЧАК И КАД ВАМ ИЗГЛЕДА ДА НИЈЕ ЛЕПО

љубоморни што нису тако занимљиви као ти.

Друго, могла би ти и сама да се сетиш и предложиш да се нађете увек пола сата или сат касније него што неко из друштва предложи, али то ти је глупо. Ионако су ти сви из друштва досадни са својим прича-

ма, овако увек знаш да ћете бар пола сата сви причати о најзанимљивијој особи у друштву и сви ћете се трудити да јој помогнете. (Сигурне смо да си погодила да се ради о теби.)

Треће, могла би да прочиташ нешто занимљиво и поучно, па то препричаш друштву, тако би обезбедила још читав сат њихове неподељене пажње, а они би нешто и научили. Боље је и то него да сви сатима препричавају све оне глупости које су радили док су те чекали, трудећи се да им чекање лакше падне и да боље испуне време: „Када кренем према оном киоску и избројим до педесет, она ће стићи”, где ти наравно не стигнеш, па они морају да измишљају другу занимљиву игру или бајалицу покушавајући да себи не изгледају баш много глупо (што им тешко полази за руком).

Четврто, знамо и ми да и ти знаш како постоји једно занимање којим би, ако би се њиме бавила, твоја мана прерасла у врлину — манекенство. Али, ниси ти жељна показивања и славе, ти само хоћеш да се добро осећаш у својој рођеној гардероби и ко то разуме остаће ти пријатељ, ко не разуме неће. (Да се разумемо, није да си ти баксуз па погрешно процењујеш пријатеље, него сви ми понекад погрешимо у процењивању других људи — поготово ако смо тако сложене личност као ти.)

Пето, потпуно те разумемо да ти некад падне на памет да би волела да сломиш ногу и да онда имаш прави разлог за кашњење, али ми ти не препоручујемо такве жеље јер би тада имала још већу муку — како да уз гипс, који је тако досадно бео, сложиш гардеробу која ти се сада чини тако шареном и веселом (потпуно неумесно и неукусно, зар не?). Боље да „излазиш из анонимности” (читај: „бити главна у друштву”) када те ништа не боли, него да излазиш из анонимности тако што ће те нешто болети. Бол остави онима које мрзи да сваки дан сређују ормане.

кога ко ти је „дописао” особине које су сада у тренду, ти лепо изабери њега, а овог претходног остави и реци му да није био у праву и да ти ниси оно што је он мислио. Још ћеш моћи и да га изгрдиш и да му кажеш како се он заљубио у себе, а не у тебе и шта је он мислио — да си ти глупа и да то ниси у стању да схватиш. И тако, никад нећеш бити сама и никад bad guy, сви ће те волети и свима ћеш бити занимљива и пожељна. И што је најважније, никада више нећеш досађивати себи питањима о својим квалитетима јер други увек боље виде од нас.

Имам један непремостив проблем. Када треба да изађем са друштвом, не знам шта да обучем. Као да немам шта, што наравно није истина. После мог спремања за излазак неопходно је спремање ормара јер ја све извадим напоље и неуморно пробам ствари, а ништа ми не одговара. У једном себи изгледам као чивилук, у другом као лампа са абажуром. То ме, наравно, излуђује пошто на крају обавезно закасним и онда ми предстоји дугачко извињавање којим све угушим, па ме на крају они јадни теше и разумеју, само ја себе никако не разумем.

Важан део овог одговора је да покушамо да ставимо ствари на своје место (не твоје разбацане ствари — то ћеш морати сама). Као прво, пријатељи, или ко већ има срећу да те чека, морају да те теше и разумеју јер је то једини начин да и они мало скрену пажњу на себе. Дакле, не покушавају они тебе да ућуткају, нити си их удавила и заглавила причом о својим мукама, него су они

да будеш вођена чак и онда када си сигурна да имаш бољу идеју; мораћеш да ћутиш чак и онда када знаш да је твоја прича занимљивија и да слушаш и онда када би волела да се прича о твојој теми, а не њиховој.

Али, не брини! Када једном изабереш да будеш оваква, престаћеш да бринеш да ли си добро изабрала. Биће ти довољно што ћеш, кад год други мисле да је нешто пожељно и IN, ти бити прва која ће то IN и да усвоји. И немој да се секираш због губитка личности. Важно је да ће те сви волети (све оне твоје занимљиве и духовите пријатељице мораће читавог живота да се боре за своја права и своју личност, која, ма колико била сложена, никада није толико пожељна као када ти други људи додају квалитете). Када сретнеш не-

могла да бираш. Прилазиће ти они који воле тајанствене и први пут кад пожелиш да искрено кажеш шта све мислиш, чаролија ће нестати. Прилазиће ти, такође, и они који очекују да су увек главни и увек у праву, па ћеш морати

Уређује
др Зоран Живковић

Керол Браун

О базриво сам га поздра- вио плашећи се да ме у међувремену можда није заборавио.

— Максе, стари друже, баш сам ових дана мислио на тебе — видело се да се искрено обрадовао што ме види. — Где си овог пута био на задатку? Средњи исток? Кина?

— Ах, ту и тамо, знаш већ да никад од мене не зависи у ком крају света ћу се обрети.

Погледао ме је значајно, у тренутку схвативши да нисам расположен да се њему или било коме у том тренутку исповедам о ономе што сам преживео. Потапшао ме је по рамену и, пријатељски ме загрливши, увео у своју радњу. Поздрављајући купце који су се затекли у самопослузи чији је власник био, водио ме је ка стражњем делу, где се налазила његова канцеларија.

— Добро изгледаш, Максе — рекао је сипајући нам виски.

— И ти, као да се уопште не мењаш — за разлику од њега који је, то је и њему и мени било јасно, покушавао да буде учтив, ја сам заиста мислио оно што сам рекао. Свих тих година колико смо се познавали, за њега време као да је стало.

Чим би негде избио рат, мене би као фоторепортера слали по задатку да покривам то подручје и ја сам се сваки пут враћао све уморнији, старији, са све дубљим ожиљцима и по телу и у души. А он? Као да је одолевао свим недаћама. У ствари, некада сам се питао да ли је икада и био суочен са било каквим тешкоћама?

Упознала нас је моја пријатељица Џил (Боже, где ли је она сада? Да ли је жива?). Било је то пре дванаест-тринаест година. Сећам се да сам се искрено изненадио када ми га је представила као Краља Артура.

— Дубоки наклон, Ваше величанство — знам да сам рекао збуњен што он мој поздрав уопште није схватио као шалу.

Додуше, нагласио је да ће бити довољно да га ословљавам само са „Артуре“, али ни у каснијим сусретима, када је био окружен другим људима, није оповргавао своју титулу.

— Колико ћеш дуго овог пута остати? — пренуо ме је из размишљања.

— Веруј да ни сам не знам — рекао сам испивши виски наискап.

Упорно сам се враћао у тај град у коме више нисам имао никога блиског. Родитељи су ми, једно за другим, умрли пре пет година, Сандра ме је напустила одевши нашег сина. Више нисам могао да откријем ни где живе, на којој од обала Америке.

Али, то је ваљда у природи сваког човека, мораш негде да се вратиш, па макар живео по јефтиним хотелима, као у мом случају. Јер, онога дана када ме је Сандра напустила и одвела наше дете, решио сам да продам стан и да никада више немам сталну адресу.

Те вечери, као да сам вођен неком невидљивом руком, обрео сам се на Деветој авенији, испред бара „Клајд 9“. У пригушено осветљеној и већ добро задимљеној просторији

одмах сам угледао друштанце које је седело за округлим столом у самом дну бара. Оно мало људи које сам знао и сретао кад сам се враћао кући (ето, то је та проклета навика да говорите да се враћате кући и када кућу заправо и немате) било је ту. Наравно, главну реч водио је Артур кога су још звали и Краљем авеније, зато што му се самопослуга налазила у тој њујоршкој улици.

— Чекамо те више од сат времена — Артур је устао да ми донесе столицу.

— Како сте знали да ћу доћи? — поставио сам питање мада сам већ добро знао какав ћу одговор добити.

— Максе, Максе, не прави се невешт — сада ми се обратио Марк Новачек. — И сам добро знаш да се, оног часа

кад чујемо да си у граду, сви окупимо код „Клајда“. Зато, да наздравимо за ова наша уобичајена окупљања! Него, зашто овог пута никога ниси обавестио да стижеш?

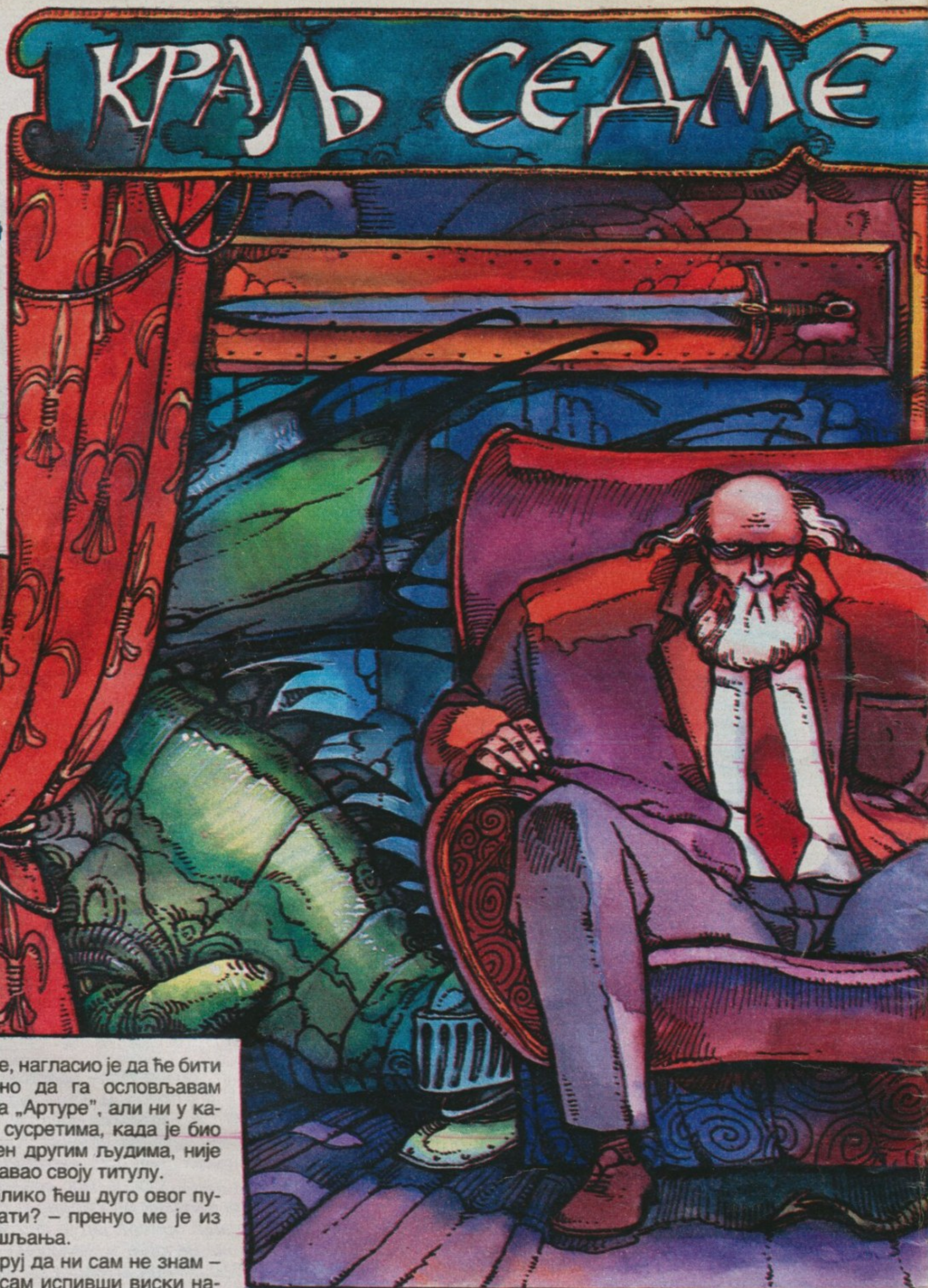
— Ни сам нисам знао да ћу доћи. Само сам у једном тренутку осетио да ми је свега доста и да сместа морам да побегнем оданде.

— Још радиш за „Тајм“? — питао ме је Стен Мартинс кога у првом тренутку нисам ни приметио.

— Не, сада сам под уговором код Ројтерса, али и даље се бавим истим послом. Значи, радим фотографије као и пре, само сам променио уредника.

— Хоћеш да кажеш да и даље живиш опасним животом, а? — Артур ми је наздрављао.

— Боље би било рећи да

Илустровао: Добросав Боб Живковић

правим фотографије људи који воде опасан живот.

— А тај ожилјак на врату, зарадио си га у мрачној комори?

— Ово? — прешао сам руком преко дубоког ожилјака који се спуштао од левог уха све до краја врата. — Последица судара. Из једног бара у Лондону враћао сам се у хотел потпуно пијан. Покушавао сам да бар на неколико сати, испијајући хектолитре вискија, заборавим који је то део града у коме смем да се крећем.

— Значи, овог пута си покривао рат у Енглеској? — Марк се искрено заинтересовао. — То мора да је страшно занимљиво, непрекидно си у средишту најжешћих догађаја?

— Да, веома је занимљиво —

рекао сам подсмешљиво у тренутку осетивши да ми се дигла дијафрагма и да ћу, ако истог часа не одем у WC, вероватно повратити. — Извините ме на тренутак, морам у тоалет.

Када сам се вратио за сто, Артур је увелико забављао друштво једном од својих чувених прича које су, само зато што је причао као да је и сам био учесник тих давних времена, увек изазивале одушевљење свих присутних. Мада сам му неколико пута скренуо пажњу да често претерује, да многе ствари нису биле баш такве каквим их је приказивао, није вредело.

— Да ли си ти, Максе, икада пробао праву пицу? — уместо да се брани, једном ми је поставио то неочекивано питање.

— Наравно да јесам, Артуре, и сам знаш колико пута сам био у Италији.

— Реци искрено да ли та италијанска пица има благе

везе са неком од ових које овде једемо?

— Нема. Али, не дужи, шта хоћеш тиме да ми кажеш?

— Кад би којим случајем овде понудио пицу коју једу Италијани, сви би ти рекли да то није права пица. Максе, како не схваташ, људи воле да им сервираш оно што од тебе очекују, уживају у илузијама. Исто ти је и са мојим причама. Зар је било коме ко ме слуша важна истина, битно им је да ће од мене добити оно што очекују — причу која можда није заснована на чињеницама, али је зато занимљива и пикантна, баш као америчка пица.

— Онда сам се нашао у потпуном мраку — Артур је настављао тамо где је стао правећи се да није приметио да сам се вратио за сто. — Иако сам се осећао као да сам од камена, натерао сам себе да се придигнем и да почнем да ходам пипајући у мраку. Куда сам то ишао, шта сам тражио, нисам имао појма. Тек, одједном сам наишао на камена врата. Гурао сам их свом снагом, гурао док ми није понестало снаге, ни да се макну. Одједном, кад сам већ помислио да одустанем, врата су се уз шкрипу отворила. Заблеснула ме је нека чудесна светлост. — Артур је застао на тренутак, тек да види какав утисак његова прича оставља на окупљене. Сви су га слушали тако рећи без даха.

— Окупан том блештавом светлошћу, наишао сам на реку. И, замислите, у том дивном летњем дану река је била потпуно залеђена, при том црна као поноћ. А онда, изненада, на мене однекуд налете „јагуар“ у пуној брзини...

С обзиром на то да су га сви слушали тако пажљиво, требало им је неколико секунди да схвате да је Артур завршио причу неочекиваним обртом, односно да их је насамарио.

Тек тада је наступио жагор и смех.

— Некада давно — нисам сачекао да се смех утиша већ сам, настојећи да се наругам Артуру, почео причу у његовом стилу — Енглеска се нашла у рату. — Енглези су се борили против Шкота, Шкоти против Велшана, Енглези против Енглеза... Једном речи, више се није знало ко је коме непријатељ. И, као и у свим ратовима који су већ дуже време у току, на попршту је било готово исто толико новинара и фото-репортера као и самих војника. Јер, ако људи не виде слику, ни не верују да се „тамо негде“ води неки рат који њих лично и не дотиче, зар не?

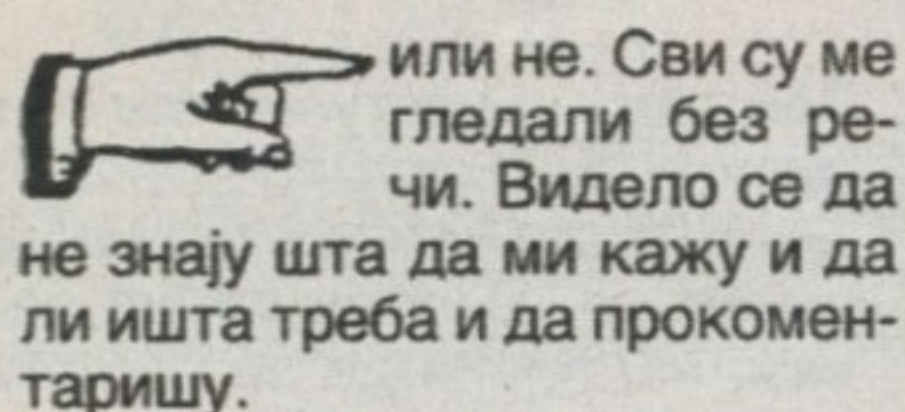
— Једног дана група новинара кренула је у патролу са војницима, негде у северозападном делу Енглеске, подручју где су се водиле јаке борбе. Треба нагласити да, уколико ниси био војник, тешко да си могао да знаш ко су противници. Дојучерашњи суседи сада су били љути непријатељи.

— Са патролом смо се кретали напуштеним друмом којим давно нису прошла ниједна кола. Осим војничких возила, тамо људи готово да су и заборавили шта то значи аутомобил — одједном сам изгубио прибраност и престао да причам у прошлом времену. Можда сам то и намерно урадио. Ако сам већ сам био изложен стварној опасности, чак сам и живот могао да изгубим, не знам зашто бих штедео своје пријатеље који су овде живели безбедно и на изглед били веома забринуте за судбину остатка света који је био у рату.

— У даљини смо приметили бели „пежо“. И, да вам не дужим, није нам било тешко да сугистнемо тај ауто који је изгледао као да ће се сваког часа распасти. Из њега је, на команду војника из патроле, изашло чак седморо људи. Једног по једног су, на моје очи, боље рећи пред „очима“ мог апарата, хладнокрвно убили пуцајући им у главу. Без суда, без пресуде, одлучили су да такав преступ заслужује смртну казну.

— Једва сам чекао да стигнем до приручне лабораторије где сам развијао фотографије. Био сам нестрпљив да израдим слике и да их што пре пошаљем у етар. Кад сам развио први, осетио сам мучнину у стомаку. Друге нисам ни сачекао да се осуше. Спаковао сам се на брзину и дојurio кући... — заћутао сам и погледао око себе. До тада нисам имао снаге ни да се бавим тиме да ли ме ико од присутних слуша

— Хајде, Максе, било је доста за вечерас — Артур је прекинуо ту мучну тишину. — Идеш са мном и молим те да те нисам чуо да си ме одбио. Врло добро знам да си, као и сваког пута, одсео у некој рупи, на крају града.

Толико сам био измоджен да нисам успео ни да се успротивим Артуру. Или сам, можда, прижељкивао да ми понуди преноћиште.

Прво што сам приметио, кад сам ушао у дневну собу, био је блистави мач који је, у кутији обложеној црним сомом, висио на главном зиду.

– Екскалибур? – погледао сам Артура као да га видим први пут у животу.

– Кажу да је тако изгледао
мач Краља Артура – Артур се
очигледно правио невешт.

– Прави је?

— Ма хајде, Максе, молим те. Чак би и магични мач морао да зарђа после хиљаду петсто година.

— Боже, Артуре, ти си заиста Краљ Артур, легендарни британски краљ који се са својим витезовима Округлог стола одупирао најезди Англа и Саса, а ово је твој магични мач Екскалибур?

Артур је, заваљен у фотелији, ћутао.

— Не можеш ме преварити и не можеш mi reћи da neћеш otići u svoју zemlju, da se bo-riš. Zar ne схваташ da су се нашли u безизлазном поло-жају и da ти једини можеш да помогнеш, да им пружиш на-ду. А шта ти овде радиш? Уда-љен пола земаљске кугле од својих, ти водиш глупу само-послугу и продајеш неке три-це и кучине!

— Ко си ти да ми то говориш? Извесно време провео си међу умирућима и чим си видео приказ од кога ти је припала мука, спаковао си своје пинкле, подвинуо реп и вратио се кући. И сада ми ти кажеш да нешто треба да урадим. Још ми говориш о судбини коју морам да пратим. То није судбина, Максе, то је моје проклетство.

Кад сам се ујутру пробудио, од Артура није било ни трага ни гласа. Пошто се ни после три дана нигде није појављивао, његови пријатељи позвали су полицију. А како сам ја био последња особа која га је видела, привели су ме у станицу на испитивање. Правио сам се да не знам куда је могао да нестане. Чак им нисам рекао ни шта је било у кутији која је остала да виси празна на зиду у дневној соби.

B. C.

**СТРАНЕ
РЕЧИ
И
ИЗРАЗИ**

РАЗУМЕВАЊЕ
ДРУШТВЕНИХ
ОДНОСА

Свако од нас живи у некаквој заједници. Да ли је то породица, суседство, мањи или већи град, у сваком случају упућени смо једни на друге. Одабрали смо зато изразе који показују како се људи односе једни према другима, како се читаве групе међусобно односе и до каквих појава долази међу људима и групама

- 1) СОЦИЈАЛАН:**
а) подељени;
б) друштвени;
в) недруштвени;
г) државни.

- 2) ТРАДИЦИЈА:
а) превођење;
б) легенда;
в) народни обичаји;
г) народна прича.

- 3) ЦЕРЕМОНИЈА:
а) позоришна представа;
б) прихватљиво понашање;
в) верски обред;
г) свечани чин.

- 4) СТАТУС:
а) место у друштву;
б) закон;
в) држање;
г) стање свести.

- 5) КОРУПЦИЈА:**
а) тело;
б) докази;
в) трулежи;
г) поквареност.

- 6) ОСТРАКИЗАМ:**
а) лъутитост;
б) одбацивање;
в) кеменованье;
г) страст.

- 7) БИХЕВИОРИЗАМ:**
а) наука о понашању;
б) понашање људи;
в) понашање животиња;
г) лепо понашање.

- 8) АЛИЈЕНАЦИЈА:**
а) љубав према странцима;
б) нетрпељивост према странцима;
в) окупљање у странку;
г) отуђеност.

- 9) ФИЛАНТРОП:**
а) човекомрзац;
б) човекољубац;
в) женомрзац;
г) социолог.

- 10) ИГНОРИСАТИ:**
а) не знати;
б) не познавати;
в) не обраћати пажњу;
г) не хтети.

- 11) ЛОГОРЕЈА:
- а) незадржива брбљивост;
 - б) непробојна ћутљивост;
 - в) вишедневни излет у природу;
 - г) заразна болест.

- 12) МАЛТРЕТИРАТИ:
а) нервирати;
б) хемијски обрађивати;

- в) мучити;
г) играти се.

- 13) ЛАВИРАТИ:**
а) летети;
б) спавати;
в) определити се;
г) неопредељивати се.

- 14) НЕПОТИЗАМ:**
- а) запошљавати преко везе;
 - б) запошљавати само рођаке;
 - в) запошљавати сваког без реда;
 - г) запошљавати према правилима.

- 15) АЛТРУИЗАМ:**
а) приношење жртве;
б) жртвовати другог;

1) **6** – (лат. socius, i; socia, ae – друг, другарица), друштвен, другарски, који воли да се дружи. Такође у значењу прилепа друштвени, који се олно-сно на друштво у целини.

2) **в** – (лат. fado, ere – преда-ти, упућити), народни обичаји који се преносе с колена на ко-лено и пошљују током другог вре-менског периода, кроз векове).

3) **г** – (лат. saeculonia, ae – поштовање, побожни обред), сваки свечани чин којим се обележава неки значајан дру-штвени догађај.

4) **а** – (лат. status, i – стање, место, положај), место у дру-штву, правни положај грађа-нина у друштву. Такође, по-стојеће, тренутно стање.

5) *ψ* – (лат. corrupto, ēre –
уништи, покварити), поква-
реност, подмитливост.
6) *φ* – (грч. ostrakon – цре-
пич за гласање, на чему су се
у старој Грчкој исписивала
давања, слање у прогон-
ство.
7) *α* – (енгл. behaviour – по-
нашање), наука о понашању
људи; новија грана науке ве-
зана и за психологију и за со-
циологију;
8) *τ* – (лат. alieno, аге – оту-
ђивати, одметнути), отуђе-
ност, психолошка и социоло-
шка појава код људи – отуђе-
ност од друштва, околине).
9) *θ* – (грч. φιλ – љубав, на-
клоност + антропос – човек).

човекот, онај кој воли
 луѓе и чини им.

10) и – (лат. ignoro, are – не
 знати, не познавати), не обра-
 вати пажњу, правити се да не-
 лимо да знамо за нешта; прави-
 ти се како да нешто или неко
 не постои.

11) а – (грч. логос – говор,
 реч + рхео – течем), незадржи-
 ва способност, незадржливи ток
 реч, непредкидно причање.

12) в – (франц. maltraiter –
 лоше поступати, злоставља-
 ти), мучити некога, кинити.

13) г – (хол. laveeren – једри-
 ти тамо-амо), неопределува-
 ти се; у политичком смислу –
 не изјашнавати се; бити мало
 овде, малто тамо.

Ово, можда, нисте знали

НЕПОТРБНИ ОРГАНИ

У детињству многи малишани пате од упале крајника, а савет лекара обично је операција. Запаљење слепог црева такође је често, и завршава, наравно, операцијом. Може се, дакле, и без крајника и без слепог црева. Постоје ли у нашем организму још неки органи без којих бисмо могли да наставимо да живимо?

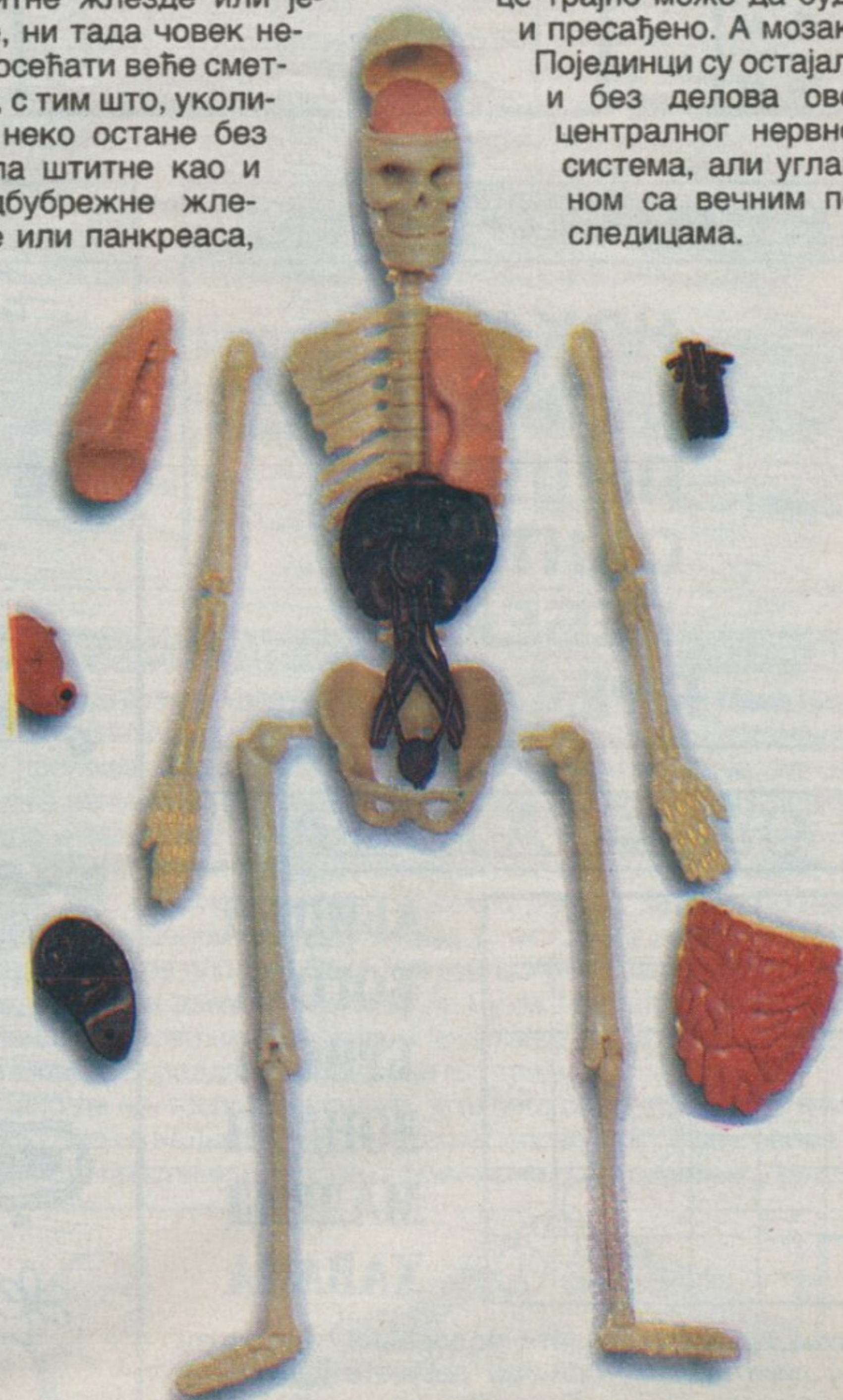
Можда ћете се зачудити кад сазнате колики је то број „непотребних“ унутрашњих органа. Дакле, могли бисмо да живимо и без слезине, жучне кесе, једног од два бубрега, три од укупно четири паратиреоидне жлезде. Затим, уколико се од стране три четвртине штитне жлезде или јетре, ни тада човек неће осећати веће сметње, с тим што, уколико неко остане без дела штитне као и надбубрежне жлезде или панкреаса,

остатак живота мора да се подвргава хормонској терапији.

То није крај. Опстаћемо и без повећег дела црева, дебелог црева, желуца. Шта је са полним органима? С обзиром да њих често напада и даље неизлечива болест – рак, хируршким путем ће се одстранити материца, јајници, дојке, тестиси, пенис, а жена, односно мушкарац, и такву ће операцију преживети.

Па, који су то онда органи без којих никако не можемо? Витални органи су срце, плућа и мозак. Уколико је неопходно, „машина“ привремено може да „замени“ срце и плућа, док само срце трајно може да буде и пресађено. А мозак?

Појединци су остајали и без делова овог централног нервног система, али углавном са вечним последицама.

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубац

- в) несебично жртвовање за друге;
г) крајња себичност.

- 16) КСЕНОФОБИЈА:
а) страх од светлости;
б) страх од простора;
в) страх од странаца;
г) страх од жена.

- 17) ДЕФЕТИЗАМ:
а) неповерење у напредак;
б) поверење у напредак;
в) повлачење;
г) напредовање.

- 18) ФИНГИРАТИ:
а) радити прстима;
б) радити рукама;
в) претварати се;
г) бити искрен.

- 19) ОПОНИРАТИ:
а) слагати се;
б) припадати опозицији;
в) не слагати се;
г) противречити.

- 20) МИЗАНТРОП:
а) човекомрзац;
б) који воли црквене мисе;
в) пријатељски настројен;
г) непријатељски настројен.

• ОДГОВОРИ •

- 14) б – (лат. nepos, otis – унук, бољитку јер се у то уопште не верује; лоша особина малодушности и предавања ситуација; шљавања искључиво чланова породице и фамилије; протекција; онашко понашање давања пред-ности само рођацима – „својим људима“.)
15) в – (лат. alter, a, um – дру-гим, ближњим), несебичност, појам према потреби; лажно прика-зивати стање.
16) в – (грч. ксенокс – стра-нац, туђинац + фобос – страх од странаца, мржња пре-ма свему што је инострано, ту-ђинско.)
17) а – (франц. defaute – по-неповољан, недовољан, не-предак, настајање да се спре-чи свака делатност која води
18) в – (лат. fingere – прет-варати, преобразити), пре-дварати се; правити се болес-ним, неспретним, нељудским, већ према потреби; лажно прика-зивати стање.
19) г – (лат. opponere – по-ставити наспрам, дати разлог против), противречити, не сла-гати се и оповргавати нечије тврдње.
20) а – грч. мисео – мразим + антропос – човек), човекомр-зац, онај који зазира од света-ца, онај који неће ни погледати и глумити, повуће чудака, особе-њак.

ДОМИНО

"Плочице" распоредите у мрежу тако да добијете исправну укрштеницу.

И	Б	И
Т	■	Б
И	Ф	И

М	А	Ц
А	Т	■
Н	К	А

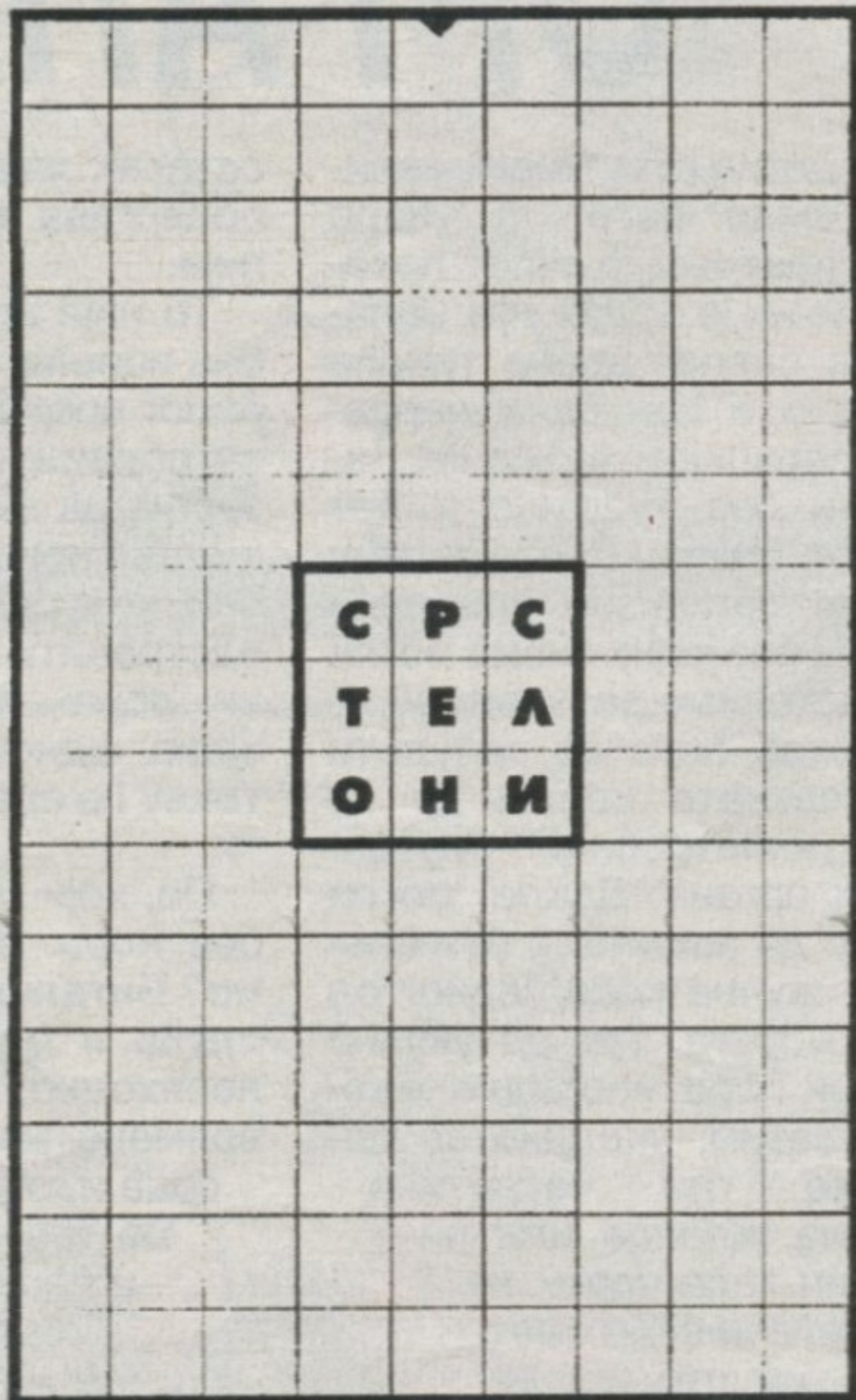
В	О	Т
А	В	И
Р	И	■

Р	А	П
А	Н	■
К	А	З

И	■	М
■	Д	А
■	Е	Т

И	Ц	Е
З	Е	Р
А	Н	И

■	С	А
Р	О	М
А	Ф	И

УКРШТЕНИЦА

У смеру стрелице добићете име и презиме глумице и певачице са слике.

■	И	З
О	Ј	А
З	А	М

А	Т	И
Л	А	Р
Е	■	А

Т	■	С
А	Ж	■
■	Б	У

Н	А	Т
Е	К	Р
■	Н	А

А	Л	■
К	А	Р
А	В	И

Л	А	В
Е	■	А
П	А	Р

К	У	Н
И	К	А
П	А	Ц

ПАЛИНДРОМНИ РЕБУС

БОТАНИЧКИ АНАГРАМ

КОРИСТАН ЛЕК

БРОЈЧАНА УКРШТЕНИЦА

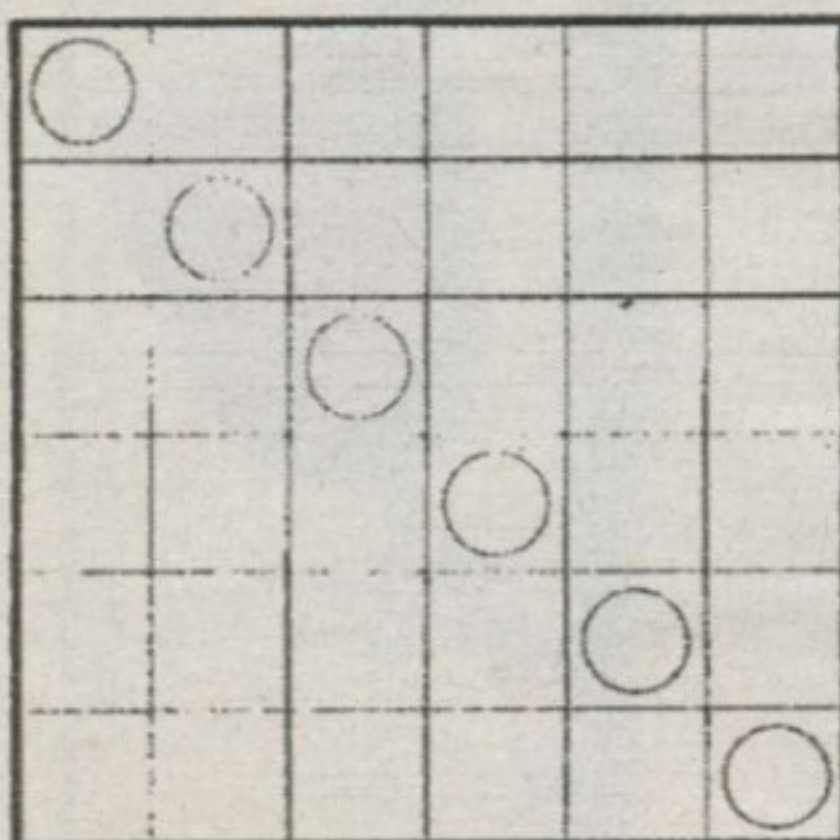
Ову укрштеницу решавајте по принципу: "исти број – исто слово".

1	2	3	4	5	6	7	8	2	9	10
2	11	9	12	6	13	9	14	4	2	6
9	15	16	■	17	18	16	■	16	11	19
19	2	■	13	9	А	М	3	К	11	Е
20	6	3	9	21	■	9	20	4	10	11
9	13	4	6	3	■	14	4	2	9	5
14	9	14	2	11	■	6	16	3	2	11

КРИПТОГРАМ

НОКАУТ
СЛОБОДА
ПРШУТА
САНТИМ
РЕБЕКА
ПРЕФЕКТ

СЛАГАЉКА

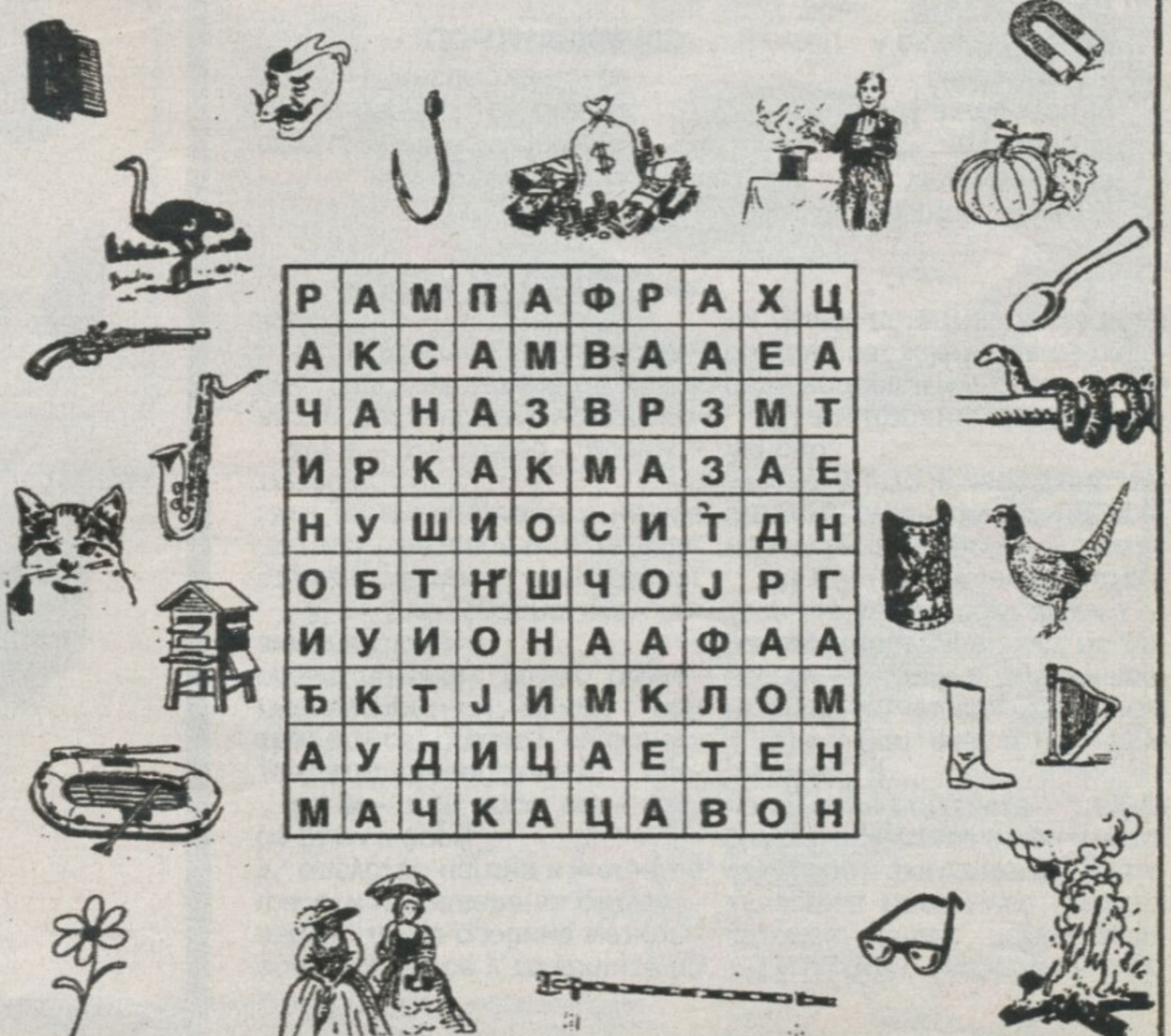

АБИЦАН
БОГОТА
БРИСЕЛ
ЛОНДОН
МАДРИД
ХАВАНА

Називе градова улишите водоравно, али тако да у дијагоналним пољима добијете још један главни град.

ИЛУСТРОВАНА ОСМОСМЕРКА

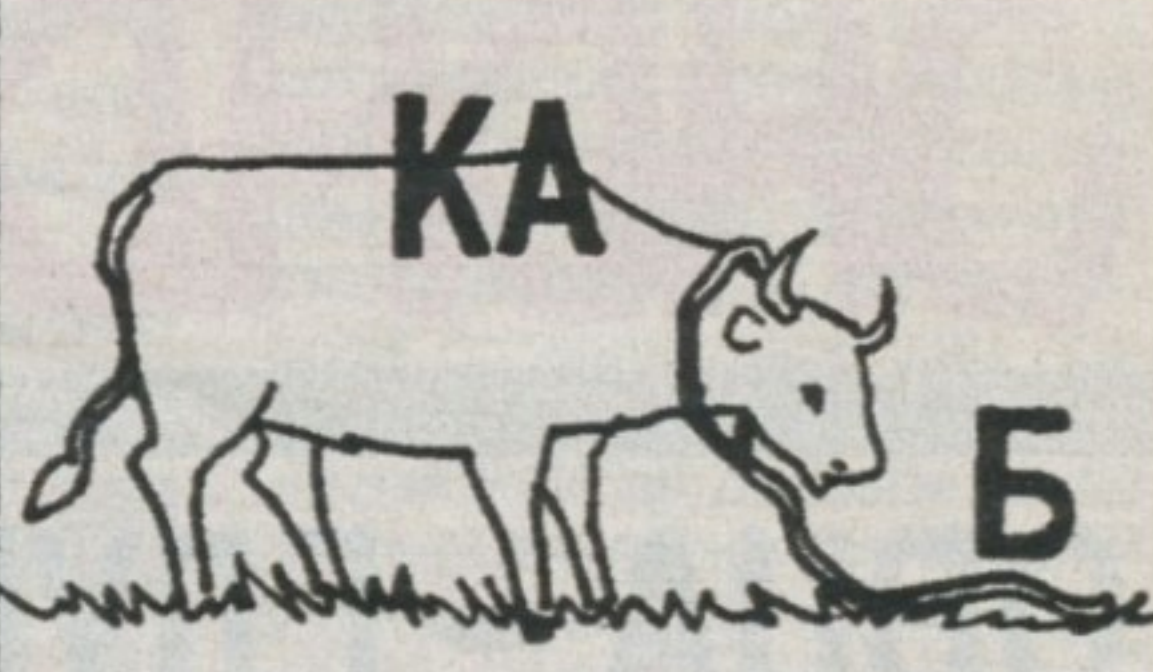
Појмове представљене цртежима пронађите у овој осмосмерци. Неискоришћена слова дају појам са преостале слике.

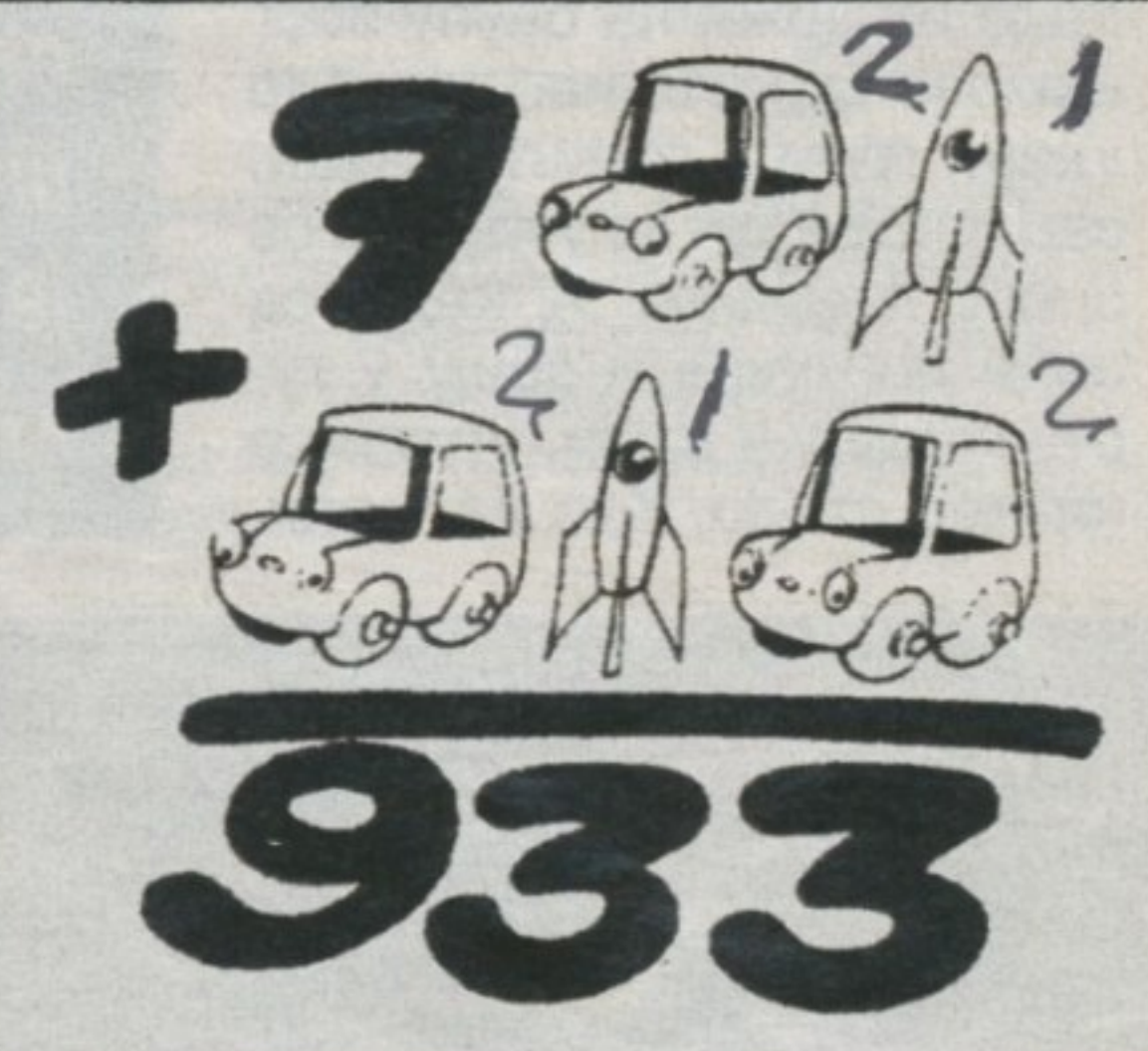
				АУТОР: КЛЕАНТ	ПИСАЦ СА СЛИКЕ	ДРЖАВА У АФРИЦИ	ГРАДУ РУСИЈИ НА РЕЦИ ОР	БУГАРСКИ ПЕСНИК ХРИСТО	НАЈВИШИ ВРХ НА ЗЕМЉИ	
				РОМАН ПИСЦА СА СЛИКЕ	D	E			E	
				ТОКСИН	O	T	R	O	V	
				ПОПРСЈЕ (МН.)	B	I	S	T	E	
				РОК- МУЗИЧАР	R	O	K	E	R	
ПОЛИТИ- КИН ЗАБАВНИК	НАШ ПИСАЦ, МОМО	ЗАВРШИТИ ОКОПА- ВАЊЕ	ЧУВАР ЛИВАДЕ	ИНИЦ. ГЛУМЦА ПЕРВИЋА	I	P	ВЕНЕЦИЈА РЕКА У ФИНСКОЈ	✓	E	
БИВШИ АМЕРИЧКИ ПЕВАЧ, НЕТ КИНГ	K	O	L	ОСВИТ ЗОРЕ	C	I	K	СЕВЕР СТАКАК ЗА КЊИГЕ У ПРАВОСЛ. ЦРКВИ	S	
ДРВО ЗА БРОДО- ГРАДЊУ	A	K	I	ЈУНАК ИЗ ТРОЈАН- СКОГ РАТА ГРАДУ МЕКСИКУ	A	J			T	
СОЧИВО ЗА ПОВЕЋА- ВАЊЕ, ЛУПА (МН.)	P	O	V	E	C	A	L	A	ВРАЧ СТАРИХ СЛОВЕНА	
ИСЦР- ПЉЕНО, ОРОНУЛО	O	P	A	L	O	АЛЖИРСКИ (СКР.) ВРХ У ВИЈЕТ- НАМУ				
ВЕСЕЉЕ	R	A	D	O	S	T	ОРЕГОН АНКОНА	O		
ОДРЕЂИВАЊЕ ТЕЖИНЕ ОМОТА РОБЕ СКРАЋЕНИЦА ЗА ПАРА				T	A	R	I	R	A	ДЈЕ
ЖИТЕЉ ГРАДА НА НИШАВИ	P	I	R	O	C	A	N	A	C	

РЕБУС О РЕЧНИКУ (9)

РАЧУН САБИРАЉКА

Којим цифрама треба заменити ауто и ракету да добијете исправан рачун?

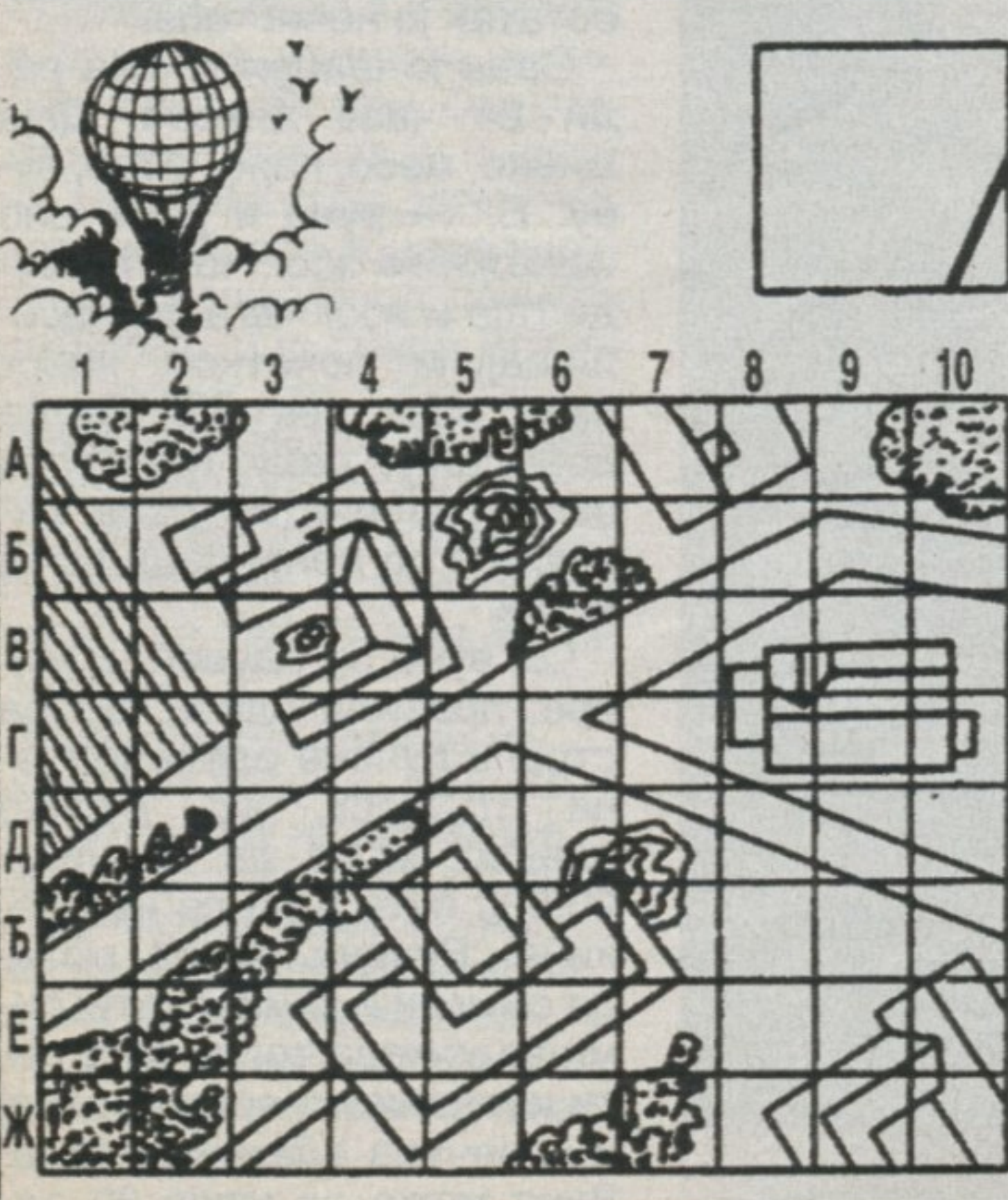

ОПИСНИ РЕБУС

У француза варош-гала врло близу Монте Карла. Кад би могле две да буду нашле би се и на суду.

ЗА БИСТРООКЕ

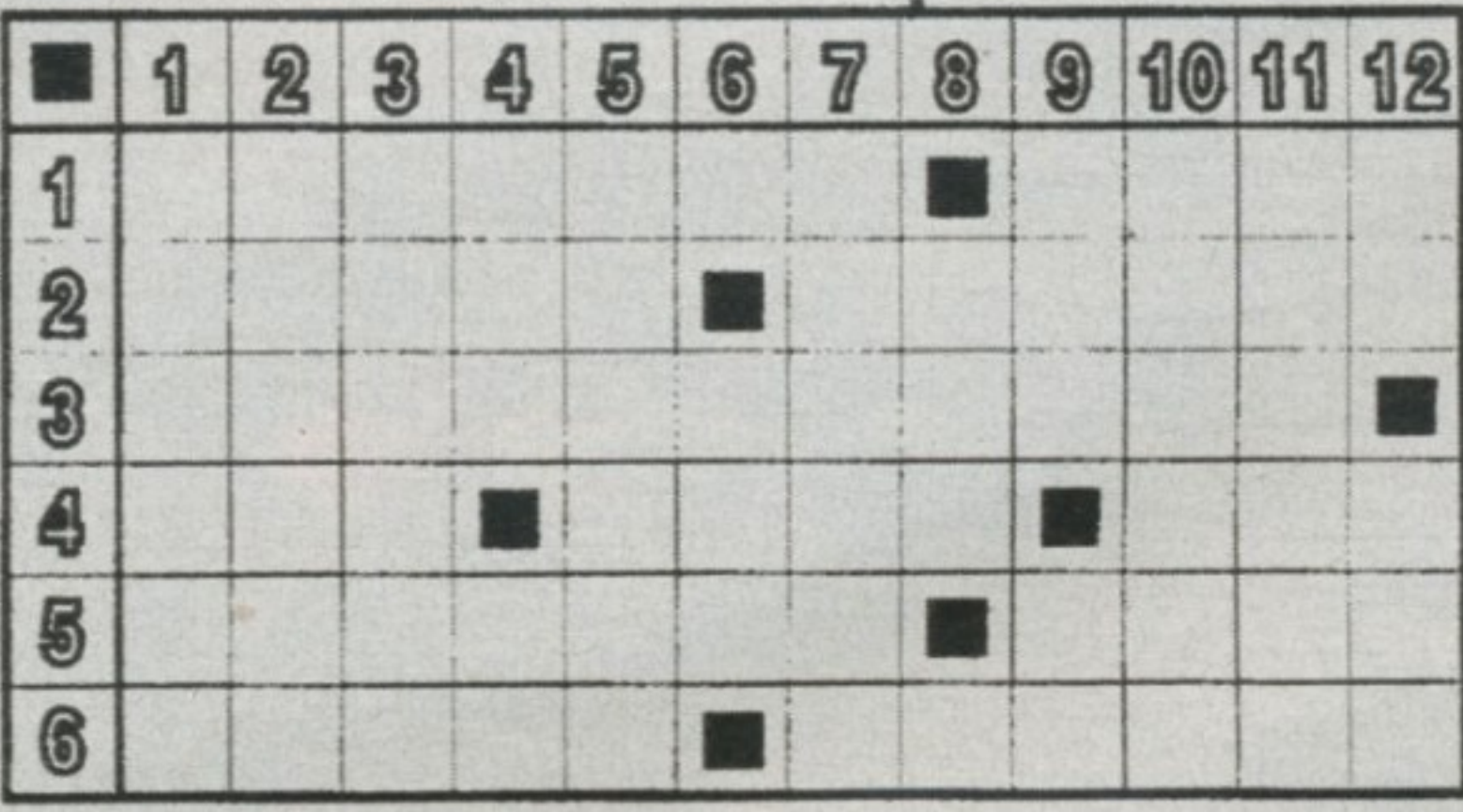
На плану града пронађите издвојени квадратић!

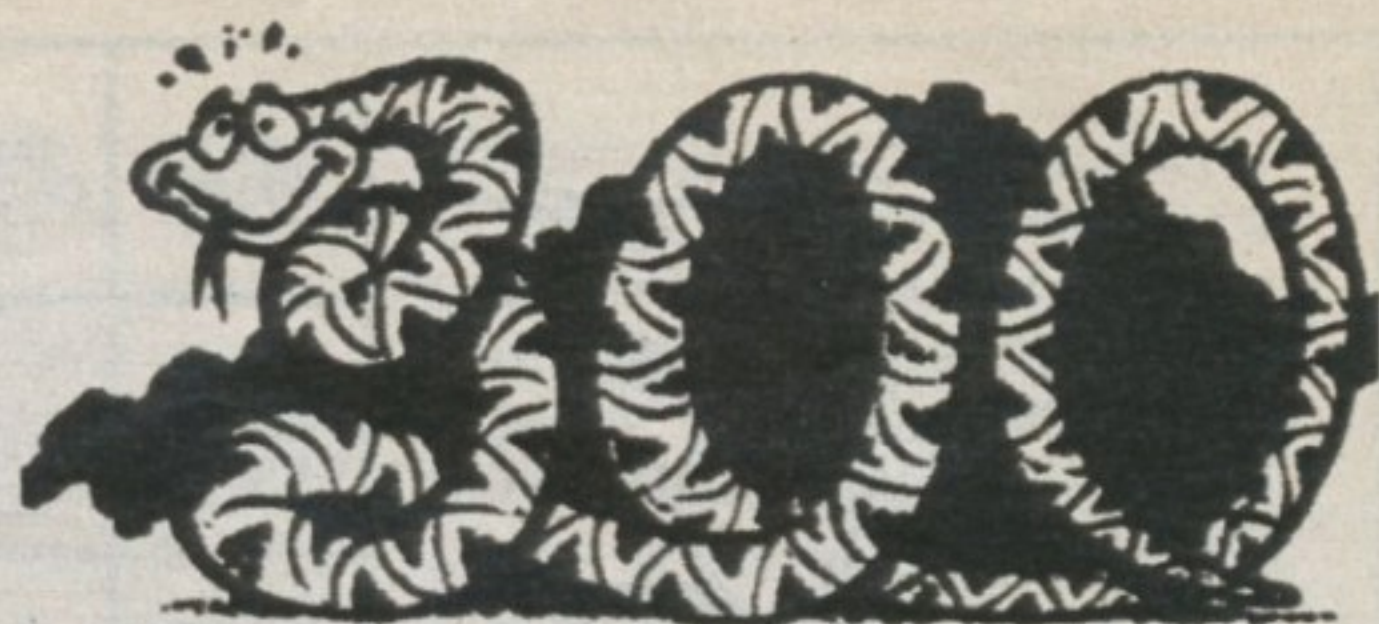
УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Књижевна врста у којој писац износи своје утиске о пределима кроз које путује – Патња, бол; 2. Називи – Врста гљиве; 3. Име и презиме певачице са слике; 4. Атиф одмила – Премда, макар – Заварено место; 5. Маринкова имењакиња – Карбонат; 6. Име редитеља Куросаве – Врста биљке, хајдучка трава.

УСПРАВНО: 1. Кошуља за спавање; 2. Уметнути детаљ; 3. Мушки певачки глас (мн.); 4. Лична заменица – Симбол иридујума; 5. Зеленкаст слој на површини предмета под утицајем влаге; 6. Везник – Врећа; 7. Мужев отац; 8. Погодбени везник – Скраћеница за енергију; 9. Масна храна – Иницијали певачице Бабић; 10. Писмени споразум; 11. Држава у Северној Америци; 12. Прво и 17. слово азбуке – Преводилац Коломан.

Решања се налазе на странацама "Мале поште".

ОВЦА – ГЛУПА, ДОСАДНА И ДРАГОЦЕНА

Толико је плашљива, каже познати немачки природњак Брем, да је то управо смешно, толико кукавна да је то управо бедно. Пас који чува овце лако их држи на окупу због њихове страшљивости. Ако удари гром у гомилу оваца, све изгоре јер не умеју да се спасу пламена. А када се овце поплаше и збију у густу гомилу у стаји, угуши се читаво стадо. Као да, ипак,

Брем је закључио да је овца тако ограничена као ниједна друга животиња: мирна је, глупа, ропски подложна, безвољна, стрпљива. Не схвата ништа, не може ништа да научи, не зна себи да помогне. Кад је човек не би нарочито штитио, она би за кратко време изумрла

имају слуха за музику – слушају зов фруле свога пастира...

Човек се пита – откуд то да је сер Томас Мор 1516. године за рђаво стање народа у Енглеској окривио овце рекавши – овце, тако питоме, сада су прождрале људе уништивши поља, куће и градове. Одговор се налази у ономе што се дешавало у Енглеској током 700 година. Најразвијенија индустрија у Енглеској била је текстилна. Развијено сточарство подразумевало је простране пашњаке, па су земљовласници, гајећи овце, одлучно затирали села и сељаке. Овце су, дакле, појеле људе.

Највише оваца данас има у Аустралији – 160 милиона. Аустралија даје 1/4 светске производње вуне која се користи за разне сврхе, као и 70 одсто вуне која се користи за одећу. Аустралијске мерино овце обасуте су посебном пажњом укључујући и облачење у нарочита одела која руно штите од чичака и нечистоће. Ова заштита је важна пошто од тежине једне неопране и неочишћене бале само половина отпада на вуну, а остатак је нечистоћа.

Овца је фабрика која ради 24 часа дневно. Даје млеко, месо, кожу, руно, вуну. Е, та вунa и јесте оно најважније због чега је људи гаје и због чега су, насељавајући почетком новог века нове светове, вазда доводили и овцу. Тако су се овце различитих раса рашириле по целој земаљској кугли.

Од вуне се одувек, и најпре, правила одећа. Добра страна вунене одеће је њена трајност, јер вунено влакно може да се увија 20.000 пута а да се не прекине. Вунена одећа може да се носи и зими и лети: зими задржава топлоту, а лети извлачи испарења и зној и спречава влажност тела. Вуна може да упије 30 од-

сто од своје тежине, а да се на додир не осећа да је влажна.

Најфинија вуна је она која се остриже са овце старе годину дана. Вlakно вуне може бити дуго и 40 центиметара, што зависи са ког дела тела је острижено, али и од које овце. Дебљина влакна износи од 10 до 70 микрона. Мерино овца годишње даје 5,500 миља влакна. На сваком влакну има ланолина који се користи у козметички и фармацији.

Највећи непријатељ руна је мољац, али нађене су хемикалије које, верује се, штите вуну од ових штеточина. Раније, вуна се штитила правилним прањем које, тврде и данас стари мајстори, одбија мољце. На питање „Шта друго?“ – једна упућена особа је одговорила – „Можемо само да се молимо.“ У Србији се верује да одређени начин ткања пиротских Ћилимова чува и спасава од мољаца.

И још нешто: ову животињу и њено руно, које је Брем проценио као невероватно досадну и глупу, Стари завет помиње на 300 места.

Н. К.

КРАВА ЗНА СВОЈА ПРАВА

Да је снимљен филм, сви би рекли да се такве ствари догађају само на платну. Понекад, међутим, живот зна да буде невероватнији од маште режисера

Када је прескочила метар и по високу ограду, сигурно није знала да ће њен случај изазвати такво одушевљење и да ће вест о њој обиграти многе америчке ТВ станице.

Све је почело новембра 1995. године, када је крава тешка седамсто килограма побегла из кланице „Арена и синови“ у месту Хопкинсон, у америчкој држави Масачусетс. Упркос настојањима да је ухвате и врате међу животиње којима је суђено да се претворе у шницле и бифтеке, јуница је успешно успевала да се крије у околном шумарку. Више од месец дана нико није могао да јој приђе. Било је

то довољно времена да се прича о њој прочује и да са свих страна почну да стижу прво молбе, потом захтеви да јој се поштеди живот.

Коначно, у „Арену“ је стигла понуда коју је потписао брачни пар Мег и Луис Ранда. Заклети вегетаријанци, они су дошли на идеју да преузму јуницу и да је превезу у Шерборн, градић у истој држави, у коме воде школу за децу заосталу у развоју.

Одговорни људи из кланице једва су дочекали да се отарасе краве и у миру наставе да раде, што, како су изјавили, до тада нису могли од бројних демонстраната који су данима стајали испред „Арене“ не-

годујући што се убијају неужне животиње. Краву су продали за симболичну цену од једног долара.

И, тако је „рођена“ Емили, крава која је у међувремену постала толико славна да ће се о њој вероватно снимити и филм. Наиме, Емили Литл из филмске куће „Фрст лук пикчерс“ откупила је права да о Емили сними дугометражни филм. Колико су новца Мег и Луис Ранда добили да ту причу продају, не желе да открију, само загонетно кажу да сада Емили има довољно средстава да за њену храну не морају да брину до краја живота.

Продуцент Елен Литл дала је и додатних 10.000 долара да се за Емили изгради посебна стаја, али и да се отвори мала библиотека и учионица у којој би се држала предавања о угрожености права животиња. Осим тога, ту ће гостовати разни стручњаци који ће објашњавати предности вегетаријанске исхране и лоше стране оне из које месо није избачено.

А на адресу брачног пара Ранда и даље стижу писма не само из разних крајева САД већ и из других земаља. Садржај је углавном сличан: „До сада сам јела месо, откако сам чула за Емили, не могу више ни да замислим да на трпези видим бифтек“.

Недавно је у Шерборну боравила група хиндуских свештеника који су потегли чак из Индије да би посетили Емили. По њиховом мишљењу, Емили је сигурно реинкарнација неке индијске свете краве.

Да ли је света или није, то ћемо оставити свештеницима да одлуче. Извесно је једино да ћемо у скорој будућности, после чувеног прасета Бејб, у биоскопима вероватно гледати и причу о четворогодишњој Емили. Иако ће то бити биографско дело, у њему се неће појавити сама Емили, већ њена двојница. Зашто би се Емили замарала и знојила пред камерама кад тај посао за њу неко други може да одради. Она је сувише славна да би удовољавала захтевима редитеља.

В. С.

Овако изгледа стаја вероватно најпопуларније краве на свету која као да зна да јој је Мег Ранду помогла да постане звезда о којој треба чак и филм да се сними.

ЈА ♥ ПТТ

Уређује: Вито Недељковић

Илуструје: Зоран Петканић Петко

Лепо али опасно

Веома волим сребро а нарочито накит од њега, посебно наушнице, па сам и једно и друго ухо опточила њима. Међутим, неке моје другарице које не носе наушнице тврде да сребро може да буде штетно по здравље. Ја не видим због чега, а и нисам приметила да се осећам лоше откад их носим. Да ли су можда, ипак, моје другарице у праву?

САЊА МАРИЋ
Београд

Ношење наушница врло је распрострањено не само код младих девојака већ и младића, па и оних који то одавно нису. По мишљењу Рихарда Умлауфа, стручњака за акупунктуру из Брна, оно може да буде опасно по здравље због тога што је ушна шкољка један од нај-

важнијих микросистема у организму и њеним дражењем може да се утиче на рад разних органа. Ношење минђуша, сматра он, може да изазове малу трауму која код неких људи поремети вид, брзо се замарају, губе дах, чак могу да се јаве и неке хроничне потешкоће.

Још веће невоље организму могу да донесу велике минђуше, омиљени украс нарочито естрадних звезда, стално притискају већу површину ушне шкољке и драже зоне за слух, равнотежу, усну дупљу и зубе. Стављање неколико наушница, што си ти урадила, може да буде опасно и за друге органе с обзиром на то да се на рубу ушне шкољке налазе микронеоне за кичму и органе кретања.

Природа тражи своје

Чула сам да и мачке, ако се чувају у стану, треба изводити у шетњу као и псе. Мени то изгледа врло необично, никад нисам видела никога да шета мачку, па ме занима да ли је то тачно, тим пре што су ми родитељи обећали маче као рођендански поклон.

ЈАГОДА ЂОРЂЕВИЋ
Ужице

У праву си кад кажеш да изгледа необично шетати мачку, али је истина да је њој то потребно: било би пожељно, ако живи у стану, да бар једном дневно изиђе и „протегне ноге“. Уколико јој се то ускрати и она не задовољи нагон за ловом и игром, кућна маца може да постане прилично усамљена и да почне недолично да се понаша, да фотеље или кревете користи као лични WC, да гребе или гризе кад хоћеш да је помилујеш... То је начин на који ова уредна и мање-више доброћудна животиња покушава да скрене пажњу на себе и своје потребе. Зато ти и препоручујемо да, када добијеш маче, поведеш рачуна о томе и изводиш га напоље, макар и у двориште зграде у којој станујеш.

Богородица тројеручица

Недавно су студенти Београдског универзитета свом градоначелнику поклонили копију иконе Богородице Тројеручице коју су њима донели монаси са Хиландара, па ме занима да ми укратко испричате њену историју.

АРСЕНИЈЕ САВИЋ
Београд

Прича о икони Богородице Тројеручице почиње у 7. веку и везана је за легенду која се данас овако препричава.

У манастир Светог Саве Освећеног, смештеног у Јудејској пустињи, на путу између Јерусалима и Витлејема, стигао је Јован Дамаскин. Он је био високи чиновник на двору калифа у Дамаску. Поштовао је иконе светитеља, али га је друга страна оптужила да је покрао калифа. Његов господар га је казнио и наредио да му се одсече шака. Када је казна извршена, Јован долази и моли господара да му врати одсечени патрљак како би га закопао. Дошавши кући молио се поред иконе Богородице и у молитви је заспао. Када се следећег јутра пробудио, рука му је била зацелила. У знак захвалности Јован је дао да се искује сребрна рука, као и да се цела икона опточи сребром.

До нас, односно до Хиландара, стигла је захваљујући нашем светом Сави. Наиме, кад је најмлађи Немањин син први пут стигао у Свету земљу, 1229, отишао је у манастир Св. Саве Освећеног. Поклонио се и целивао мошти свеца, по коме је и узео своје монашко име, и тада је пред његове ноге пала икона Богородице Тројеручице. Окупљени монаси су се згледали и вратили икону на место. Међутим, она је поново пала. Ускомешали су се калуђери и савет потражили од једног старца који је живео с њима.

Одговор је био неочекиван. По њему, Свети Сава Освећени, пре него што је умро (представио се), оставио је у аманет потомцима да чувају патерицу (игу-

мански штап) као велику светињу и прорекао је да ће у каснијим вековима доћи један калуђер царског рода са његовим именом. Наложито је да му поклоне патерицу.

Свети Сава је у манастиру, подигнутом у 5. веку а који су од 1504. до 1650. чували Срби, остао неколико дана. Кад је кренуо даље кроз Јудејску пустињу, добио је на поклон не само патерицу, него и икону Богородицу Тројеручицу, као и чудотворну икону Богородице Млекопителнице.

Данас је икона Богородице Тројеручице на игуманском трону у манастиру Хиландару. Богородица Млекопителница је у манастиру Кареји, такође на Светој гори, док се игумански штап св. Саве Освећеног налази у манастиру Свете Тројице, близу Пљеваља.

Његово величанство аспирин

Да ли је истина да је аспирин врло користан и да га треба узимати свакога дана?

ВЕСНА ЈАНКОВИЋ
Нови Сад

Неспорно, аспирин је и те како користан. Уосталом, ове године слави свој стоти рођендан. Прошле године потрошено је 3,7 милијарди таблета, што значи да је сваки становник наше планете добио по један аспирин. Наздравље!

Он може да лечи од сваке болести помало: смањује главобољу, скида температуру, а доказано је и да помаже код обољења срца и крвних судова. Недавно је утврђено и да је веома добра заштита од неких тумора, пре свега код рака дебелог црева и стомака, па и панкреаса. И поред тога, све тајне аспирина нису откривене до краја.

Свакодневно узимање аспирина није препоручљиво без знања лекара. Јер, може да продужи чак и главобољу, да не говоримо о нечем још горем. Дакле, најпре лекар па аспирин.

Хајдуци и још понеки

Моја мама каже да сам ја прави пустахија, а кад је питам шта то значи – не уме да ми одговори. Распитивао сам се чак и у школи шта та реч значи, али ни тамо нико није умео да ми објасни па се зато обраћам теби.

ГОРАН
Црвенка

Пустахијама се називају и хајдуци а ко су они били свакако знаш. Али, некада су се тим именом називали беспосличари који су, немајући или не желећи да нешто раде, скитали тамо-амо.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: "Деобе", отров, бисте, рокер, ИП, ВЕ, Кол, цик, с, аки, Ајант, повећала, опало, алж, радост, ОР, тарираније, Пироћанац; Ребус о речнику: вокабулар (во "КА", "Б" улар); Рачун сабираљка: ракета 1, ауто 2; Описни ребус: парница (пар Ница); За бистрооке: ђ9; Укрштеница: путопис, мука имена, варган, Џенет Џексон, Ато, иако, вар, Маринка, сода, Акира, ребрац; Домино укрштеница: натрапати, екран, лар, наказе, а, лав, самац, е, аромат, парафинка, ал, срси, м, картел, да, авиони, ет, т, светице, аж, авизер, Бури, Ани, кунићи, из, икат, боја, пацифизам; Палиндромни ребус: стрелац ("Ц" але, рт "С"); Ботанички анаграм: слатки корен; Бројчана укрштеница: Мркоњић Град, реализатори, апс, Хус, СЕВ, вр, замке, нљ, Никаљ, аноде, азоик, торањ, Татре, искре; Криптограм: корнер (чита се слово испред учауреног фудбалског израза: аут, бод, шут, тим, бек, ефе); Слагаљка: Багдад (Брисел, Хавана, Богота, Лондон, Абиџан, Мадрид); Илустрована осмосмерка: Цвет.

Енигматске стране припрема:
ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Уређује Славко Бован

Аутори: Димовић, А. М. Јанковић, М. Милин, Ј. Недић и Бован.

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
БРОЈ 2358

YU ISSN 0032-339X

Први број »Политикиног Забавника«
изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Генерални директор »ПОЛИТИКЕ А. Д.«
Хаџи Драган Антић

Издаје и штампа ПОЛИТИКА А. Д.
11000 Београд, Македонска 29

Ликовно графички уредник Душан Глушац
Графички уредник сцрипта Горан Војновић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Милић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција

Радоје Савић и Зоран Петканић
Секретаријат Зорица Филиповић

Дописници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибничар (Њујорк), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг), Боривој Ердељан (Атина)

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«
Македонска 29, 11001 Београд, П. факс 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/Г,
телефон 3220-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу:

1 месец 39,00 дин. 3 месеца 117,00 дин.
6 месеци 234,00 дин.

Претплата на жиро рачун број:

40801-603-2-47280, уз обавезну назнаку:

»ПОЛИТИКА А. Д.« – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК»

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

Полугодишња – возом: 90 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња авионом:

I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM.

IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противвредност осталих валута

• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД, Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист:

»ПОЛИТИКА А. Д.« – Београд, девизни рачун број: 70400-07021747 који се води код

Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате обавезно навести - »Сврха плаћања» ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«. Копију уплате обавезно послати на факс: ++381 11 3228

776 или на адресу:

»ПОЛИТИКА А. Д.« 11000 БЕОГРАД,
29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс:

++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

ZA DOBRO JUTRO I PRIJATAN DAN

Za vaš zdrav i lagan doručak od žitarica,
za vašu svežinu ČAR NA DAR.
Priprema se lako i brzo.
ČAR NA DAR su čari lake i
zdrave hrane tako čarobno ukusne,
sa ukusom kakaoa i ukusom meda.

flipsi **ČAR NA DAR**

Za harmoniju svakog novog dana
i srećne porodične trenutke

NOVI PROGRAM
takovo

Ко
напусти
извесно
а прати
неизвесно,
он губи
извесно,
а и неизвесно
је
изгубљено

Из „Веда”,
светих
староиндијских
списа

РЕКЛИ
СУ...

Беспомоћност и незадовољство први су
предуслови напретка.

Томас Алва Едисон
амерички проналазач
(1847–1931)

Сиротиња умањује злочин.

Никола-Себастијан Рок Шамфор
француски моралиста
(1741–1794)

Уметност је порок. Не жениш се њоме, већ
је силом узимаш.

Едгар Дега
француски сликар, графичар и вајар
(1834–1917)

Једно од најрадоснијих
искустава у животу је
служити као мета а не
бити погођен.

Винстон Черчил
британски политичар,
државник и писац
(1874–1965)

Глумци су стока.

Алфред Хичкок
енглески филмски
редитељ
(1899–1980)

Када жена
није лепа,
људи
уvek кажу
како има
лепе очи,
како има
лепу косу.

Антон
Павлович
Чехов
руски писац
(1860–1904)

Будућност има много
имена. За слабе је она
„Недостижно”. За боја-
жљиве је „Непознато”. За
храбре је она „Шанса”.

Виктор Иго
француски писац
(1802–1885)

Што мање кажеш, више
људи жели да те слуша.

Оливер Стоун
амерички редитељ
(1937–)

Пороци улазе у састав врлина
као што отрови улазе у састав ле-
кова.

Франсоа Ла Рошфуко
француски моралиста
(1613–1680)

Иронија скоро увек од беде начини над-
моћност.

Томас Мас
немачки писац
(1875–1955)

Успори, упрости и буди љубазан.

Америчка пословица

Не могу сви да раде све.

Вергилије Марон Публије
римски песник
(70–19. пре н.е.)

